

CORPVS
INSCRIPTIONVM LATINARVM

CONSILIO ET AVCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARVM REGIAE
BORVSSICAE

EDITVM

VOLVMEN NONVM

BEROLINI APVD GEORGIVM REIMERV

MDCCCLXXXIII

INSCRIPTIONES
CALABRIAE APVLIAE SAMNII SABINORVM
PICENI
LATINAE

CONSILIO ET AVCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARVM REGIAE BORVSSICAE

EDIDIT

THEODORVS MOMMSEN

BEROLINI APVD GEORGIVM REIMERVM

MDCCCLXXXIII

INSCRIPTIONES FALSAE VEL ALIENAE

Pars tertia. Marrucini		
LVI. Teate	p. 16*	n. 321*—326*
Pars quarta. Paeligni		
LVII. Interpromium. Sulmo. Prezza. Corfinium	16*. 49*	327*—340*. 766*
Pars quinta. Vestini		
LVIII. Aternum	17*. 49*	341*—347*
LIX. Pinna	17*	348*
LX. Peltuinum	18*	349*—352*
LXI. Aveia	18*	353*
Pars sexta. Marsi		
LXII. Marsi	18*	354*—358*
LXIII. Supinum	18*	359*
LXIV. Lucus	18*	360*—364*
Pars septima. Aequi		
LXV. Alba Fucens	19*	365*—375*
LXVI. Carsioli	19*	376*—378*
LXVII. Aequiculi	19*	379*—386*
Pars octava. Sabini		
LXXVIII. Amiternum	20*. 49*	387*—409*. 767*
LXXIX. Nursia	20*	410*. 411*
LXX. Interocrium	21*. 49*	412*
LXXI. Civita Ducale	21*	413*
LXXII. Reate	21*. 49*	414*—430*
LXXIII. Stroncone	22*	431*—434*
LXXIV. Forum novum. Trebula Mutuesca. Cures	23*. 49*	435*—499*

REGIO ITALIAE QVINTA

LXXV. Hadria	26*	500*. 501*
LXXVI. Interamnia Praetuttiorum	26*	502*—505*
LXXVII. Asculum	26*	506*—531*
LXXVIII. Cupra Maritima	28*	532*—539*
LXXIX. Firmum	28*	540*—561*
LXXX. Monte S. Giorgio	29*	562*
LXXXI. Falerio	29*	563*—565*
LXXXII. S. Ginesio	29*	566*—573*
LXXXIII. Urbs Salvia	30*	574*
LXXXIV. Tolentinum	30*	575*—577*
LXXXV. Septempeda	30*	578*—584*
LXXXVI. Treia	30*	585*—588*
LXXXVII. Cingulum	31*	589*
LXXXVIII. Ricina	31*	590*—608*
LXXXIX. Potentia	32*	609*—611*
XC. Auximum	32*	612*—632*
XCI. Ancona	33*	633*—642*
XCII. Picenae incertae	33*	643*
VIAE PVBLICAE POPVLI ROMANI REGIONVM ITALIAE II. IV. V	33*	644*—659*
INSTRVMENTVM REGIONVM ITALIAE II. IV. V	34*	660*—663*
Glandes falsae editae a C. Zangemeister	35*	664*—759*
AVCTARIVM	49*	760*—767*
INDEX PRINCIPIORVM	50*	

REGIO ITALIAE SECVNDA.

FALSAE VEL ALIENAE

PARS PRIMA. CALABRIA.

Tribu						
I. Leuca (<i>S. Maria di Leuca</i>)	Fabia	p. 3. 651	n. 1— 6. 6093			
II. Callipolis (<i>Gallipoli</i>)	Fabia	3	7— 9	Uzentum p. 1*	n. 1*	
III. Neretum (<i>Nereto</i>)		4	10	1*	2*	
IIIa. <i>S. Pietro in Galatina</i>		651	6094		3*. 4*	
IV. <i>Porto Cesareo</i>		5	11—14			
V. Hydruntum (<i>Otranto</i>)		5	15. 16.	1*	5*	
VI. <i>Lupiae (Lecce)</i>	Camilia? }	5. 651	17— 31. 6095	1*. 49*	6*—13*. 760*	
	Fabia? }					
VII. Brundisium (<i>Brindisi</i>)	Maecia	8. 652. 693	32—214. 6096—6150. 6391—6396c	2*. 49*	14*—20*. 761*—763*	
VIII. <i>Mesagne</i>		19. 693	215—222	2*	21*—25*	
IX. <i>Uria (Oria)</i>		20. 655	223—233. 6151	2*. 49*	26*—28*	
			Carovigno. Ceglie di Brindisi. Cisternino	2*	29*—33*	
X. <i>Tarentum (Taranto)</i>	Claudia?	21. 655. 693	234—257. 6152—6174. 6397—6402	2*. 49*	34*—60*. 764*	
XI. <i>Calabriae incertae</i>		24	258.	3*	61*—66*	

	Tribu					
LXII. Iuvanum (S. Maria di Palazzo prope Falascoso)	Arnensi	p. 274. 676	n. 2949—2979. 6314			
LXIII. Pagus Urbanus? (la Roma inter Casoli et Guardiagrele)		277	2980—2994	p. 14*	n. 288*	
LXIV. Anxanum (Lanciano)	Arnensi	278	2995—3040	14*	289*—313*	
LXV. Ortona (Ortona)		281. 677	3014. 6315	15*	314*—320*	

PARS TERTIA. MARRVCINI.

LXVI. Teate Marrucinatorum (Chieti)	Arnensi	282. 677	3012—3042. 6316—6318	16*	321*—326*	
-------------------------------------	---------	----------	----------------------	-----	-----------	--

PARS QVARTA. PAELIGNI.

LXVII. Interpromium (prope S. Valentino)		286	3043—3073	} 16*. 49*	} 327*—340*. 766*	
LXVIII. Sulmo (Solmona)	Sergia	290. 678. 697	3074—3136. 6319—6321. 6408a			
LXIX. Lavernae (Prezza)		296	3137—3143			
LXX. Corfinium (Pentima)	Sergia	296. 678. 697	3144—3301. 6322—6346. 6408b—6412a			
LXXI. Superaequum (Castelvecchio Sub-rego)	Sergia	311. 680	3302—3335			

PARS QVINTA. VESTINI.

LXXII. Aternum vicus (Pescara)		315	3336—3344	17*. 49*	341*—347*	
LXXIII. Angulus (Spoltore)		316	3342—3346			
LXXIV. Pinna Vestina (Civita di Penne)	Quirina	317	3347—3374	17*	348*	
LXXV. Capestrano. Anfinum (Ofena)		320. 680	3375—3413			
LXXVI. Peluinum Vestinum (prope Prata)	Quirina	324	3414—3512	18*	349*—352*	
LXXVII. Furfo (prope Barisciano)		333. 680. 697	3513—3568			
LXXVIII. Pagus Fificulanus? (Paganica)		338. 697	3569—3601			
LXXIX. Aveia Vestina (prope Fossa)	Quirina	341. 680	3602—3648	18*	353*	

PARS SEXTA. MARSII.

LXXX. Cerfennia (Coll' Armeno)		348. 681	3649—3653. 6317			
LXXXI. Marsi Marruvium (S. Benedetto)	Sergia	349. 681. 697	3654—3807. 6348. 6413	18*	354*—358*	
LXXXII. Ortona. Manaforno. Casali di Lecce		360. 682	3808—3832			
LXXXIII. Marsi Antinum (Antino)	Sergia	362	3833—3846			
LXXXIV. Supinum vicus (Trasacco)		364. 682	3847—3884	18*	359*	
LXXXV. Lucus? (Luco)		367. 682	3885—3905	18*	360*—364*	

PARS SEPTIMA. AEQVI.

LXXXVI. Alba Fucens (Alba)	Fabia	370. 682	3906—4050. 6349. 6350	19*	365*—375*	
LXXXVII. Carsioli (Piano del Cavaliere inter Arsoli et Carsoli)	Aniensi	382. 682. 698	4051—4102	19*	376*—378*	
LXXXVIII. Aequiculi (Nesce nel Cicolano)	Claudia	388. 683	4103—4165	19*	379*—386*	
LXXXIX. Cliternia (Capradosso)	Claudia	394. 683	4166—4176. 6351			

PARS OCTAVA. SABINI.

XC. Amiternum (S. Vittorino prope Aquila)	Quirina	397. 683. 698	4177—4320. 6352	20*. 49*	387*—409*. 767*	
XCI. Ager Amiterninus						
1. Aquila. Pettino. Coppito.		412	4321—4333			
2. Roio. Colle di Roio. Lucoli. Collefracido		413	4334—4348			
3. Tornimparte		414	4349—4357			
4. Rocca S. Stefano. Poggio S. Maria		415	4358—4370			
5. Sassa. Collettara		416. 698	4371—4394			
6. Foruli (Civita Tomassa)		417. 683	4395—4435			
7. Vigliano. Scoppito		420. 684	4436—4451			
8. Preturo		421. 684	4452—4497			
9. Cese		424	4498—4501			
10. Pizzoli		424	4502—4511			
11. La Barette. Torre Cagnano		425. 684	4512—4532/3			
XCII. Nursia (Norcia)	Quirina	427. 684	4534—4621. 6353	20*	410*. 411*	
XCIII. Cascia. S. Anatolia		433	4622—4635			
XCIV. Vallis Velini superior		434. 684	4636—4643			
XCIV. Interoorium (Antrudoco)		435. 684	4644—4662	21*. 49*	412*	
XCVI. Aquae Cutiliae (prope Civita Ducale)		437	4663—4671	21*	413*	
XCVII. Reate (Rieti)	Quirina	438. 684	4672—4750. 6354	21*. 49*	414*—430*	
XCVIII. Valle Camera		450	4751—4755			
XCIX. Collescipoli. Stroncone		451. 685	4756—4768. 6355. 6356	22*	431*—434*	
C. Forum Novum (Vescovio prope Torri)	Crustumina	453. 686	4769—4851a. 6357. 6358	23*. 49*	435*—499*	
CI. Inter Forum novum et Cures		461. 686. 698	4852—4872. 6359. 6360			
CII. Trebula Mutuesca (Monteleone)	Sergia? Fabia?	463. 686. 698	4873—4954. 6361—6364			
CIII. Cures Sabini (agli Arci prope Correse)	Quirina?	471. 687. 698	4952—5012			

III. VALERIA: ROMA ATERNVM.

<p><i>Antoninianum p. 308 seq.:</i></p> <p>ab urbe XX</p> <p>Tiburi XXII</p> <p>Carsiolis (tarsiolos <i>Esc.</i>) XXV</p> <p>Alba Tucentia XXIII</p> <p>Cerfennia (cerfennia <i>Esc.</i>) XVI (al. XVII)</p> <p>Corfinio XI</p> <p>Interpromium (Interbromio) vicus XVII</p> <p>Teate Marrucino XVIII</p> <p>Hadriae</p>	<p><i>Peutingeranum:</i></p> <p>ROMA XVI ad Aquas Albulas</p> <p>TIBORI VIII Variac V Lannas X CARSVLIS¹⁾</p> <p>Alba XIII MARRVBIO VII Cifenna V mons Imeus</p> <p>Statule VII CORFINIO VII Interpromium V Teano Marrucinoceios²⁾ XII ostia Eterni</p>	<p><i>Ravennas 4, 34. 35: Miliarium Claudii imp.:</i></p> <p>Aquas Albulas Tibur Bariae Laninas</p> <p>Gaba Marubio Cerfenna Musumeos</p> <p>Corfinium Interbromum Teano Marucion Ceios</p> <p>ostia Aterni</p>	<p><i>Claudia Valeria:</i></p> <p>Cerfennia XLIII</p>
--	---	---	---

Item ad Valeriam potissimum pertinet quod ait Ovidius trist. 4, 10, 3: *Sulmo mihi patria est gelidis uberrimus undis, milia qui novies distat ab urbe decem.* Cum Sulmo a Corfinio absit m. p. VII (v. p. 203 II), Roma Corfinium Ovidius numeravit m. p. LXXXIII.

1) Tabula errore ut videtur Carsiolos non cum Alba coniungit, sed ita pergit: *Carsulis — VI — in monte Gram (vel Grani) — V — in monte Carbonario — V — Vignas — VII — Sublacio — ... — Marrubio.* In Ravennati est 4, 34 *Rane* et post alia *Marubio — Carbonario.*

2) *ceios* in tabula esse ait Desjardinius p. 470, cum ipsa eius tabula habeat *ceio*.

IV. A VALERIA AD SALARIAM: ALBA INTEROCRIVM.

<p><i>Peutingeranum:</i></p> <p>Alba XVIII Frustenias II Aveia VII PRIFERNO XII Pitinum VII Erulos III Fisternas X INTEROCRIO</p>	<p><i>Ravennas 4, 34:</i></p> <p>Gaba Abeia Prefernum Pitinion</p>
---	--

V. SALARIA: ROMA ASCVLVM.

<p><i>Antoninianum p. 306 seq.:</i></p> <p>ab urbe XVIII</p> <p>Ereto XVIII</p> <p>Vico novo XVI</p> <p>Reate VIII (al. XVIII)</p> <p>Cutillas VI (XVI <i>Esc.</i>)</p> <p>Interocrio XVI</p> <p>Falacrino (filacrino <i>Esc.</i>) VIII</p> <p>vico Badies X</p> <p>ad centesimum XII</p> <p>Asclo</p>	<p><i>Peutingeranum:</i></p> <p>Fidenis XVIII Ereto XVIII ad Novas XVI Reate VIII AQVE CVTILLIE VII INTEROCRIO XII Foroecri III Palacrinis XVI ad Martis VII Surpicano IX ad Aquas X ASCLO PICENO</p>	<p><i>Ravennas 4, 34:</i></p> <p>Fidenis Eretum Farfa Nobis</p>
--	---	---

Omissi viam ab Aesernia per mansionem *ad Rotas* ducentem *ad flexum*, quae est mansio viae Latinae, quoniam eam in Campania posui (vol. X p. 60). — Item omisi perturbatas reliquias quae sunt in Peutingerana

VI. LARINO ATERNVM.

Via haec iuxta litus maris Hadriatici continuat Apulam quam recensimus p. 25; adest in itinerariis, sed miliaris haec quoque pariter atque Apula videtur caruisse.

<p><i>Peutingeranum:</i></p> <p>Larinum XXIII ISTONIVM XII Pallanum III Annum III Anxano XI Ortona fl. Clocoris XVI OSTIA ETERNI</p>	<p><i>Ravennas 4, 34. 3, 1:</i></p> <p>Larinum Istonium Palanum Annum Anxianum (Anximum) Ortona Aderno</p>	<p><i>Antoninianum p. 343. 344:</i></p> <p>Arenio XVIII Uscosio XV Histonios XXV Anxano XIII Ortona XI Angelum X ostia Aterni (etenni <i>Esc.</i>)</p>
--	--	--

Inter *Annum* et *Anxanum* Ravennas altero loco interponit *Teadem*, altero loco *Teadem*, *Teaum*.

viae a Boviano in Apuliam pergentis has: *Bobiano — XI — ad canales — VIII — ad Pyrum — VIII — Geronum — VIII — Tene Apulo.*

LXXXV. LVCVS? (Luco).

Deam Angitiam inde dictam, quod carmina eius serpentes angerent, quam alii Medeae sororem esse perhibebant, alii ipsam Medeam in Italiam Iasonis quaerendi causa profectam, ad Fucinum lacum a Marsis utpote serpentium incantatoribus praecipue cultam esse et nemus sacrum ad Fucinum lacum habuisse Vergilius (Aen. 7, 750) ait quique ex Vergiliana doctrina pendent, Servius ad l. c. et Silius Italicus 8, 500 et Solinus 2, 29. Sacrum id probabile est id ipsum fuisse, ad quod eruderatus est titulus Angitiae n. 3885, neque improbabile Lucenses, quos unus Plinius 3, 12, 106 inter oppida Marsorum enumerat, ab eo luco nomen traxisse, cum praesertim adhuc is locus eodem nomine *Luco* appelletur. At Lucenses num suam rem publicam habuerint, dubium est,

videturque magis Plinius vicum in re sacra satis notum parum caute in ordinem populorum recepisse. Certe quod secundum titulos infra relatos *quinquennales* (n. 3885), *IIIviri iure dicundo* (n. 3894), *pontifex* (n. 3893) Luci opera publica fecerunt, potuerunt in officio publico sacrove fungi in ea re publica, cuius territorio nemus illud comprehendebatur. Quenam autem ea fuerit, tituli non determinant; potest Lucus in pertica Marsorum fuisse, sed etiam de Antino cogitare licet, cum Albam excludat tribus Sergia (n. 3894). — Adiunxi Lucensibus titulis paucos repertos ad emissarium vel in ipso emissario lacus Fucini Claudio; in his duos militum classis Ravennatis n. 3891. 3892, ubi vide quae adnotavimus.

3885 [= 5592] tabula longa palm. 4, lata palm. $8\frac{1}{5}$, rep. m. Iun. a. 1808 in rudibus q. d. *Corno di Penna* in praediis S. Mariae gratiarum ad plagam septentrionalem quae orientem respicit a Luco circa 300 pass. MATTEI; prope moenia antiqua ambitu cann. 879 et palm. 6, distantia D p. ab emissario Claudii GVATT. Deinde Luci in ecclesia parochiali. Nuperrime iubente ecclesiae oeconomo Iohanne de Cristoforo lapis in pavimento collocatus est litteris, ne oculos offenderent, diligenter erasis. Huius oeconomi nomen nos tradimus gratiae posteritati.

SEX · TACCIVS · KA · f
 ET · SEX · PACCIVS · KA · es · f
 QVINQ · MVRVM · VET · u · s · t
 sic CONSVMTVM · A · SOLO · RESTIT
 5 EX · P · P · ANGITIAE

Recognovit Brunn. De Costanzo *odeporico* f. 230'; Aur. Mattei Avezzanensis misit Gubernio Neapolitano d. 15 Iul. 1808 (*Registro dello Stato IX* p. 569—571); Guattani *mem. encicl.* t. VII p. 4 et *mon. Sab.* III p. 59 a Fr. Ferrante; Nibby *viaggio ne' contorni di Roma* (1819) t. I p. 211; Lupoli *inscr. Corf.* p. 367 ab Antonio Musca; Martelli *ant. de' Sicoli* n. 67 p. 180; descripserunt Melchiori, Brocchi, Kramer, qui dedit Kellermanno ipseque edidit in libro *der Fuciner See* p. 58, Garrucci; di Pietro *antich. Marsic.* p. 24. Orelli—Henzen 115 = 5826.

Non attendi in titulo Brunnio et Garruccio viso nisi ad potiora. — 1 fin. N Cost. Brunn Garr., N Kramer, L Melch., om. reliqui. — 2 fin. KA Brunn, IA Garr. Cost. Brocchi, IA Guatt. Melch. Kramer, M Nibby, P Lup. — 4 CONSVMTVM Brunn ('sic') Lup. Kram., CONSVNTVM Nibby, CONSVMPVM Melch., CONSVPTVM reliqui. — RESTA... Cost. — 5 ANGITIAE Lup. — Martellius sic interpolavit: SEX · PACCIVS · PATER | ET · SEX · PACCIVS · FILIVS | QVINQ · VENNALS · MVRVM | VETVSTATE · CONSVPTVM | A · SOLO · RESTITVERVNT | EX · PEC · PVBL · ANGITIAE.

Mihi videtur esse titulus non in oppido Angitiae quod nullum fuit, sed deae Angitiae consecratus muro restituto quo fortasse nemus eius cingebatur. Vide capitis praefationem.

3886 [= 839*] ad emissarium lacus Fucini ACC., ad emissarium in vestibulo opere arcuato fabricato quod dicitur *la Grotta di Santo Padre* magnus lapis aram sustinens summo deo Patri sacratam PHOEB.

NOBILIS · PROC
 AVG
 HIC · HVMATVS · EST

Accursius Cel. n. 7 (inde Mur. 764, 4 ex schedis Ambros.); Phoebonius hist. p. 91 (inde Corsignani viri ill. p. 297, *R. M.* 1, 117).

1 PROC] PROGENIES Phoeb., addens fabellam Agrippinam, cum gravida venisset spectatum munus a Claudio datum in emittendo lacu Fucino, territam clade quam enarrat Tacitus ann. 12, 54 immaturum fetum edidisse eumque cum ultra nonum diem vitam traxisset, obiisse nomine imposito et a patre in atrio emissarii sepultum esse; 'nomen impia manus excidit'. Propter has nugas Fabrettius col. Trai. p. 404 titulum confictum iudicavit eumque ego secutus sum in ed. priore; iam vero cum constet Accursium eundem lapidem vidisse, efficitur Phoebonium titulum non excogitavisse, sed interpolasse. — 3 HVMATVS] TVMVLATVS Phoeb.

Fortasse Vernia Pocilla, cui Nobilis coniux monumentum fecit n. 4038, huius ipsius uxor fuit.

3887 pessimis litteris. — Rep. mense Iulio a. 1854 ad lacum Fucinum operibus emittendae aquae causa ibi institutis. *Cette plaque de marbre de 0.189 m. de hauteur, sur 0.295 m. de largeur, portant à chaque angle un trou dans lequel passait le fer de son scellement au mur, devait avoir été fixée au dessus de l'entrée d'une sorte de petit temple ou chapelle, dont on a reconnu l'emplacement au milieu des substructions qui s'élevaient au dessus de la tête de l'émissaire romain et qui faisaient partie des bâtiments dans lesquels habitaient les personnes attachées à l'entretien de l'émissaire et de ses dépendances* LEO DE ROTROU (v. p. 349). Nunc Neapoli in museo.

ONESIMVS · AVG · LIB
 PROC
 FECIT · IMAGINIBVS · ET
 LARIBVS · CVLTORIBVS
 5 FVCINI ·

Recognovi. Lanci *Bull. dell' Inst.* 1854 p. XII indeque Henzen syll. n. 5826 a; Fiorelli cat. n. 443.

Duplex dativus eadem ratione videtur interpretandus esse, qua in *inscr. Helv.* p. 125 explicui praescriptionem *numini Augusti* vel *numinibus Augustorum* in titulis cum honorariis tum sacris, ut Iovis et

Apollinis, non admodum raram et ita fere usurpatam ut usurpatur toties formula *in honorem domus divinae*. Nempe quo tempore gliscebant adulatio et prona omnia ferebantur ad turpissimum cottidianumque obsequium, homines solebant quidquid effecturi erant praemittere ipsi qua opus erat dedicationi alteram tanquam maiorem et excelsiorem, qua commendabatur monumentum imperatoris numini domusque eius genio. Quam ob rem ita inscriptionem interpreto, ut Augusti libertus ille qui sacellum fecit primum id dedicaverit *imaginibus et Laribus*, scilicet dominorum suorum Augustorum, deinde collegio funeratio sive *cultoribus*, qui Fucinum sibi elegerant deum tutelarem.

3888—3890: [=5620] tabellae hae marmoreae repertae sunt insertae parietibus emissarii Claudiani lacus Fucini. Eas in intervallis pedum centenorum affixas fuisse ait BONGHIVS. N. 3889 a n. 3890 distare palm. 223, n. 3888 a 3889 tanto spatio, ut quaedam inter eas desse viderentur ait, FAZIO.

3888	3889	3890		
PED DCC	PED DCC	PED DCCC		
3890 a	b	c	d	e
PED	PED	PED	PED	PED
OOB	OODCCC	OODCCCC	OODCCCC	OODCCCC
f	g	h	i	
PED	PED	PED	PED	
VICCC	VIBC	VIBCC	VIIIC	

N. 3888—3890 a Fazio epistula scripta Neapoli 5 Apr. 1830 acceptas edidit Fea *Bullett. dell' Inst.* 1830 p. 87; n. 3890 a—i Bonghius misit Instituto archaeologico. Leo de Rotrou in commentario *prosciugamento del lago Fucino eseguito dal principe D. Alessandro Torlonia. Confronto tra l'emissario di Claudio e l'emissario Torlonia* (Florentiae 1871. 8.), ubi partes complures constructionum Claudianarum accurate incisas repraesentavit, numerorum illorum meminuit p. 27, ipsos non refert. Fazii certe numeros apparet corruptos esse.

3891 [=5594] Luci ad ripam Fucini PHOEB. (ed.). In lapide quem detexit aqua vicini lacus, vulgo a *Luco* PHOEB. (ms.); quibus Gudius errore praescripsit 'ibidem' ita titulum Superaequo tribuens).

C · IVLIO · CE
LERI · MIL · CIA
PRAE · RAVEN
7 · SELENI · SEVERI
5 MIL · A · XXIX
VIX · AN · L
HER · POSVIT
L · VALERIVS · VE
R E C V N D V S
10 B · M · DE · SE

Phoebonius apud Gud. ms. 248, 2 (ubi diserte ait venire titulum a Phoebonio), ed. 171, 4 (ubi male Gudius dicitur vidisse) et in hist. p. 133.

2 CL ed. — 4 SEVIRI Phoeb. — 6 om. ed.

Claudius cum ad depressionem lacus Fucini celebrandam a. p. C. 52 in eo ipso naumachiam edidit pugnantibus scilicet gladiatoribus, triremes quadriremesque armatas et classarios milites ibi habuit (Tacitus ann. 12, 56). Classarii autem Ravennates haud scio an in lacu perpetuam stationem habuerint; nam ad ipsum spectaculum illud hi tituli nequaquam pertinent.

3892 rep. a. 1858 dum emissarium Fucini effoditur *gettato per entro un pozzo* HENZEN. *La pierre a été trouvée dans une des galeries ou cuniculi du versant occidental du Mont Salviano; elle avait été roulée en cet endroit pour aider à boucher cette galerie* LEO DE ROTROU (vide supra p. 349). Hodie Neapoli in museo.

VÉRÓ MISAI · F
MILES · EX · CLAS
RAVEN
STIP · XII · VIX
5 A · XXX · H · S · E

Recognovi. Henzen *Bull. dell' Inst.* 1858 p. 92 ad ectypum a Lancio subministratum; Fiorelli cat. n. 444.

3893 [=5604] Luci rep. a. 1814 ad viam et pontem antiquum; extat in ecclesia parochiali.

//G OCTA //
//////N ///
//////I
PONTIANVS
5 PONT · PEC
PVB · FAC
CVR

Recognovi post Brunnium. Guattani *mem. encicl.* VII p. 3, *mon. Sab.* III p. 61; descripserunt Brocchi et Garrucci.

3894 in S. Mariae de Luco in ecclesia intus in altari.

(TIDIVS · L · F · SER
IVS · IIII VIR I D)

Descripsi.

3896 prope Lucum *nel Castagneto*.

CAESIDIA · P · L · FLO ·
SILVRI

Fernique n. 46.

3897 rep. ibi ubi Lucus Angitiae fuit, ad-servata a procuratoribus principis Torloniae.

protome fracta
Q · CALVI) Descripsi.

3895 [=5607] ad ripam Fucini in sacello quodam apud aedem S. Mariae ad Lucum IVC.; in lacu Fucino in sacello divi Herasmi FILON. similiterque COD. OLIVAE. *Fu trovata fra le rovine della Penna ed il Sig. Gran Contestabile Filippo la fece ponere vicino la porta del hortino della Madonna di Luco* PHOEB. apud Gud. Rein. Ibidem adhuc.

T · PETICIVS · L · F · CHIRVRGVS
LABORE · ET · CVRA · VIVOS · PERFECI · HANC · DOMVM
SED · FILIO · ANTE · HVIC · HOMINI · IVCVNDISSIMO
PARAVI · TRIBVS · VBE · OSSA · NOSTRA · ADQVIESCERENT
5 MORS · ME · ADSEQVETVR · TVNC · MIHI · DEMETVR · DOLOR
VALETE · ET · MEMORES · ESTIS · PIETATEM · PATRIS

Recognovi. Iucundus f. 207 (inde per Gorium Mur. 969, 9); Filonardianus liber f. 58' inter urbanas eodemque exemplo codex Olivae f. 80; Phoebonius apud Reines. 12, 127 e schedis Langermanni et apud Gudium ms. 883, 1, ed. 241, 12 et in hist. p. 133; Hoare 1, 370; Brocchius et Garrucci descripserunt; Gori *nuova guida* 5, 134. Burmann anth. 4, 235 (qui errore opinor ait Heinsium habuisse descriptam a Ligorio); Meyer 1342; Buecheler spec. I n. 41.

2 VIVS Garr. contra lapidem. — DOMVM · HANC Fil. (non Oliv.). — 3 ANTE] *atque* coniecit Lachmannus, ut praeter ipsum et filium Peticius sepulcrum destinaret servo cuidam sibi caro. 'Patri et ut opinor matri destinatum sepulcrum, cum filius ante mortuus esset, iam paratum tribus erat'. Buecheler. — 4 Lachmannus aut *ossa ube* scribi voluit aut *quiescerent* pro *adquiescerent*. 'Adquiescerent in quattuor contrahi syllabas ostendi in Iahni annalibus 1858 p. 69 comparatis quae in aliis carminibus binarum sunt syllabarum *quieti* et *quiesco* et quae in titulis post Antoninos factis frequentantur *Quetus Quita requiescere inquitare* sim.' Buecheler. — 5 MORS · ME · ANTE · ADSEQVETVR · ET · TVNC · DEMETVR · MIHI · DOLOR Iuc.; MORS · ME · ADSEQVETVR · DEMETVR · DOLOR (om. TVNC · MIHI) Fil. Oliv. — 6 ESTOTE · PIETATIS PATERNAE Fil. Oliv. De indicativo pro imperativo dixit Buecheler l. c., pro *estis* Lachmannus posuit *scitis* vel *nostis*; 'genetivi iterationem scriptor vitans incidit in soloecismum, *mementote* conveniret accusativo. Simile quiddam subest priscis illis *quid tibi hanc rem curatio est*' Buecheler.

3898 [=5606] operculum sarcophagi rep. Chiaffini MM p. a Luco orientem versus cum aliis multis titulis GVATT.; extat in ecclesia parochiali ROSSI BROCCHI. Hodie ibi in pavimento litteris ita deletis, ut legi nequeat.

acus soleae speculum
LOLLIDEAE · AECAB
C · SALLVSSTIVS · TYRAN sic
NVS · CONIVGI · BENE
MERENTI · P · V

Recognovi Brunn. Aur. Mattei misit gubernio Neapolitano 15 Jul. 1808 cum n. 3885; Guattani *mem. enciclop.* VII p. 3, *mon. Sab.* III p. 61; Rossi apud Cardinalium n. 375; descripserunt Brocchi et Garrucci.

3 BENAE Brocchi.

3899 Luci in vinea Placidi.

P · PLAVTVS · P · L   sic
E C R E T V M A R V S

Descripti. Fernique n. 48.

3900 [=5609] Luci in pavimento ecclesiae S. Mariae de Luco.

V R M V S
M A · L L P R I M A
C / / / / /

Recognovi post Brunnium. Antinorius descripsit; Kramer dedit Kellermanno.

3901 rep. ibi ubi Lucus Angitiaie fuit, adservata a procuratoribus principis Torloniae.

P · STAIEDI

Descripti.

3902 Luci in vinea Placidi.

T · TITVC / O I
S O T A

Descriptissimus fractam ego et Fernique n. 50; quae adscripsimus, adfuisse dixit dominus.

I D pro effractis dedit dominus.

3903 litteris antiquis. Luci rep., est in vinea Placidi.

VEISIA L L
HILARA

Descripti. Fernique n. 54.

3904/5 ad S. Mariae de Luco.

S
V E R N E
A O R A
I C V M
A N N I I I I 5
A I I

Descripti
Brunn.

PARS SEPTIMA.

A E Q V I.

LXXXVI. ALBA FUCENS (*Alba*). Tribu *Fabia*.

Alba Fucens (*Fuente* ablativo casu Charisius loco mox citando; Ἄλφα βουκελῆς sive βουκηλῆς Ptolemaei libri 3, 4, 57, ubi ΑΙ videtur ortum ex Ν) sive *Fucentia*¹⁾ (*Tucentia* itinerarium Ant. supra p. 204), plerumque *Alba* nude Ἄλβαι Diodor. p. 515), ethnicum facit non Albanos, ut altera *Alba* Latii, sed Albenses²⁾, de quo discrimine apud idoneos auctores accurate observato (discedit a lege Orosius 5, 22) passim monent grammatici, scilicet Varro l. L. 8, 35: *cum duae sint Albae, ab una dicuntur Albani, ab altera Albenses*; Charisius l. 1 p. 406 Keil: *Albani dicuntur ab Albano, Albenses autem ab Alba Fucente, cuius rei causam Varro ait esse, quod analogia in naturalibus nominibus tantum servatur, in voluntariis vero negligitur*; Caesar qui dicitur apud Pompeium vol. 5 p. 145 Keil: *duae sunt Albae, alia ista quam novimus in Aricia et alia hic. volentes Romani discretionem facere istos Albanos dixerunt, illos Albenses*³⁾; Appianus Hann. 39. — Ager Albensium secundum annales Romanos olim Aequorum fuit, nam in Aequos coloniam deductam esse scribunt Livius 10, 1 et Appianus Hann. 39, et propter eam deductionem redintegratum est eo anno Aequicum bellum (Liv. l. c.), et finitimam Marsis *Albam* dicit Strabo Latio eam adiudicans (5, 3, 7 p. 235: ἐξ Ἄλβας τῆς πρὸς Μαρσούς Λατίνης πόλεως, § 11 p. 238: Λατῖναι πόλεις Οὐαρία τε καὶ Καρσέοιοι καὶ Ἄλβα, § 13 p. 240: μάλιστα δ' ἐν μεσογαίᾳ τῶν Λατίνων πόλεων ἐστὶν ἡ Ἄλβα ὁμοροῦσα Μαρσούς), ubi aperte non cogitavit de Latinitate olim Albanis data, sed de regione, in eo recedens a Plinio, quod Aequos cum Latio contribuit (5, 3, 2. 4 p. 228. 231); denique Livius (26, 11, 6: *Albensi agro in Marsos*) et Plinius 3, 12, 106 Marsos et Albenses iuxta ponens. Contra Festus ep. p. 4 Albenses ait *Marsi generis* esse similiterque Silius 8, 509 et Ptolemaeus 3, 4, 57 *Albam* cum Marsis contribuant, eaque opinio quamquam minus proba postea obtinuit. — Confecto bello Samnitico primo devictisque Marsis a. u. c. 450 colonia eo deducta est iuris Latini testibus Livio 10, 1, Velleio 4, 14, Appiano Hann. 39. Sex milia colonorum scripta esse Livius auctor est, nomen inditum ab *Alba* Latina Romae urbis tamquam metropoli Appianus, id quod Varronem quoque sensit ex supra relatis intellegitur. Antiquum oppidi nomen ignoratur. Colonia quanto in honore fuerit, praeter numerum colonorum nummi potissimum docent ex argento cusi, quod ius praeterea in his partibus soli Signini acceperunt (*röm. Münzwesen* p. 207). Via quoque *Valeria*, qua Tibure ibatur Carsiolos et *Albam* (Strabo 5, 3, 9 p. 237. § 41 p. 238), sine dubio simul instituta est⁴⁾ utilitate militari id ipsum

exigente, et aliquamdiu probabile est terminum ad *Albam* habuisse. — Albensibus et firmis et fidelibus sociis Romanos usos esse multa experimenta docuerunt maxime tempore belli Hannibalicis; ut cum a. 543 Hannibal ante portas urbis esset, duo milia voluntariorum Albensium sua sponte accurrisset Appianus narrat (Hann. 39). Nihilominus post biennium *Alba* inter eas colonias fuit, quae negabant milites pecuniamque amplius se daturas (Liv. 27, 9), et propterea poenam subiit (Liv. 29, 15). Propter locum natura arteque optime munitum et a mari remotum ibi potissimum publice custodiebantur captivi externi nobilissimi quique (Strabo 5, 3, 13 p. 240), ut Syphax rex Numidiae (Liv. 30, 17. 45), Perseus rex Macedoniae cum suis (Polyb. 37, 16; Liv. 45, 42; Vell. 4, 14; Val. Max. 5, 1, 1; Oros. 4, 20; Diodorus p. 515, ubi quae de carcere narrantur, vix recte ad *Albam* trahuntur), Bituitus rex Arvernorum (Liv. ep. 64; Val. Max. 9, 6, 3). Bello Marsico statim Italici *Albam* oppugnarunt (Livius ep. 72), cumque postea certatum sit inter Albenses et Pinnenses, utri fideliorum per ea tempora operam Romanis dedissent, sicut supra (p. 317; cf. praeterea Cicero Phil. 3, 3, 6) exposuimus, fortiter Albenses hostibus restiterint necesse est, quo successu sese defenderint, ignoramus. Nec magis notum est, quibus praemiis propterea affecti sint; sine dubio autem cum reliquis coloniis Latinis ad municipii formam tum pervenerunt (Cicero Philipp. 3, 15, 39: *in municipio fidelissimo et fortissimo*). Bellis civilibus *Alba* propter egregiam oppidi munitionem et urbis viciniam saepius temptata est vel occupata; Lepidi filius ibidem obsessus est (Oros. 5, 22); denique in turbis Caesarianis bellisque post Caesaris mortem aliquoties milites ibi constiterunt (Caesar b. c. 1, 15. 24; Appianus b. c. 3, 45. 47. 5, 30; Cicero Philipp. 3, 3, 6. c. 15, 39. 13, 9, 19. 14, 12, 31; ad Att. 8, 12 A 1. 9, 6, 1).

Magistratus *Albae* summi fuerunt *quattuorviri* modo *quinquennales* (n. 3927. 3956. 3957), modo *iure dicundo* (n. 3922. 3923. 3933. 3939. 3942. 3946. 3949. 3950. 3956). Secundo loco sunt *quattuorviri aediles* (n. 3922. 3941. 3942. 3945 cf. n. 3940) vel *aedilicia potestate* (n. 3946?); *quattuorviri* nude raro reperiuntur (n. 3951 cf. n. 3943). Accedunt *quaestores* cum *rei publicae* (n. 3923. 3946. 3949. 3950) tum *pecuniae alimentariae* (n. 3950), qui item appellantur *curatores pecuniae eius* (n. 3923); *curator annonae plebis* (n. 3923) vel *annonae* (n. 3922. 3923. 3949); *curator aquae ductus* (n. 3922); *curator apud Iovem statorem* (n. 3923. 3949. 3950), cuius fani praeterea memoria nulla superest; *curator operum publicorum* (n. 3923). Ordo *senatus* nomine utitur n. 3946. 3947. *Collegium fabrum tignuariorum* cum quinquennali suo reperitur n. 3923. 3931. *Seviri Augustales* passim nominantur (n. 3932. 3935. 3936. 3937. 3938. 3942. 3948. 3952. 3959, hic *decreto decurionum gratis factus*), *seviri* nude raro (n. 3944). Inveniuntur item *dendrophori Albenses* n. 3938, *cultores cum Larum Augustorum* n. 3960 tum *Herculis sala*... nescio cuius (n. 3961). — Tribus Albensium *Fabia* fuit testibus titulis domesticis compluribus, quamquam in urbano vol. VI n. 2517 nominatur praetorianus quidam *tribulis tribus Oufentinae Albensis*.

Aetate imperatoria de *Alba* auctores silent, nisi quod in corpore grammatico p. 244 haec referuntur inventa *in mappa Albensium*: *huc depalatio et determinatio facta a. d. VI id. Oct. per Caecilium Saturninum centurionem cohortis septies et vicies mensoribus intervenientibus*

1) *Fucentius*, *Fucentia* cognomina reperiuntur n. 3744. 3948.

2) Etiam inter populos Latii, qui sine vestigiis interierint; Plinius 3, 5, 69 ponit Albenses nescio quos.

3) Haec ut Caesare indigna sunt, ita incorrupta; nec debuit Nipperdeus pro *Aricia* scribere *Marsia*, quasi id Latinum esset. Immo grammatici aetatis posterioris tam hic quam Charisius Albanos rettulerunt non ad *Albam* longam, sed ad *Albanum*, quod prope *Ariciam* fuit et labente aetate quodammodo in locum eius successit, sicut nunc eum obtinet (cf. itin. Hierosol. p. 642: *civitas Aricia et Alb[ana]*).

4) Originis eius certa memoria non extat; nam quod censores a. 448 C. Iunius et M. Valerius vias *per agros publica impensa* fecerunt (Liv. 9, 43), tempus sane convenit, sed verba magis apta sunt viis suburbanis quam continuationi viae antiquioris Tiburtinae.

'*priore Orfito et Quinto Stitio Prisco consulibus*'¹⁾. Consules significantur ordinarii a. 149 Scipio Orfitus et Q. Sosius Priscus; agrum qui terminavit viginti mentoribus adhibitis, probabile est (ut olim conieci grom. auct. 2 p. 171) esse ipsum L. Marculeium Saturninum veteranum Augusti coh. VII praetoriae, cuius habemus titulum n. 3923; probabile item est ex hac determinatione proficisci cippus inscriptos *Albensium fines*, de quibus statim dicemus. Cum ex titulo appareat officium Saturninum sustinuisse curatoris operum publicorum, fortasse terminos ponendos curavit hoc munere fungens, quamquam si ita est,

1) In libro coloniarum deteriore p. 253 quae de Albensi agro leguntur hinc deprompta sunt libreriorum mendis retentis et auctis, ut exempli gratia *termini Tiburtini qui Cilicii nuncupantur* inde veniunt, quod Caecilius mentor hic factus est mentor Cilicius.

3906 [= 5618] litteris altissime incisis. Massae in aedibus olim Fantuzzi, hodie Blasetti.

homo tunica-
tus malleum
et scalprum
tenens

P · T · SEX · HERENNIIS · SEX · F · SER
SVPINATES · EX · INGENIO · SVO
E P O I N T E

homo
tunicatus
gromam
tenens

fores clupeis et clavis ornatae

Recognovi post Brunnium. Est in vol. I n. 1169 et in tabula Ritscheliana LXXF. De Costanzo *odeporico* f. 236 ex schedis Tomassetti; descripserunt Brocchi (inde Henzen *Bull. dell' Inst.* 1845 p. 72) et Garruccius.

3908 [= 5617] Paterni sub Casa nuova in S. Mariae de Paradiso rep. a. 1827 MELCH. Hodie desideratur.

er OS VILICV
ET CLADVS
LAR

Melchiori ms.
I NOS traditur.

3909 [= 5616] Tagliacozzi in aedibus Mastroddi.

M · SEXTVLE^{us}
FAVSTIO
LARIB · D · D

Recognovi et explevi descriptam a Brunnio.

3912 [= 5484] in villa S. Sebastiani Marsorum rep. a. 1813 ROSSI. Ex ea villa, quae prope Tagliacozzum est, et ex domo quidem Conti venit Avezzanum in museum.

EX · IMPE^{rio}
OPI ET
DIBVS · ET
DEABVS
5 V E T T I A
/////////
D D L M

Recognovi. Rossi ipse edidit *arco Trajano di Benevento* III p. CXCIV, ex schedis eius Cardinali *iscr. ant.* n. 302.

6 ego legere non potui; ELLESVPE Card., FIL·ESVPER Rossi (ed.).

non centurio, sed veteranus agrum terminavit. Ex ipsa autem relatione gromatici auctoris colligitur non tam pro mensore eum rem perfecisse, ut faciunt quibus mensuratio committitur centuriones evocative, sed pro magistratu mentoribus XX adhibitis.

Albensium fines qui inscripti sunt termini cum prodierint et ad S. Anatoliae n. 3930 et ad S. Stephani prope Scanzanum n. 3929, satis tuto ad Albam referri poterunt quicumque prodierunt inter eos locos et lacum, scilicet in oppidis vicis ab Alba Fucinum versus Castel nuovo, Paterno, Antrosciano, S. Polino, Avezzano, le Cese, le Pagliare, Cappelle; item inter Albam et montes Aequiculanos le Forme, Massa, Rosciolo, S. Anatolia; denique ab Alba Carsiolos versus Magliano, Scurcola (ubi complures prodierunt et vicus videtur fuisse satis frequens), Poggio Filippo, Sorbo, Verrecchia, Tagliacozzo, Scanzano, Tivolare.

3907 [= 5613] litteris antiquis non pulchris. Avezzani in ecclesia S. Nicolai GVALT. BRVNN. Iam ibi in museo.

triglypha, paterae, similia
HERCVLEI · D · d
MILITES · AFRICANI
CAECILIANIS ·
MAG · CVRAVIT
5 C · SALTORIVS · C · F

Recognovi. Est in vol. I n. 1172 et in tabula Ritscheliana LXXVIII. Phoebonius hist. p. 13 (inde interpolatam dedit Mur. 61, 2 ex Corsignano); Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 99 bis 'III kal. Nov. 1761'; Antinori ms. qui et vidit et habuit a Gualtierio et Giovenazzo; Hoare 1, 369; Gori *nuova guida* 5 p. 91. Brocchi, Valia, Brunn, Garrucci descripserunt. Henzen 6733.

Basis ipsa integra est nec supplementa maiora admittit iis quae adscripsi. — 4 fin. DC tabula male. — Lectio certa est, interpretatio nequaquam. Videntur significari milites Africani iam Albae consistentes, antea vero Caecilianis, sive haec fuerunt castra Caecilia in Lusitania (vol. II p. 82) sive alia eius nominis in ipsa Africa sita.

3910 [= 5614] Albae in sacello S. Leonardi in basi altaris PHOEB. Iam Antrosciani in ecclesia gentis Pace.

scutum inter triglypha
NICOMACVS · SAF · L · S
PAAPIA · ATIEDI · L · S
DOROT · TETTIIEN · T S
MENTI · BONAE
5 BASIM · DON · DANT

Recognovi post Brunnium. Est in vol. I n. 1167 et in tabula Ritscheliana LXII. Phoebonius apud Gud. ms. 259, 1, ed. 55, 8 et in hist. p. 170 (inde Corsignani vir. ill. p. 71).

3 TETTIIEN · T S ego (pars prior lineolae transversalis in T paenultima gypso expleta est), TETTIIENI · F · S Brunn. — in fine add. IERS · NOM · ORFEWIK Cors.

3911 [= 5612] supra ianuam domus horticorum illustrissimae ducis cui vulgo nomen *el giardin della porta* subscriptum imagini mulieris scopulo sedentis, truncae autem capite brachiisque, ut quo prorsus habitu fuerit agnoscere non detur ACC., ubi praecedunt descriptae in S. Benedicti, sequitur n. 3886 excepta ad emissarium.

MENTI · BONAE · D · D · SVRV · S · TETTIIENI · C · S
PHILONIC · MARCIAE · S · NICOMAC · ALBI · M · S

Servavit Accursius Cel. n. 6. Inde Mur. 90, 2 ex schedis Ambros.; vol. I n. 1168 (cf. p. 562).

3913 bipertita; ex ecclesia S. Angeli prope Albam translata in domum Satyri Pace. Dicitur extare adhuc latens sub tectorio.

M · ACRI^{pae}
TRIB · P^{test}
C O S T

Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 66 eodemque exemplo Gandelli n. 125.

3 C O S T — traditur.

3914 [= 5621] litteris optimis. Albae in eccl. S. Petri in pavimento pulpiti GVALT. Iam Avez-
zani in museo.

~~TR~~ · ~~ONO~~
 PRINCIPI · Iuentis
 AVGVRI · COs. des. pa

Recognovimus ego et Dressel. Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 96; Gandelli n. 129; Cam. Rossi misit Borghesio a. 1817 (v. opp. 6, 100), unde venit in Amatiana cod. Vat. 9776; Promis p. 87; Garruccius vidit.

1 L/AES Gualt., L·AELIO Rossi non recte.

3915 [= 5619] Avezani cum dirueretur ecclesia collegiata S. Bartholomaei a. 1615, inventa est basis marmorea cum hac inscriptione, super quam statua videbatur fuisse posita, nam simul locus in muro reperiebatur in quo statua recondita fuerat. Litteris bonis, sed non nihil corruptis ex situ et caemento PHOEB. (apud Gud.). 'Rep. ante annos XX in ara maiore ecclesiae S. Bartholomaei' PHOEB. (ed.) 'Extat Avezani in templo divi Bartholomaei, a me nuper observata dum Columnae principis in eius in Marsis toparchia gerebam vices' CAMARRA. Frustra quaesivit Avezani FABRETTIVS. — Male Teate MVR., nempe quod e Camarra habuit.

IMP · CAESARI · DIVI
 NERVAE · FIL · NERVAE
 TRAIANO · OPTIMO
 AVG · GERMANICO
 DACICO · PARTHICO
 5 PONT · MAX · TRIB · POT · XXI · IMP · xii p. C. 117
 COS · VI · PATRI · PATRIAE
 SENATVS · POPVLVSQ · ROMANVS
 OB · RECIPERATOS · ACROS · ET · POSSESSORES reductos
 10 QVOS · LACVS · FVCINI · VIOLENTIA exturbarat

Exempla quotquot extant pendent ab uno Phoebonio. Is communicavit cum amico Camarra, qui ed. Teate (1651) p. 76 (inde per Bertium Mur. 231, 5) et cum Holstenio, a quo pervenit ad Reinesium 3, 81 (a Graevio, i. e. e Camarrae libro, et Langermanno, id est per Holstenium a Phoebonio) et Gudium ms. 256, 1, ed. 88, 3; denique ipse dedit in hist. Mars. p. 89. Camarra quod ait se vidisse, non addit auctoritatem; vidimus enim titulum Trasaccanum n. 3858, quem ait se exscripsisse, exhiberi ab eo ad exemplum Phoebonianum, quod item in hunc cadit, ut ad summum Camarra viderit quidem lapidem, sed descriptum acceperit ab amico. Orelli 796*.

V. 1. adscripsi Camarrae Reinesii Gudii Phoebonii hist. — 1 IMPERATORI Gud. — DI PRO DIVI Gud. — 5 PARTICO Gud. — 6 PON hist. — TR. Gud. — XXIII Cam. Rein. hist., XXII IMP·X... Gud. ex correctura infelici. Scribe TRIB·POT·XXI·IMP·XII; iam enim constat admittendam esse in Traiano tr. pot. XXI, quam gessit a die 1 Ian. a. 117 ad diem mortis mense Augusto eiusdem anni. — 8 QVE Cam. Gud. — ROMANVS Cam. Rein. hist. — 9 RECUPERATOS hist. — ET·POSSESS... hist., ET·POSSESS·RE.. Cam., POSSESSORIBVSQ·RESTITVTOS Gud., POPVLISQ·ALBENSIBVS·RESTITVTOS Reines. nescio qua interpolatione. — 10 VIOLENTIA·INVNDIVERAT Reines. Gud.

Condemnavit titulum Fabrettius de col. Trai. p. 295. 404, cui adsenserunt Kramer *der Fuciner See* p. 36 et Orellius n. 796; ego contra sentio. Phoebonius, cuius fides incorrupta est, neque fingere voluit unquam neque ut voluisset, hanc perite conceptam elucubrasset vir simplicissimus et rei epigraphicae plane ignarus. Neque tanti sunt argumenta Fabrettii ut bonum auctorem propter ea fraudis insimulemus; contra regulam sane veram in titulis bonae aetatis non enuntiari monumentorum quae dedicantur vocabula lacus Fucini mentio nequiquam offendit. Denique tribuniciam potestatem Traiani XXIII meo iudicio aequae temere facit qui ex hoc titulo admittit atque qui eius causa titulum falsum proclamat. Si fictus esset, certe falsarius ei componendo par hunc errorem numquam commisisset.

3916 [= 5772] rep. Scurcolae inter rudera monasterii Victoriae GARR. Est ibi in hortis olim Gaetani Marimpietro, hodie Tuzi. — Inter Amiterninas MELCH.

IMP · CAESAR
 C · VIBIO · TRAE
 BONIANO · GAL
 LO · PIO · FELICI
 5 AVG · TRIB · POT
 II · COS · II · P · P p. C. 252
 S · P · Q · A

Recognovi. Melchiori ms.; Garruccius vidit (cf. *Bull. dell' Inst.* 1861 p. 160).
7 ad Anxates refert Garruccius.

3917 [= 5622] litteris grandioribus PHOEB. Scurcolae in stabulo D. Francisci de Bonis temporibus PHOEB. Frustra quaesivi. — Scurcolae in hortis Gaetani Marimpietri DE PIETRO errore. Sine loco una cum Scurcolana n. 3923 ACC.; Ravennae MVR. errore.

ASIATICO · CL · V
 ? praef. ur³ · SENATVS · ALBENSIS

Accursius cod. O. 125 in fol. sol. (inde Mur. 1021, 5 ex schedis Ambros.; ex eo Spreti Rav. III, 122 p. 381); Phoebonius duobus exemplis ('in alia epist. correctius et melius') apud Gud. ms. 245, 4 (inde Osann syll. p. 568), ed. 144, 4 et in hist. p. 48 (inde Corsignani viri ill. p. 40, 292, *Regg. Mars.* 1, 155); de Pietro *ant. Marsic.* p. 53.

Hiatus significavi ad Accursium; lapidem non integrum esse adnotavit Phoeb. II. — 1 A·ASIA·TICO Phoeb. I. — C·L·V (ut v postea adiectum videatur) Acc., CL·V Phoeb. I, C·L·V·F Phoeb. II. — 2 sic Acc., sed ut is in fine postea adiectum esse videatur, SENATVS·ALBENSIS Phoeb. — SENATVS·POPVLVSQVE·ALBENSIS quod affert de Pietro, venit ex Corsignaniana ficticia n. 369*; locum tamen auctor ita indicat, ut verum lapidem eum vidisse probabile sit. Cf. n. 3925.

3918 Albae rep. in apside aedis S. Petri, nunc in museo Avezzanensi.

L · CORNELIO · L · F · SVL^{lae}
 FELICI · DICTATO^{ri}
 PVBLICE STATVTA

Recognovi primum ad ectypa duo photographica, deinde ad lapidem. Cipriani *marmi Albensi* n. 1 (cf. n. 11 adn.).

Feminini generis usurpatio in status dedicandis ab aetate liberae rei publicae non abhorret. Cf. Amiternina infra n. 4185 et Ferentinus vol. I n. 4164: *L. Poppilio C. f. Flacco poplice statuta* et Campanae vol. X n. 3807. 3808.

3919 Paterni prope Albam in rudibus ecclesiae S. Mariae de Paradiso GAND. Ibi non extat.

C R I A D
 RANIO · DEC
 CNO · V · C
 TER · QVI · I
 5 M · PRO · C
 ciuitati · ATi · NOSTR
 TIVM · EX
 AVIT · H
 I T E P

Gandelli n. 121.

3920 [= 5627] Massae in casa di un villico per nome Ercole.

leg · I · ADIVR · P · F · . . .
 . . . IC · CVR · CIVITA · . . .

Descripsit Brocchi.

3921 scripta a tergo epistylī pulcherrimi postea ad alios usus adhibiti. Rep. Albae in sepulchro aetatis Constantinianae; extat in museo Avezzanensi.

CL MAMERTI
NO ET FL NEVITTA p. C. 362
CONS · IANVAS
FECERVNT AG
5 MODESTVS ET
AEMILIVS LEO
P P

Recognovi. Cipriani *marmi Albensi*
n. 3 (inde Fernique n. 4).

Gentilicia consulum redeunt in titulo urbano christiano Rossii vol. I n. 153. — 4 *Ag(ileius)* vel aliud nomen similiter incipiens. — 7 fortasse *p(rae)p(ositi)*. Cf. vol. V p. 1059.

3922 [= 5630 = 5671] cippus magnus, rep. d. 2 Dec. 1803 ad viam consularem M p. ab Avezzano Lucum versus *al sito Cerrito* prope S. Mariam de Loreto; deinde Avezzani ad monasterium Capucinarum; iam ex domo Augustini Pulsone venit in museum.

D · M · S
M · MARCIO · M · F · FAB
IVSTO · VET · DIVI HAD
EQVITI CHO · VII · PR
5 III · VIR · AED · III · VIR · I · D
CVRATORI · ANNO · II ·
CVRATORI · AQVEDVCTV
VIX · A · LXV
M MARCIVS EVTYCHES
10 ET MARCIA RESTITVTA
PATRONO OPTIMO SVIS
AMANTISSIMO · B · M ·
ET SIBI · SVISQVE POS
TERIS · EORVM
15 HVIC MONVMEN TO
TERRA · CEDIT
IN · FRONT · P · XXXV · IN · AG · P · LX

Recognovi. Casp. Minicucci misit Marinio ex Avezzano d. 28 Dec. 1803 (cod. Vat. 9053 ep. 216. 219); de Costanzo *odeporico* f. 240; Thomas Brogi Avezzanensis ed. *Giorn. enciclop. Napol.* 1807 II t. 4 p. 237; ibidem a. 1808 foede corruptam canonicus Colli (cf. eiusdem eph. 1807 II t. 2 p. 267, quam partem non vidi); commentarium scripsit Angelus Minicucci *illustrazione di un ceppo sepolcrale esistente in Avezzano co' dettagli sull' acquidotto Claudiano presso al quale fu disotterrato nel 1804* (Aquilae 1817 pp. 68); Romanelli *topogr.* 3, 203; Promis Alba Fuc. p. 249; descriperunt Rossi, ex cuius schedis ed. Cardinali n. 380 et rursus clausulam n. 423, Brocchi, Ambroschi, cuius exemplum exhibuit Kellermann vig. n. 239, Brunn, Garrucci; Gori *nuova guida* 5 p. 90. Henzen 7146.

6 sic lapis, non ANNON, quod habet Promis. *Curator anno secundo* sic nude dictus cum parum recte procedat, curator autem annonae frequens sit in Albensibus, credo hic quoque nominari *curatorem anno-nae iterum*. — 9. 10 iidem homines nominantur n. 4009.

3924 [= 5623] in bisomo, prope Maglianum non longe ab Alba in villa Masciarellorum dicta Pascarello.

insignia militaria
M · PAPIRIVS · C · F · pob
FAVENNQI F CVRA
COHO IIII PANN
M PRVTTIVS M f POB
5 MACER · DE · SVO · POSVH

E schedis Minicucci Avezzanensis ed. Ulrichs *Bullett. dell' Inst.* 1839 p. 64 cum notis Borghesii.

1 FIC pro F POB Minic. — 2 in FAVENNQI latet cognomen et fortasse domus quoque. — Fisci CVRATOREM agnovit Borghesi; cf. Marini *Arv.* p. 550. 477. — 4 PRVTTIVS ME PO Minic.; emendavit Borgh.

3923 [= 5634] in S. Egidio alla Scurcula IVC.; prope Scurculam ad fores aediculae cuiusdam MET. Hodie pars superior desideratur, inferior est in hortis Eustachii Tuzi. — Sine loco ACC.

corona cum taenias
D M S
L · MARCVLEIO · SATVRNINO
VETERANO · AVGVSTI · CHO · VII c. a. p. C. 149
PR · IIIVIRO · I · D · QVAESTORI · REI · P
5 VBLICE · CVRATORI · PECVNIA
E · ALVMENTAR · CVRATORI · AN
NONE · PLEBIS · CVRATORI · OPER
VM PVBLICOR · CVRATORI · APV
T · IOVEM · STATOREM · QQ · COLE
10 GI FABRVM · TIGNVARIORVM · L · M
ARCVLEIVS · FAVSTVS · IVNIOR ·
III · VIR · IVRE · DIC · CVRATORI · ANN sic
ONE · PATRI OPTIMO ET · SIBI · FECIT ·

Recognovi partem inferiorem. Integram exhibent Iucundus f. 155; Accursius cod. O. 125 in fol. sol.; Metellus cod. Vat. 6039 f. 351' (inde Grut. 435, 8 ab Horatio Vallaeo eo tempore Metelliani apparatus domino, omnino per Gutenstenium, qui tradita suo more interpolavit); Phoebonius apud Gudium in Gruteri ed. 2 (ubi male dicitur Gudius lapidem vidisse et perpauca tantum ex lectione Phoeboniana adnotantur) et in hist. p. 179; Fabretti 368, 130 qui vidit; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 159 qui vidit partem inferiorem quam lineola separavimus. Orelli 2155.

Versuum divisionem servant Acc. Fabr. Garr. — 1 om. Met. Fabr. — 3 COH Iuc., CO Phoeb. — VII VIII Iuc. — 4 VIR Met. Fabr. — I · D · N · D Met. (corruptelae nota adiecta, unde Grut. vel potius Gutenstenius omisit hiatus significato). — QVESTORI Phoeb. — 4. 5 REI PVBLICE Fabr., REIPVBLICE Iuc., REIP PVBLICE Acc., REI PVBLICAE Met. Phoeb. — 5 CVRATO Phoeb. — 5. 6 PECVNIAE ALVMENTIR Acc., PECVNIAE ALIMENTIRI Iuc., PECVNIAE ALVMENTI... Met. (unde REIP · ALIMENT fecit Gutenstenius), PECVNIAE REI P ALIMENT Fabr. (contaminavit igitur id quod in lapide reppererat PECVNIAE cum interpolatione Gutensteniana REI P), PECVNIAE ET ALIMEN Phoeb. — 6. 7 ANNONAE Iuc. Met. Phoeb. — 7. 8 OPERVM OMNIVM Phoeb. — 8 PVBLICORVM Phoeb. — 8. 9 APVT APVD T Phoeb. — 9 QQ Q Phoeb. — 10 EABRVM 'sic' Garr., FABRORVM Phoeb. Fabr. — TIGNIARIORVM Phoeb. — L om. Met. (C. Grut.). — 11 IVNIOR in litura repositum esse ait Garruccius errore, om. Met. — 12 III VIR ego Fabr. Garr., III VIR Iuc. Acc. Phoeb., om. Met. (II VIR Grut.) — IVRI Met. — CVRATOR Met. (ET CVRATOR Grut.) Fabr. — 12. 13 ANNONAE Iuc. Phoeb.

De hoc viro fortasse apud grammatice quoque nominato vide capitis praefationem.

3925 in agro Albensi rep. a. 1868 iuxta viam Valeriam, nunc Avezzani in museo.

M · SEXTVL^{letus}
ANI · ACES ual
ASIATICI u. c. praef
gladius VRB · V · A · X
5 M · SEXT^{letus}
J R I

Recognovi. Cipriani *marmi Albensi* n. 13; Fernique n. 29.

Supplevi dubitans ad Beneventanam n. 1617 (ubi tamen *praet.* est pro *praef.*); cf. supra n. 3917. 2 intellege *Ani(ensi tribu)*. De officio non liquet.

3926 [= 5624] ad fontem Antrosciani PHOEB. Extat bis repetita in duobus lapidibus, quorum alter est in ecclesia S. Angeli inter Albam et Antroscianum in cornu evangelii *nell' arco*, alter Antrosciani ad fontem publicum GVALT.

C · TITVLEIVS · C · F
FAB · PRAE · EQ 'sic' Brunn

Recognovit Brunnus. Phoebonius apud Gudium ms. 879, 4, ed. 139, 11 et in hist. p. 167 (inde Mur. 859, 2); Revillas in mappa a. 1735 (inde Vulpius Calogera 19, 149 et Corsignani 1, 715); Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 96' et apud Antinorium ms.

3929 [= 5610] litteris magnis, rep. inter oppidum Lofrini et villam S. Stephani in loco q. d. *le colonnelle* extat in ecclesia S. Mariae prope Scanzanum PHOEBONIVS. *'Le colonnelle è un luogo tra S. Stefano di Scanzano e Leofreni (frazione del comune di Peschiorocchiano), e più precisamente tra i confini della gran macchia del Bar. Coletti detta Val de' Varri ed il territorio di S. Stefano'* Ulysses MORELLI apud Garruccium Bull. Nap. N. S. 7, 159.

ALBENSIVM · FINES

Phoebonius p. 158 (inde Corsignani V. I. p. 304). Ab hac profectus Martellius n. 26 (cf. vol. II p. 26) ait legisse se in parva columna ad Scanzanum prope vallem Variam reperta: FINES-ALBENSIVM | ET · VAR · . . . adsumptis scilicet iis quae de oppido Varia (*Vicovaro*: Cluver. p. 783. Strab. V, 3, 11) disputari solent.

Cf. terminus Hispellas (Orell. 92): *fn. col. Hispell.*

3931 Castelnuovi prope Albam iacet ante ecclesiam S. Iacobi.

DIIS · M
M · ALLIDIO
p a e DEROTI
PATRONO
3 COLLEGIVM
FABRORVM
TIGNVARIORVM
P

Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 100'.
3 M·F·DEROTI traditur.

3933 *alle Cese* in vinea Marimpietri in loco q. d. Corcuemella.

D M S
L AVIDIO L F FAB SVC
CESSO // VIR iVR Dic
reliqua evanuerunt

Descripsi partem tituli evanidi. Cf. n. 3949.

3934 litteris magnis, sed evanidis. Ad S. Pelini prope Avezzanum ad fontem GVALT. Non extat.

ESAR
BASSVS · FICID
VIRLISCV

Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 76 eodemque exemplo Gandelli n. 126.
3 post s ins. xs Gand.

3927 [= 5634] litteris vetustis pulcherrimisque. Extant duo exempla, alterum Albae in ecclesia S. Angeli PHOEB. sive Antrosciani in nova ecclesia BRVNN; alterum Massae in aedibus Blasetti HOARE BROCCHI. Ibidem adhuc extant.

C · TITVLEIVS · CN · F
III · VIR · ITER · QVI

Recognovi utrumque. Phoebonius cod. Barb. 30, 92 f. 58' et apud Gudium ms. 879, 2, ed. 139, 12 et hist. p. 167 (inde Mur. 750, 8); Revillas ms. f. 6 et in mappa a. 1735 (inde Vulpius Calogera 19, 148 et Corsignani 1, 715); Hoare 1, 362 cf. 366; Brocchi et Brunn descripserunt.

In exemplo Albensi deest v. 3, in Massensi v. 1. 2 partes extra lineam positae.

3928 [= 5625] Albae in ecclesia S. Angeli in ascensu collis.

CN · TITVLEIVS · C · F
FAB · EQVES

Phoebonius cod. Barb. 30, 92 f. 58' et apud Gud. ms. 879, 1, ed. 139, 10 et in hist. p. 167 (inde Mur. 750, 8); Revillas ms. p. 6 et in mappa a. 1735 (inde Vulpius Calogera 19, 149 et Corsignani 1, 715).

1 GN·TITVLEIVS·G·F Rev.

3930 litteris magnis gracilibus scriptis in summo lapide longo plus palm. 3. In ecclesia campestri S. Mariae del Colle (inter S. Anatolia et Torano) in pavimento GARR. Perit DRESSEL.

ab una parte: ab altera:

ALBENS FINES

Garrucci Bull. Nap. N. S. 7, 159 integram reperit in schedis canonici Stephani Anzini Seurcolani, ipse vidit prius vocabulum posteriore latente.

3932 [= 5637] Albae in ecclesia S. Mariae extra moenia PHOEB.; *scavata nella ch. di S. Maria di Albe, ora in Antrosciano* ad fontem publicum GVALT. Antrosciani in fonte ROSSI.

D · M · S
M · ALLIDIO · PRO
BATO · SEV · AVG
ET · ALLIDIAE · PAN
5 NICIDI · CONIVGI · EIVS
M · ALLIDIVS · MERCVRIA
LIS · ET · M · ALLIDIVS · PROFV
TVRVS · SEV · AVG · ET · ALLIDIA
CASTA · ET · ALLIDIA · TERENTI
10 NA · PATRONO · ET · FRATRI
B · M

Recognovit Brunn. Phoebonius apud Fabretium 408, 328, qui videtur sumpsisse ex schedis Barb. deperditis, et apud Gud. ms. 258, 3, ed. ind. p. LXXXI; Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 96; Rossi apud Cardinalium n. 327; Hoare 1, 366; Garruccius descripsit.

4. 5 PLANNICIDI Fabr., PANNICIDI Hoare Garr. Brunn et v. l. apud Gud., PANNYCHIDI Gud. in textu, om. Ross. — CONIVG. Gud. — 7 M] P·P. Gud. — PROBA Hoare, PROLI Rossi. — 8 SEV] EV Gud. — 9. 10 TERENTI]NA Gualt. Garr. Brunn, TERENI]NA Gud., TEREN]NA Fabr., TERENTIA Hoare Card. — FRATRI] PATRI Gud., om. Rossi. — 11 om. Gud.

3935 rep. prope Albam in loco q. d. *Monumento*, est Massae in domo Pace.

SEX · CAECILIVS
MARTIALIS · SEV · AVG ·
uius] S · SIBI · OB · MEMORIAM · SVI · FECIT

Descripsi. Fernique n. 9.

3936 Albae rep. a. 1870. Est Cappelle in domo de Dominicis.

L · FVFIVS · BV
SEVIR · AVG

Recognovi. Cipriani *marmi Albensi* n. 17; Fernique n. 14.

3937 [= 5638] *alle Forme* non longe ab Alba apud Felicem Valente ROSSI, FERRINI.

D · M · S ·
Q · GARGILIO
SABINIANO
SEVIR · AVG ·
5 GARGILIA · A
GENDA · COIV
GI · CVM · QVO · VI
XI · ANNI · XXII · IJ

Rossi apud Cardinalium *iscr. ant.* n. 362; viderunt Garrucci et a. 1878 doctor Paris Ferrini Avezzanensis.

2 Q · vidit Ferrinius solus. — 7. 8 sic Garr., QVO]VIXIT·A·XXII Rossi, QVO]XI ANNI Ferrini.

3938 [=5639] basis Avezzani rep. cum reaedificata est ecclesia PHOEB. (ed.); *nella collegiata di S. Bartolomeo* IDEM (ms.). Hodie in hortis Matthaei Corbi. — Romae DONAT.

HALICIVS
in latere: MARCIO · FAVSTO in latere:
COCO LIBERTO COCO
OPTIMO SEVIR · AVG OPTIMO
5 DENDROFORO
ALBENSIS · ET
TROPHIME · MATRI

Recognovi. Phoebonius apud Gud. ms. 255, 2 et hist. p. 143; Fabretti col. Trai. p. 404, inscr. 409, 338 qui ipse exscripsit; Corsignani 1, 375 (inde ut videtur Mur. 2049, 1 e schedis suis); Chaupy 3, 226; Donati 85, 10 e schedis Stoschianis; Hoare 1, 368; Marini cod. Vat. 9123 f. 223; descripserunt Brocchi, Valla, Kramerus imperfecte, Brunn, Garrucci; Gori *nuova guida* 5 p. 96. Inscr. lateralem solam ed. Torcia *itin. Peligno* p. 42. Orelli 4166.

In principiis versuum inferiorum margo adest; ad 1. 2 effractus est, sed litterae ne ibi quidem videntur periisse. In latere altero quae ego non vidi effracta hodie, dedi inclinata.

3939 [=5629] in ruinis oppidi S. Anxini s. Ansuini Poggio Filippo II lapide a Scurcola occasum versus in ecclesia S. Thomae in contrada Camerata.

C · HOSTILIO · c · F · FAB
APRO · IIII · VIR · I · D
CAMERIA · T · f
CLEMentina
5 PARENTI · B · M
D · M · P

Servavit Phoebonius in hist. p. 417 (inde Mur. 707, 6).

1 G·F, 3. 4 CAMERIAE|CLEME..... traduntur.

3940 in saxo non affixo. Albae in ecclesia S. Petri.

C · M
MA
ET · L · TI
PRISC
5 a ED · C
ae DILIT fte
V · PVBI
I · EN

Descripsi.

3941 pulchris litteris FERN. In agro Albensi destinata museo Avezzanensi CIPR.; ad viam qua itur ad S. Pelini FERN.

C · NONIO
C · F · FAB ·
PELAGIO · IIIIVIR ·
AED ·

Cipriani *marmi Albensi* n. 2; Fernique n. 49.

3942 litteris magnis et pulchris. Rep. in agro Albensi a. 1870 iuxta viam Valeriam. Hodie est Massae in hortis Blasetti.

sic L · OBLICIO · L · F · PAL · FAVNO
III · VIR · AED · AMICO · OPTIMO
A · NONIO · A · F · FAB · RVFO · III · VIR · I · D · PATRÓN
A · NONIVS · OPSEQVENS · SEVIR · AVG · SIBI · ET
5 MÁNLIAE · LVPERCAE · CONIVGI · FÉCIT

Recognovi. Cipriani *marmi Albensi* n. 10; Fernique n. 20.

3943 [=5632] Cappelle in ecclesia S. Nicolai ad orientem GVALT. EGO.

POMPVCLEI · M f
FAB
ARI IIII · VIR ·

Recognovi. Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 100 eodemque exemplo Antinori ms.

3944 rep. a. 1870 in agro Albensi iuxta viam Valeriam, iam Avezzani in museo.

PUBLICIA · D · L
ARBVSCVLA
SIBI ET
L · NONIO · AESCINO
5 SEVIR

Recognovi. Cipriani *marmi Albensi* n. 14; Fernique n. 23.

3945 rep. in agro Albensi in loco q. d. *il Monumento* iuxta viam Valeriam; deinde Avezzani apud Quirinum Blasetti, nunc in aedibus Lolli.

D M S
PUBLICIAE · MARSILLE · MATR
PISSIMAE
C · PUBLICIVS · ARTEMIDO
5 RIANVS · IIIIVIR · AED · ET · CONCORDIA
FILI · B · M · P ·

Recognovi. Mattei *appendice ai marmi Albensi* n. 9; Fernique n. 25.

3949 [=5633] alle Cese pago II p. distanti Avezzano occidentem versus, in foro.

Phoeb. (ms.):
DIIS · MAN · SACR
L · TITIVS · L · TIT · F · AB ///
N Æ // R M / RID //
/// ES // P · CVRATORI
5 /// G // VE · C · STATORI
/ QVI / ANNONAE
/ AVS / E PATER L · H /
/ VOIVLII CO · IIII ai. COS · IIII
TR · POT · X · CVRATOR
10 T / IOVTN · S ·

Phoebonius apud Gud. ms. 257, 2, ed. 439, 9 et in hist. p. 432. Fortasse eadem atque n. 3933 ibidem mihi visa.

3946 [=857*] in Castelvecchio di Seanzano, feudo del Barone Coletti MART. Ibidem vidit PLACIDI.

C · SCANTIVS · P · F · CLA
IV · VIR · IVR · DIC · A · P
Q · R · P · PATRI · DVLCISSIMO

Martelli n. 28; Phil. Placidi vidisse se rettulit Brunnio.

Suspectum iudicavi, quoniam venit a Martellio et praeter alia Scantii nomen in titulo Seanzani reperto suspicionem movet. Sed cum titulus iam defendatur testimonio altero licet et ipso parum certo, eum loco suo restitui.

3947 cippus sepulchralis rep. m. Ian. a. 1869 in agro Albensi ad viam Valeriam, nunc Avezzani in museo.

ROSA
K · SEPTIMIO
PHIKADESPO
sic TD PRO · SVIS ·
MERITIS · ET ·
5 P · KORANIVS · CIPP

Descripsi ad ectypum photographicum a Matteo missum Henzeno, recognovi ad lapidem. Cipriani *marmi Albensi* n. 18; Fernique n. 27.

5 lectio *floralibus* certa est, nec videtur aliud ita posse significari nisi populum vel potius collegium aliquod defuncto post mortem gratiam referre pro ludis Floralibus recte editis.

3948 cippus. Massae rep. a. 1877, est in domo Pace.

L · TITEDIO · VALENT
INO · IVVENI · ACER
B I S S I M O Q V I ·
V I X I T A N N I S X X
5 II · TITEDIA · FVCEN
TIA · SOROP · ET · L · TITE sic
DIVS VALENTINVS
SEVIR AVG · ET TITEDIA V sic
NVSTA FILIO INFELISSI sic
10 MO POSVERVM sic

Descripsi. Fernique n. 33.

Phoeb. (ed.):	restituo:
DIIS · MAN · SACR	DIIS · MAN · SACR
L · TITIVS · L · TIT · F · AB	L · TITIVS · L · FIL · FAB
NE RM RIT	NAE..... IIII · VIR · IVRE · DIC
ES P · CVRATORI	QVAEST · R · P · CVRATOR
5 G // VE // C // STATORI	5 APVD · IOVEM · STATOREM
QVI ANNONAE	CVR · ANNONAE
· VSI · PATER · L · H	
VO · IVLII · COS · IIII	
TR · POT · X · CVRATOR	CVRATOR
	APVT IOVEM STATOREM

10 T / IOVTN · S ·

3950 [= . . . + 5628] fragmenta alta sunt palm. 4, crassa p. 2¹/₂ (al. 3), latum prius palm. 4¹/₂ (al. 4), posterius palm. 3¹/₂. Effossa sunt a. 1765 prope Albam in rudibus ecclesiae S. Angeli, deinde Antrosciani. — Sine loco MARINI (ed.).

in latere:
p. C. 168 L · VENVLEIO · APRONIANO · II
L · SERGIO · PAVLLO · II · COS
V · KAL · OCTOBR

T I T I E D I A E
F A V S T I N A E
A M A R E D I A · P R
C · A M A *redus* . . . .

. . . a M A R E D I O · C · F · F A B
. . . D · III VIR · I · D · Q V A E S T
p e c . a L I M Q R P C V R A T
o p u d O V E M S T A T O R I I I V I R · I · D
m a R S I S A N X A T I B V S 5
I D D D

Q V A R V M · O B D E D I C A T I O N E M *epulum dedit ex* H S · III · N

Servavit opinor Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 74'. 75. Ab eo pendent Antinorius ms. (apud quem non repperi nisi partem posteriorem edidique inde *Bull. dell' Inst.* 1846 p. 181); Gandelli n. 122; Marini cod. Vat. 9125 f. 318. 319 (inde ed. consules Arv. p. 196; iidem leguntur inter Amatiana cod. Vat. 9776). Hoare 1, 367 partem posteriorem dedit item ex Antinorianis opinor. Henzen 5989.

II, I F om. Gualt. (Vat.) — FABI Ant. Mar. — 2 in. aut O aut Q Ant. Mar. — 3 IIM Gualt. (Vat.) Ant. Mar., TIM Hoare. — ORP auctores. — 4 OVEM aut QVEM Ant., IOVEM Hoare. — 5 RSL^s traditur (RSI Mar.); *marSIS* proposuit Garruccius *Bull. dell' Inst.* 1861 p. 39. — ANXATINVS Hoare. — 7 om. Hoare.

3951 in basi urnae cinerariae marmoreae effossae a. 1869 in agro Albensi, iuxta viam Valeriam, nunc Avezzani in museo.

C · TITVICVS · T · F
III · VIR ·

Recognovi. Cipriani *marmi Albensi* n. 5; Fernique n. 34.

3952 Sorbo rep. a. 1876.

caput Solis
in latere: D · M · S
T · TITVLEIVS
SVCCESSVS
SEVIR · AVG
SIBI · ET
SEXTVLEIAE
M · J. SECVNDAE
COIVGI · B · M
P

galli- cae cistel- duae la
in latere:
galli- cae cistel- duae la
5

pec- ten
spe- acus
cu- lum
lecythi duo

Fernique n. 35, cui dedit Romanus Valente Tagliacozzensis; ego habui descriptam ab Iohanne Brancamati.

4 AVC, 6 SEXTVIFIAE Branc. — 7 M · F] M · S Fern., MISC Branc. — 8 COIVGI Branc. — 9 om. Fern.

3953 inter Albenses.

L · ACASO AED · SPECVLATORI
ET · PEC · ALIMENTARIAE
T · DIDIVS · NEPOS · ET
P · MANLIVS · AMICO · OPTIMO
5 ET · KARISSIMO
M · P

Schedula inter Mariniana cod. Vat. 9125 f. 317.

1 nomen corruptum. — SPECVLATORI item corruptum; expectes Q · REI · PVBL.

3954 Castel nuovo prope Albam extra ecclesiam S. Pancratii.

BENEMERENTI
IDEMQVE OB DEDICAT
STATVAE PLEBEI · VRBANae
VTRIVSQVE · SEXVS
5 CRVSTVVM · ET MVLVVM
DEDERVNT
L · D · D · D ·

Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 100'.

5 CRVSTVVM traditur.

3955 [= 5636] Albae in ecclesia S. Leonardi ante ascensum collis in planitie PHOEB. Hodie Avezzani in museo.

SSE · OPTVLIT
M · VT · FACERET
DE · SE · CEMVELAT
Q V A D R I M V S
5 · N O M I N E

Recognovi. Phoebonius apud Gud. ms. 879, 5, ed. 338, 1.

3 punctum post SE dubium est potestque legi et CE et CF; reliqua certa.

3956 litteris olim aere expletis. Scurcolae ante ecclesiam S. Trinitatis in pavimento.

VIR · QVINQ
VIR · IVR · DI

Recognovi. Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 66 et apud Gandellium n. 127.

3957 [= 5635] litteris uncialibus. Albae in limine portae domus Blasetti GVALT. Hodie domus est Lancianorum.

L · F · III · VIR · QVINQ

Recognovi. Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 96' et apud Antinorium ms.; Giovenazzi cod. Vat. 9144 f. 98; Hoare 1, 362; Brocchius dedit Borghesio; Garruccius vidit.

3958 [= ad n. 5635] litteris magnis. Rep. a. 1765 Albae in rudibus S. Angeli, est Antrosciani in domo Satyri Pace.

· I T E R

Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 66 et apud Antinorium ms.

3959 [= 5640] Albae *incastrata nel muro di una masseria.*

. . . . Q V I L A . . . .
. . . . A N I . V S . . . .
SEVIR · AVG · DECR · DECVR
GRATIS · FACTVS · SVA · PE . . .

Descripsit Brocchi.

3960 [= 5645] cippus effossus a. 1807 Tagliacozzi in hortis ad aedes Angeli Guidarellii, deinde ad faciendum murum contiguum adhibitus.

T · BODIO · L · F ·
RVFO
CVLTORES
LARV AVG
5 POS

Rossi apud Cardinalium *isr. ant.* n. 309.

3961 [= 5644] Tagliacozzi in aedibus Mastroddi.

T · CAMERIO · T · L
A P T O
CVLT · HERCVL
S A L A sic

Recognovi ego descriptam a Brunnio; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 160.

Cf. n. 4023.

3962 [= 5657] Albae in via pone aedes Blasetti HOARE. Nunc Avezzani in museo.

L · MARCLEIVS · L · L ·
PHILARGVRVS

GLADIARIV

Recognovi. Hoare 1, 362; Rossi apud Cardinalium n. 384. Orelli 4197.

3963 Scurcolae ad portam oppidi muro immissa.

D M
B E N I G N A | e
Q V A E · V I X I T
ANNIS · VII · M VI
5 D · XVI
Q · NAEVIVS · FELIX
HARISF
ALVMNAE · DIGNISS Descripsi.

3964 cippus magnus, in agro Albensi rep. a. 1868 iuxta viam Valeriam, nunc Avezzani in museo.

P · PILIENVS · L · L · PHILONICVS
P · PILIENVS · P · L · HERMAPHILVS
HARVSPEX

Recognovi. Cipriani *marmi Albensi* n. 12; Fernique n. 21.

2. 3 postea adiecti sunt.

3965 Albae in ecclesia S. Angeli antea, deinde Antrosciani in platea.

ABVCI
 II
 // // // //
 // // // //
 5 S/A de
 LICATO
 LIBERIS E
 MAXIM
 in FRON

Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 66' eodemque exemplo Gandelli n. 124. Scheda inter Mariniana cod. Vat. 9125 f. 317 vv. 1. 2. 5. 6. 7.

1 ABVCIA Mar. — 7 ex. E om. Mar. — 9 MI-
 RON traditur.

3966 rep. Albae, nunc in museo Avezzanensi.

V · ACESTIA ·) · L · ICON
 SIBI · ET
 T · CRVSTIDIO · SP · F
 IN · FRON · P · X · IN · AG

Recognovi. Cipriani marmi Albensi n. 4; Fernique n. 5.

3967 rep. a. 1871 in agro Albensi in loco q. d. *il Monumento*. Est Cappelle in aedibus de Dominicis.

D · M ·
 C · A · DIO · FELICIS
 SIMO · QVI · V · A · I
 M · VIII C · EDIVS · FE
 5 LIX ET SEXTVLEIA SA
 LVTARIS FILIO DVLCIS sic
 MO ET SEXTVLEIS
 sic FORTVNTE ET LAPIAE
 PARENTIBVS AEIVS
 10 POSTERISQVE SVIS
 P

Recognovi. Mattei *app. ai marmi Albensi* n. 8; Fernique n. 8.

3970 cippus in agro Albensi rep. in loco q. d. *il Monumento*; est in domo Mattei destinatus museo Avezzanensi.

ramus corona ramus
 olivae laurea olivae
 D e M s
 M · ALLIDIO ·
 PRIMIGENIAN culter
 nudus
 arula? O · Q · V · A · LXVIII
 5 m) ALLIDIVS vagina cum
 cultris
 e e) ER · PATR duobus
 I · ET · FELICIT
 A S · COIVX ·
 B · M · P

Recognovi. Mattei *app. ai marmi Albensi* n. 6; Fernique n. 6.

IX

3968 cippus in agro Albensi rep. in loco q. d. *il Monumento*, est in aedibus Mattei destinatus museo Avezzanensi.

. D .
 . A E D I A E .
 . MAEC TENET EXANIMAM
 . QVAE NVPSIT ROMA MORBI
 5 . POST ANNOS VENIENS VISVM LA
 . INCIDIT INFELIX PREGNAX SA
 . ENIXA EST MISERA ACERBAQ
 . LVGENTESQVE SVOS MISEROS
 . ET TVLIT ELYSIVM VIGINTI E
 10 . EVTYCHES · ET · H

Recognovi. Mattei *app. ai marmi Albensi* n. 7; Fernique n. 41.

Buecheler sic restituit:

D(is) M(amibus) [s(acrum)]
 Aediae . . .

Haec tenet exanimam [tellus natalis, in urbe quae nupsit Roma, morbi [sed fraudibus atri 5 post annos veniens visum La[r]is arva paterni incidit infelix pregnax, sa[l]vamque puellam enixa est misera acerbaque decidit ipsa lugentesque suos miseros [cum prole reliquit et tulit Elysium viginti et quattuor annis.

10 Eutyches et Hi[. . . . .]
 'Ambiguae artis carmen' annotat Buecheler, 'ut pregnax scriptura et versus 7 plane vitiosus miserā acerbaque ostendunt. Potest igitur syllabarum iusto plus minusve fuisse satiusque erit monstrare sententias quam expolire elocutionem.'

3969 rep. in agro Albensi in loco q. d. *il Monumento*, iuxta viam Valeriam. Est Cappelle in aedibus de Dominicis.

M · AEMILIO
 LVPERCO
 NF · P · XX

Recognovi. Mattei *appendice ai marmi Albensi* n. 2; Fernique n. 37.

3971 [= 5642] cippus. Massae prope Albam in ecclesia S. Andreae PHOEB. Massae in hortis DD. Blasetti BROCCHI ROSSI EGO.

D · M · S
 A M A R E D I A E
 L V C I N A E
 QVAE · VIXIT · ANNOS
 sic 5 XVIII · MEN · VII QVEM CON
 gallicae DIDIT IN MONVMENTO specu-
 duae
 sic SVO CAAAREDIVS APER
 PATRONVS C AMAREDIVS
 SEVERVS ET AMAREDIA
 sic 10 SPYCHE FILIAE · PIISSI
 MAE

Recognovi. Phoebonius apud Gud. ms. 259, 4, ed. 240, 1 et in hist. p. 171 (inde Corsignani p. 302; Mur. 1548, 1); Rossius apud Cardinalium n. 328; Brocchi descripsit.

Corsignani ex interpolatione praemisit: AR-
 FEC · MER | EVIT · ACEL · FORS | Q · POMPED · OPT | AMA-
 REDIAE cet.

3972 litteris maximis. Albae in ecclesia S. Petri.

L · A

Descripsimus Brunn et ego.
 T fractam non vidi.

3973 [= 5643] Avezzani in aedibus de Mattheis.

DIS · MAN
 L · a · IO · SVCCESSEO
 FECIT · L · ATIVS · NICETVS
 PATRONO · BENE · DE · SE
 5 MERENTI

Servavit Phoebonius hist. p. 128. Ex eo Corsignani V. I. p. 308; Mur. 1544, 10.

2 LELIO Phoeb.

3974 [= 5673] Avezzani in ostio septentrionali domus Horatii Paschalis.

. . . . .
 . . . ET . . . . .
 . . . OVI/O . . . . .
 . . . BASSO . . . . .
 . . . NONI . . . . .
 5 . . . MANI . . . . .
 . . . SP . . . . .
 . . . . .

Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 76 et apud Antinorium ms.

3975 fuisse in Villa S. Sebastiani prope Tagliacozzum in domo Conti mihi dixit MATTEIVS. Verrecchia FERNIQUE. Est Avezzani in museo. — Albae GARR.

D · M ·
 B E N E D I C T O
 CAES N VER
 BENEMERENTI
 5 FECERVNT ERATO
 ET TERPSICHORE

Recognovi. Garrucci *vetri* (1858) p. 55; Fernique n. 43, cui dedit Romanus Valente Tagliacozzensis.

3976 Scurcolae rep. in puteo publico, iacet ante curiam.

BVDISTIO
 MNVI

Descripsi.

3977 [= 5644] Antrosciani prope Albam.

D · M ·
 CAESIDIAE · AVILE
 ESQVILINVS
 CESIDIO · INFELI
 5 CISSIMO · NATO

Rossi apud Cardinalium *iscr. ant.* n. 338.
 4 fortasse fuit CAESIDI.

48

3978 [=5645] Albae in ecclesia S. Petri.

uizit annos

P · M · XXX · C · CAESOLENVS }
 MINALIS · ET · C · CAE }
 VS · FELIX · FILIS · ET }
 CL IANVARIA · C O }
 5 X · CVM QVO · VIXIT }
 ANNOS · P · M · XX · P · }
 ET · SIBI · VIVIS · F · }
 ERIS QVAE · SVI }
 s

Recognovi. Phoebonius cod. Barb. 30, 92 f. 58 et apud Gudium ms. 258, 2; Gualtieri cod. Vat. 9444 f. 98 'describebam IV k. Nov. 1761'; Giovenazzius apud Marinium cod. Vat. 9127 f. 235; Rossi apud Cardinalium n. 339; Promis Alba p. 87; descripserunt Broechi, Brunn, Garrucci, Helbig.

3979 basis magna in vico S. Anatoliae in valle Salti ex altari ecclesiae S. Anatoliae nuper extracta.

corona

D M S
 CALVENE · T · F
 VENERIAE
 res incerta L // // // NIVS res incerta
 5 L F IVSTVS
 CONIVGI
 B M P

Dressel descripsit.

Litterae omnes exceptis v. 2 ENET scalpro erasae sunt, cum titulus ad usum sanctum adhibitus est. — 2 A dubia est.

3980 [=5646] Albae in ecclesia S. Antonii intus.

D · M · S
 CAMERIA · HIL
 ARITAS · Q · NAEVIO
 IANVARIO · COIV
 5 GI · B · M · ET · SIBI
 CVM QVO VIXIT
 ANNOS · XII · D · XX

Gualtieri cod. Vat. 9444 f. 96 (inde opinor Giovenazzi ib. f. 99); Hoare 1, 363; Rossius apud Cardinalium n. 344; Broechi et Garrucci descripserunt.

Versus non divisit Hoare. — 2 post CAMERIA puncta posuit Broechi. — 2. 3 HILARITAS Garr., HILARITAS reliqui. — 6 VIXIT Rossi.

3981 Albae rep., est Avezzani in museo.

CAVPONIA
 IN FRON · P · XII
 IN AGRVM · P · XI

Descripsi. Cipriani *marmi Albensi* n. 22; Fernique n. 40.

CAVPONA ego calami errore.

3982 Pagliari in Aprutio.

F//IMO C F CELER

H. F. Schulz descripsit.

3983 extra Scurcolam rep. in fundamentis abbatiae Victoriae, iam Scurcolae in hortis Cosimi Bontemps.

D · M · S
 CISPIO · FE
 ILLI · ET · TETTI
 ENAE · CRISPINE
 5 PARENTIBVS
 QVINTII

Descripsi.

3984 inter Albenses.

CIADO STRAB
 ONIAE · PRISCAE
 SER · CEQVE
 CONSERVA · FECIT

Schedula inter Mariniana cod. Vat. 9125 f. 316'.

3985 Magliani in hortis Caietani Fiorani.

CORNELIAE · L · L ·
 RODINE
 NVMICIA · SORORI
 SVAE · FECIT

Descripsi ad ectypum quod exhibuit Cosimus Bontemps Scurcolensis.

3986 Massae apud Iosephum Volpe.

· EIVS ·
 · AE · EORV ·
 POLIS · ET CRE

Descripsi. Fernique n. 42.

3990 rep. in agro Albensi iuxta viam Valeriam. Est Cappelle in aedibus de Dominicis.

· TIVNATO ·
 · ALLIDIVS pugillares?
 MODESTVS
 ALVMNO

Recognovi. Mattei *appendice ai marmi Albensi* n. 5; Fernique n. 10.

3992 [=5650] Magliani lapide secundo ab Alba occasum versus in refectorio conventus fratrum Praedicatorum.

D M S
 G · HERENNIO
 Q · F
 MAXIMO
 5 SVTORIA
 AVTTA CO sic
 IVGI · CVM
 QVO · VIXIT
 ANNOS XXXV I
 10 B M P
 ascia

Recognovit Dressel. Phoebonius' hist. p. 173 (inde Mur. 1351, 40); Garruceius vidit.

De ascia Dressel tacet.

3987 rep. in agro Albensi loco q. d. *il Monumento iuxta viam Valeriam*. Est Cappelle in aedibus de Dominicis.

DOMITIAE · MAR
 CIANAE · QVAE ·
 VIXIT · ANN · II · MENS
 V · ET · MARCIAE · MAR
 5 CIANAE · SORORI · EIVS
 QVAE · VIXIT · ANN · XVI · M · II
 DOMITIVS · DECEMBER · ET
 MARCIA · AMOR · PARENTES
 INFELICISSIMI · P ·

Recognovi. Mattei *app. ai marmi Alb.* n. 1; Fernique n. 42.

3988 [=5647] Antrosciani prope Albam *nella facciata della chiesa nuova de' signori Pace*.

EVCARPO
 V · AN · VII
 EVCARPVS · ET · IA
 NVARIA · FIL · PIO · P ·

Rossi apud Cardinalium *iscr. ant.* n. 355.

3989 in agro Albensi rep. a. 1868 iuxta viam Valeriam; nunc in museo Avezzanensi.

FLAVIA · A · ET · J · L ·
 PHILVMINA ·
 VIVA · FECIT · SIBI · ET ·
 C · TETTIENO · SAGITTAE
 5 L · ALEXSAE · ET ·
 T · VEDINO · J · L · STATIO
 ET · HEREDIBVS · SVEIS ·

Recognovi. Cipriani *marmi Albensi* n. 8; Fernique n. 43.

3991 [=5648] Cappelle apud Antonellium notarium ROSSI. Frustra quaesivi.

L · GAVIVS · L · L · ANTI
 V · GAVIA · L · L · PRIMA

Rossi apud Cardinalium *iscr. ant.* n. 363.

3993 [=5677] Tagliacozzi in aedibus Mastroddi.

d M s
 heren NIO · VICI
 IAS · P · F
 VIN ·
 5 HERENN
 ELTESIM
 B M
 P

Recognovi ego descriptam a Brunnio.

3994 [=5649] Albae fragmentum.

HERENNIA
 RVFA

Antinori ms.

3995 [=5651] effossa m. Sept. a. 1765 in ecclesia S. Angeli prope Albam, nunc Antrosciani GVALT.

D · M · S
HESPERIDI
QVAE · V · A
M · XI · D · XXI
5 VRBICVS
POPVL:
FILIAE
INFELICIS
simae

Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 66 et apud Antinorium ms. et apud Marinium cod. Vat. 9125 f. 317' et cod. Vat. 9134 f. 278'.

6 POPVLLI traditur neque in fine tituli significatur hiatus.

3996 [=5652] litteris magnis. Tagliacozzi in aedibus Mastroddi. Non repperi.

HILARO

Descripsit recognovitque Brunn.

4001 cippus magnus, rep. prope Massam Albam versus, est Massae in domo Pace.

in latere:
specu- acns cista gallicae duae
lum
pecten
D M S
LONGEIA · L · L
PRIMIGENIA
SE · VIVA · POSIT

Descripsi. Fernique n. 17.

4002 [=5721] operculum sepulcri. Prope Rosciolo in ecclesia monasterii S. Mariae in Valle PHOEB. In ea ecclesia S. Mariae della Valle di Porclaneto dimidia hora a Rosciolo frustra quaesivit DRESSSEL.

LVPICINO
FELICIA
CONIVGI
BENEMERENTI
5 POSVIT
CVM · QVA · VIXIT
ANN · XVIII

Servavit Phoebonius hist. Mars. p. 176 (inde Mur. 1370, 3).

4003 Albae rep. a. 1869; est Avezzani in museo. Ego non vidi.

F · F · A · B
V · A · XXVII
LVPILLA
MISERA
5 RISSIMO

Cipriani marmi Albensi n. 21; Fernique n. 39.

4004 [=5670] litteris maioribus. Albae in ecclesia S. Angeli.

T · M · F · SALVE

Phoebonius apud Gud. ms. 879, 3, ed. 337, 2.

3997 [=5269] Albae adoperata per parapetto di una fonte rurale pubblica fuori della Porta S. Antonio CIPRIANI Henzeno 23 Mai. 1870. Hodie Avezzani in museo. — Ibidem (praec. Histonii) ad fontem alterum extra moenia in porta S. Antonii ad orientem PHOEB. errore.

D M S
HOSTILIVS · EVTY
CES · ET · HOSTI ·
EA · FELICVLA · C ·
5 HOS · TILIO · STRE
NVO · NVTRITO ·
QVI · VIX · ANOS · VI ·
DIES · XXX · HOSTI
LIA · FELICVLA · SIBI ·
10 ET · SVIS · FECIT ·

Recognovi. Phoebonius apud Gud. ms. 880, 4, ed. 322, 13; Mancini *Giorn. degli scavi di Pompei* 4 p. 13 cf. p. 68; Fernique n. 15.

40 ET nuper periit. — Infra cerni reliquias inscriptionis vetustioris erasae TA TD — o ait Mancinius.

4005 [=5674] Albae in ecclesia S. Angeli, nunc Antrosciani in domo Satyri de Pace.

M A R C
G A L L
F A V S T O · F I
V I X I T · A N N O S

Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 66' et apud Antinorium ms.

4006 [=5672] Albae in maceria prope aedes Gifalli.

L P V E L L A E · Q V I
M · M A R C E I V S · N ·
R A N T E · C · I V L I Q V I R

Gualtierius cod. Vat. 9144 f. 96 eodemque exemplo Antinori ms.

4007 litteris profundis et vetustis. Albae rep., est Avezzani in museo.

C · M A R C I · O
A N T A I
V E I V O S

Descripsi. Cipriani marmi Albensi n. 20.

4008 [=5654] Paterni sub Casa nuova ad S. Mariae de paradiso MELCH. Frustra quaesivi. — Celani in domo Venditti VALIA, quae indicatio apud Melch. praecedat.

C · M A R C I O · B R V T O
M A R C I A E · C · L · A V C T A E
M A R C I A E · C · L · C A L L I S T E
V I X I T · A N N O S · V I I

Melchiori ms.; Valia edidit in litt. ad Kestnerum n. 10; inveni praeterea in altero ms. Valiae.

2 ACTAE ms. Valiae. — 3 C·I· ms. Valiae. — CALLISTI Val. — 4 VI Val.

3998 litteris rudibus. Albae rep., est Avezzani in museo.

I V C V N D I
A N · X V

Descripsi. Fernique n. 44.

3999 [=5653] Albae extra moenia in ecclesia S. Angeli.

L E V C A G O R I
F L A V I A E I V L
I I · F R V G I · V I X I T
A N N O S · X V I

Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 96 et apud Antinorium ms.

4000 tribus cippis, qui rep. sunt distantes inter se c. 500 metra. Albae a. 1870. Duo eorum sunt Cappelle in aedibus de Dominicis.

C · L O L L I · M · F
C H I L O N I S

Recognovi. Cipriani marmi Albensi n. 16; Fernique n. 16.

4009 [=5655] Avezzani in aedibus de Mattheis PHOEB., in aedibus Pasquale GVALT. VALIA. Hodie in museo.

D · M · S
M · M A R C I O · E V T H Y C E T I
L · S A L V I V S · S V C C E S S V S
A M I C O · O P T I M O
5 M A R C I A · R E S T V T A
C O N I V G I · K A R I S S I M O
M A R C I A · I V S T A
P A T R I · P I E N T I S S I M O

Recognovi post Brunnium. Phoebonius apud Gudium ms. 255, 3, ed. 308, 2 et in hist. p. 128 (inde male Mur. 1481, 9); Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 76 (inde opinor Marini *iscr. Alb.* p. 31); Hoare 1, 368; Brocchi; Melchiori ms.; Valia in litt. ad Kestnerum n. 8; Gori *nuova guida* 5 p. 92.

Idem homines nominantur n. 3922.

4010 basis sub Rosciolo prope Maglianum non longe ab Avezzano.

S E X · M A R C I O · G E N I A L I
/ T O R I A E P H Y R E
S I B E · E T C O N T E s i c
B E R N A L I · S V O · B E
5 N E M E R E N T I P O S
X · A N O MS

Dressel descripsit titulum evanidum.

4011 [=5656] litteris bonis. Massae in aed. Pace BROCCHI; in hortis Blasetti ROSSI; in aedibus Fantruzzi-Blasetti EGO.

L · M A R C I V S · L · F
F A B
M O R D A X

Recognovi. Rossius apud Cardinalium n. 379; descripsit Brocchi.

4012 Albae CERRI. Hodie est Avezzani apud Matteium.

C · M ÁRCIO · N O M IO
VIXIT · ANNOS · XXI
C · M ÁRCIVS · R VSTICVS
F ÍL IO S P ÍSSIMO · ET
5 MARCIAE · PARVSI AE · CONIVG I
S ANCTISSIMAE · S IBI
P OSTERISQVE · S V IS

Recognovi. Gaetanus Cerri dedit.

4013 in agro Albensi.

MEVIA · TYCHE
VIXIT · AN · XX

PRIMIGENIVS
HYBRIDAE PICT
5 VIXIT · AN · XXV

Servavit Holstenii amicus, Phoebonius puto, in cod. Barb. 30, 92 f. 58.

† TYCHE traditur.

4014 alla Scourcula.

MVTIAE · Q · M · L · SCVDINIS · SEPVL
ET · HELENVS · DELICIA ·
V · Q · MVTIVS · Q · L · RVFI
A · ET · SVEIS · NOCELO

Iucundus cod. Ver. f. 156 'non bene scriptum'.
Versuum ordo incertus est.

4015 [= 5658] Avezzani in ecclesia S. Bartholomaei in pavimento sub concha aquae lustralis PRIORES. Hodie in domo Mattei.

D M S
Q NAEVIO TR O
PHIMO MAR
A AVGENDA
5 CONIVGI · B · M
POSVIT · ET · ET · SIB sic
CVM · QVO · VIXIT
ANNIS · XVI · M · V

Recognovi post Brunnium. Antinorius ms.; Hoare 1, 368.

4023 [= 5664] litteris vetustis. Tagliacozzi in aedibus Mastroddi. — In agro Teatino BRUNETTI errore.

Q · QVINCTIVS · Q · F
GALLVS · SAL sic

Recognovi ego descriptam a Brunnio. Antinorius excerpit ex Brunetti marm. Aprutinis.

¶ fortasse non est *salve*, sed simile quiddam enuntiatur atque in clausula n. 3964.

4024 Avezzani rep. in aedibus quibusdam, est ibi in museo.

D M S
A RANIVS PVLLO
ET AVIDIA SVCCES
SA · AVIDIO FELICI
5 FILIO PIENTISSIM
QVI VIXIT ANNOS
XIII ET MESES · VI
ET DIES VIII
POSVERVNT

nescio
quod
instru-
mentum
(gladius
FERN.)

Descripsi.
Fernique
n. 7.

4016 rep. Cappelle a. 1869 in loco q. d. *Piedi la Grotta*; est ibi in aedibus de Dominicis.

NOVANA · T · L · TRYPHERA · EX ·
STVDIVM · HABVI · VT · FACEREM · VIVA · MIHI · AET
TVA · BONITAS · FECIT · TITVLVS · DECLARAT · MEVS · QVC

Recognovi. Cipriani *marmi Albensi* n. 6; Pietro *agglomerazioni della popol.* (1869) p. 199; Fernique n. 18.

Buecheler ad sensum explevit sic:

Studium habui, ut facerem viva mihi aet[ernam] domum: iam postquam mors praeripuit me, vir optime, Tua bonitas fecit: titulus declarat meus, Quo[d] nomen mihi, quae patria, qui coniunx fuit.

4017 [= 872*] in S. Anatoliae in muro ecclesiae.

L · PETRONIVS · C · F
FAB · EX · TES
HS CCCC

Recognovit Dressel. Martelli n. 5; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 154.

3 CCCC HS Mart. — Tribus est Albensium.

4018 [= 5659] Albae in ecclesia S. Petri in pavimento.

D · M · S
p OMPEIA · O · L · M
a FIA · Q · F · QVIN
n EPOTIS · AMICA

Recognovi. Phoebonius cod. Barb. 30, 92 f. 58 et apud Gud. ms. 259, 2, ed. 312, 4; Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 96 et apud Antinorium ms.; Giovenazzi l. c. f. 98; Promis p. 86.

4019 optimis litteris. In agro Albensi rep. a. 1869 iuxta viam Valeriam, nunc in museo Avezzanensi.

POMPONIA · M · F
SEPVLA

Recognovi. Cipriani *marmi Albensi* n. 9; Fernique n. 22.

4025 rep. in agro Albensi iuxta viam Valeriam in loco q. d. *il Monumento*, deinde Avezzani antea in aedibus Quirini Blasetti, hodie in aedibus Lolli.

M · RVBRIO
AMPIONI
PRIMA · L · P

Recognovi. Mattei *app. ai marmi Albensi* n. 10, cui dedit dominus; Fernique n. 26.

4026 [= 5662] Albae in domo Dom. Ant. Orlandi *alla via detta la Piazzetta* GVALT.

SEPTIMIAE o

LYDE o

speculum

SEPTIMIA · SAVRA
ET · SEPTIMIA · PRIMI
5 GENIA · PARONE
B · M · D · S · F

co- pecten perula
ehle- ar? soleae guttus

Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 76' = 99 eodemque exemplo Marini cod. Vat. 9127 f. 236 a Giovenazzo et Antinori ms.; Chaupy *maison d'Horace* 3, 227; Rossi, qui descripsit 22 Oct. 1807, *mem. dell' Acc. Ercol.* 3, 249 et apud Cardinalium n. 406; Brocchi descripsit.

3 SAVRA Rossi (Card.), SATVRI Brocchi. — 5 PARONE Ant. Giov. Rossi (Card.). — 6 D-SE Mar., D-S-P Gualt. 76 Ant.

4027 [= 5663] Albae.

C · SERVILI
C · L · INFEC
patRI · D

Descripsit Brocchi.

Hiatus notam addidi ego.

4028 ad Avezzanum rep. in sepulcreto prope monasterium Capucinatorum MATTEI. Est Avezzani in museo.

SES · TV · LEI · VS · A · ME · TYS · SI · A · NVS · ET P sic
LO · TI · A · IVS · TI · NA · SES · TV · LE · IO · A · MET
YS · TO · FI · LI · O · PO · SV · E · RVM · QVI · VIXIT
AN · NOS · XX · V · MES · SES · VII B M P B M sic

Descripsi. Fernique n. 28.

4 B M P delendum casu opinor remansit.

4029 in agro Albensi rep. a. 1870 iuxta viam Valeriam, nunc Avezzani in museo.

SEXTVLEIA · FELICVLA
SIBI · ET
T · ORBIO · TERTIO · ET
SEXTVLEIAE · PSYCHE

Recognovi. Cipriani *marmi Albensi* n. 15; Fernique n. 30.

4030 [= 5664] in vico Cappelle prope Albam Marsorum in burgo ad septentrionem. Nuper perit.

D · M
STRABONILLAE
SEPTIMI · STRABO
ET · FELICVLA · F
5 FILIAE
PIENTISSIMAE
VIX · ANN · XX · M
XI

Gualtieri cod. Vat. 9144 f. 100'; Antinorius ms. qui exscripsit; Giovenazzi Aveia p. 57 ab his omnino; Cardinali n. 440 ex Rossianis.

3 STRAB ROSSI. — 4 FELICVLA · F GIOV. (ex emend.?), FELICVLAE GUALT., FELICVLAE 'sic' Ant., FELICVLAE ROSSI. — 7 AN ROSSI. — 8 XI GUALT., II ANT.

4031 rep. a. 1868 in agro Albensi iuxta viam Valeriam, nunc Cappelle in aedibus de Dominicis dimidiata.

I V S T I A E ·
R A R I S I M A E
F E M I N A E
L · S V B O C R I
5 N V S · M A R C I
A N V S · M A R I
T V S · B · M · P

Recognovi partem priorem ad lapidem, posteriorem ad ectypum quod dedit Cosimus Bontemps Scurcolensis. Cipriani *marmi Albensi* n. 7; Fernique n. 38.

4 ESVBOCRI male priores.

4032 rep. in agro Albensi in loco q. d. *il Monumento* ad viam Valeriam. Est Cappelle in aedibus de Dominicis.

M
SVDIO · IENVARI
O · QVI · VIXIT · AN ·
VII · MESES · VI ·
5 SVDIVS · ERCVL
ANIVS · PATER
ET · VENERIA · M
FILIO · IN · FE

Recognovi. Mattei *app. ai marmi Albensi* n. 3; Fernique n. 31.

4033 litteris vetustis. Tagliacozzi apud Mastroddios.

F I I C
H · TETIDI
C · RVFRI · S
M · Q

Recognovi diligenter descriptam a Brunnio.

1 prima littera fuit R. — 2 H integra est et certa; indicatur omnino praenomen, puto Herii. — 4 post Q punctum nullum spatio vacante.

4034 rep. in agro Scurcolensi Tagliacozzum versus in regione q. d. *la Piaggia*, est Scurcolae apud Iosephum Barnabes.

D · M · S ·
TETTIOLEIA ·
T · LIB · SATVRNI
NA · SE · VIVA · POSIT

Descripsi.

4035 ad Albam rep. a. 1869. Est Avezzani in museo.

D · M
TITIEDIO · AVGVRIO
QVI · VIXIT · ANN · XIII ·
MENS · XI · DIES · VIII ·
5 Q · GARGLIVS
ANVS · DELICIVM

Descripsi. Cipriani *marmi Albensi* n. 19; Fernique n. 32.

4036 [= 5666] Avezzani in fronte domus Ios. Seraphini.

rosae
TITVIA · MV · F
porta

Antinorio exscripsit Gualtierius.

4037 Cappelle apud de Dominicis.

I N I O · T · L · V E F
E S T A m F N I O

Descripsi ad ectypum quod exhibuit Cosimus Bontemps Scurcolensis.

4038 Cappelle in aedibus de Dominicis.

D M S
VERNIAE P
O C I L
LE NOBILIS CO
5 I V C I B M
P

Recognovi descriptam a barone Horatio Mattei. Fortasse coniu Nobilis eius, cuius est n. 3886.

4039 [= 5667] *alle Forme* prope Albam Fucensem in ecclesia parochiali.

P · VET · TI · O · P · F · F · AL

Antinorio exscripsit Minicucci; Rossi *l'arco Trapanese di Benevento* III p. CXCV; Paris Ferrini doctor Avezzanensis vidit a. 1878.

F · AL exempla, expectes FAB.

4040 in agro Albensi iuxta viam Valeriam rep. a. 1868; nunc Avezzani in museo.

rosa
P · VETTIVS
P · L · OPTATVS
VIXIT · ANNOS
XXVII

Recognovi. Cipriani *marmi Albensi* n. 11; Fernique n. 36.

4041 [= 5668] Tivolare M p. a Scanzano PHOEB. Nunc extat pars prior Tagliacozzi in aedibus Mastroddi. — Inter titulos Marsici novi Lucaniae refertur in schedis cum IANNELLIO communicatis.

L · V I B I V S · L · F
S T A B I L I O
V I V S · F E C I T
ET · O F I L I A E · M · I
5 E P I S T O L I O N I

Partem priorem recognovi post Brunnium; integram dedit Phoebonius hist. p. 118 (inde Mur. 1510, 3 et per compilatorem Phoebonii de Matteis Antinorius).

Phoebon. vv. male divisit. — 1 in fine puncta ponit Phoeb. — 3 fortasse excidit sibi. — 4 OFILIO · AE · M · L · F Phoeb.

4042 [= 5669] Albae in aedícula S. Leonardi.

C · VOLCEIVS · C · F · L · MARO
P · L · TIVMO

Servavit Phoebonius hist. p. 170. Inde Corsignani V. I. p. 71 et Mur. 1767, 14.

Corsignani interpolavit sic: C · VOLCEIVS · C · T · L · MARO · P · L · T · V · M · O | N · O · Q · W g z | I · V · L.

4043 Antrosciani.

CV/LA:
SODALIT

Descripsit Brunn.

4044 [= 5675] Albae in S. Angeli fuit, nunc est Antrosciani GVALT.

OL
N IIII ELLIXS L
PATRONO ET SPIT

Gualtierius cod. Vat. 9144 f. 66 et apud Antinorium ms.

4045 [= 5676] Albae, serve di sedile in un trivio.

D · M
... NSIEDIAE · A · · · ILE
... F · S · · · · · VELINVS
.....

Exscripsit Brocchi.

4046 Albae rep., est Avezzani in museo.

C L
· LL · C
I I · P

Descripsi.

4048/9 alle Cese in vinea Marimpietri in loco q. d. Corcuemella.

N/O · ///HOSPIT
VNDARALI
III NIIV
VIXIT AN
5 IVNSAIV
IIS

Describere volui, sed titulus totus evanuit.

4047 Albae in ecclesia S. Nicolai in solo.

SINO

Gualtierius exscripsit Antinorio.

4050 Tagliacozzi apud Mastroddios.

incompa
R A B I I I
C O N I V G I
Q V E u I X I T
i N C O N I V G I O
5 a N N I S X X I I I E T
M E N S E S · V I I I I
S V T O R M A R I T V S
I N P A C E

Recognovi descriptam a Brunnio.

LXXXVII. CARSIOLI (Piano del Cavaliere inter Arsoli et Carsoli). Tribu Aniensi.

Post devictos Aequos ut ex Latio in mediterranea Italiae Romanis via pateret ea quae postea Valeria dicta est, ad eam viam (v. itineraria supra p. 204) conditae sunt coloniae duae iuris Latini utraque, Alba, de qua modo egimus, et post biennium Carsioli. Carsioli (sic, non Carseoli legitur in titulo n. 4067 et in auctorum codicibus melioribus; nomen cave confundas cum Carsulis Umbriae oppido) deducti sunt biennio post Albam secundum Velleium 1, 14, id est a. 452, aut secundum Livium 10, 3, 13 lege lata a. 452 deducti a. 456, minore tamen numero colonorum, nam quattuor tantum milia missa sunt. Deductam esse hanc quoque coloniam in agrum Aequiculis sive Aequiculis ademptum cum inde colligitur, quod Alba ultra Carsiolos sita et ipsa in Aequorum territorio condita est (p. 370), tum diserte testantur Livius (10, 13: *Carsiolos colonia in agrum Aequiculorum deducta*), Plinius (3, 12, 106: *Aequiculorum Carseolani*), Ptolemaeus (3, 1, 56: *Αἰκουικλῶν Καρσίολοι*); neque obstat, quod apud Strabonem 5, 3, 11 p. 238 *Καρσέολοι* Latinis oppidis adnumerantur, nam Aequos is cum Latio contribuit. Ut initia ita etiam vices pleraeque Carsiolanis cum Albensibus communes fuerunt. Hic quoque pariter atque Albae nobiles captivi exteri non raro detinebantur (Liv. 45, 42). Bello Hannibalico Carsiolani ut Albenses cum militiam detrectassent, poenam subierunt (Liv. 27, 9, 29, 15). Contra bello Marsico Carsioli et ipsi propter fidem Romanis servatam ferro et igni vastati sunt (Florus 2, 6). In libro coloniarum p. 239 (cf. p. 254) haec leguntur: *ager Carsolis: iter populo non debetur: usque ad muros privati possident* et alia quae omitto corrupta neque per se utilia. Praeterea nominatur tantummodo (Obseq. 52; Ovidius fast. 4, 683 seq.; Columella 3, 9, 2; Plinius h. n. 17, 23, 213). Post civitatem cum Latio communicatam Carsiolos municipii locum obtinuisse probabile est, nam et coloniae Latinae civitatem adeptae ad eam formam constituebantur omnes et magistratum condicio municipio aptior est; *colonia* tamen appellatur in lapide tertii opinor saeculi n. 4067. Ordo non raro (n. 4054. 4056. 4064) *senatus* dicitur. Magistratus sunt *IIIviri* (sic adscripto oppidi nomine n. 4128, item n. 4065. 4069) alii *iure dicundo quinquennales* (n. 4059), alii *iure dicundo*

(n. 4062. 4063. 4064), alii *aedilicia potestate* (n. 4062). Invenitur item *quaestor rei publicae* (n. 4064) et curator, ut videtur, *annonae frumentariae populiguae* (n. 4071), denique *augur* (n. 4061). De *pagano* n. 4066 parum constat, nec magis de *magistro Iunio* qui dicitur n. 4062. Collegia adsunt *seviri Augustales Martini* (n. 4071) et *ordo Augustalium Martinorum* (n. 4067), item *Augustales* nude n. 4058, item *Martini* nude, quorum memoratur *magister* (n. 4070), *collegium fabrum tignuariorum* n. 4071, *collegium dendrophorum Carsiolanorum* (n. 4067. 4068). — Carsioli fuerunt ad laevam viae Valeriae Roma venienti miliario XLII vel XLIII sub monte Ginolfo in campo q. d. *il Piano del Cavaliere* loco qui dicitur *Civita Carensa*, medio inter Carsoli et Arsoli oppida quae nunc sunt, ambo orta medio aevo ex ruina Carsiolorum; rudera non multa quae hodie ibi conspiciuntur describunt Holstenius adn. ad Cluver. p. 464, qui primus a. 1645 oppidi antiqui situm agnovit, Fabretti de aquis p. 88, Chaupy *maison de camp. d'Horace* 3 p. 222, Promis *storia di Alba Fucense* p. 57.

Sero admodum ex Carsiolorum parietinis tituli innotuerunt. Nam postquam Holstenius, ut diximus, oppidi verum situm detexit, primus PHOEBONIVS († a. 1663) duos inde titulos n. 4062. 4069 edidit. Accedit tertius n. 4067 apud DONIVM relatus nescio quo auctore. — Anno demum 1739, cum titulus n. 4056 coniugi Decii imperatoris a Carsiolanis dedicatus casu prodisset, comes Antonius VINDITTI (vel Vendettini, ut subscribit ipse in epistula a. 1774) Peretensis dominus eius factus effossionibus per aliquot annos continuatis alios inde complures eruderavit, qui leguntur apud VULPIVM in Latii veteris vol. X (1745) p. 678—683; in schedis Didaci REVILLAS (de quibus dixi p. 347 sub n. V); inter MARINIANA schediasmata bibliothecae Vaticanae, ubi reperitur tam collectio inscriptionum tum Pireti tum in agro Piretano existentium cod. Vat. 9126 f. 179. 480 quam epistula Vindittii ad Marinium scripta Pereti 23 Apr. 1774 cod. Vat. 9127 f. 339—341; denique inter Amadutiana bibliothecae Savignanensis, quae conveniunt cum epistula illa a. 1774. Apographa haec titulorum domi apud Vindittium adservatorum quatenus ad eundem auctorem redeant, parum

exploratum est; ipsa pleraque bona sunt, sed quae leguntur in cod. Vat. 9126 reliquis mendosiora, et adsunt item inter haec duo tituli interpolati fictive n. 4090. 376*. Hodie tituli in ea domo olim servati uno excepto qui adhuc ibi prostat aut Veronae sunt in museo publico aut Romae in Vaticano. — Ad hos accesserunt aliquot tituli a GVALTIERIO excepti Carsiolis et servati inter Antinoriana; alii relati a LVPIO; alii quos episcopus Marsorum Camillus ROSSIVS (vide p. 347 n. X) ibi descripsit editi a Clemente Cardinalio; deinde quos repperit Carsiolis GARRVCCIVS ediditque *Bullettino Napoletano, Nuova Serie* vol. 7 (1859)

p. 181—184; item quos exceptit ibi Car. Lud. VISCONTI et scriptos nobiscum communicavit, edidit autem in eph. *Giornale Arcadico, Nuova Serie* vol. 4 (a. 1857 Ian. Febr.); denique quos mea causa ea loca peragrans collegit Henricus STEVENSON, quorum quosdam cum eo communicavit Petrus Aloisius DE VECCHIS Oricolae habitans.

Complectitur caput titulos repertos in pagis Rocca di Botte, Arsoli, Rio Freddo, Oricola, Pereto, Carsoli, Poggio Ginolfo, Pietrasecca, qui vici omnes sunt a dextra Anienis. Subiaci reperti, item qui in sinistra ripa Anienis prodierunt edentur cum Tiburtinis.

4051 fragmenta quae sequuntur scripta sunt litteris magni moduli aequalibus omnibus; marmor n. 7 subnigrum est, reliquorum album. Prodierunt his ultimis annis in parietinis quae sunt a dextra Valeriae Roma venientis ad mil. c. XXXVI mille p. fere ab ipsa via inter Anienem fluvium et Arsoli oppidum, non longe a diverticulo viarum Valeriae et Subiacensis memorato Frontino de aqu. 7. Extant Arsoli in hortis Massimi praeter n. 3 quod desideratur. N. 6, quod Arsulis in ara ecclesiae S. Mariae non longe ab illo loco distantis repperit FABRETTIVS, his adiunximus coniectura.

<p>398/408 imperator. caesaribus domi optimis providentissimisq ueneranda antiquitate ROMANA quorum aqua non modo nocebat vetere ductu addito insupe</p>	<p>1 NIS NOSTRIS FLAVIIS ARCADIO ET CONSILIIS INLVSTRIS ET PRAECLA ROMANA ET PVBlicAE MONVMENTA V OSSAE VRBANICIANAE SED ET VAS R IN IBI MEATV NOVO IVVANTE ETIAM</p>	<p>2 honorio fratribus victor ri viri fl. stiliconis com niuersa bona quae capta sunt titatem urbis per immen praeft. urb. quintilio?</p>	<p>3 IBVS AC TRIumfatoribus sem ITIS ET MAGIstri utriusque mil A GILDONE HOSTE PvbLICO donan SA SPATIA GIGNEBAT OB-Servatore AET DISPOSITIONE egregia</p>	<p>4 PER AVgustis quod obsecuti ITIAE PARENTIS SVI reliqua ex DO FORMAS AD ANIENIS Fluenta AC PERNICIEM EXTENDENDO AVERTI OPORTere iuSERVNT</p>	<p>5</p>	
<p>6 SALVIS · DD · NN · arcadio et honorio victoribus ac triumphato P E R P E T F O R M A M</p>						
<p>7 RIBVS SEMper augustis noVVM ALVEum</p>						
<p>8</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%; padding: 2px;"> postquam dd. nn. edictis sus destinarunt opes quantas antiqu formas ob labores susceptos expli romanus utrum clarissim 5 laetum? praefectum urbi </td> <td style="width: 70%; padding: 2px;"> S QVIBVS ET PALVDES SICCARVNT TAS HABERE NON POTVIT AD PVRGANDAS CITAQVE MERITA SENATVS POPVLVSQVE VM ET INLVSTREM QVINTILIVM S CONSECRAVIT DEDICAVITQVE </td> </tr> </table>					postquam dd. nn. edictis sus destinarunt opes quantas antiqu formas ob labores susceptos expli romanus utrum clarissim 5 laetum? praefectum urbi	S QVIBVS ET PALVDES SICCARVNT TAS HABERE NON POTVIT AD PVRGANDAS CITAQVE MERITA SENATVS POPVLVSQVE VM ET INLVSTREM QVINTILIVM S CONSECRAVIT DEDICAVITQVE
postquam dd. nn. edictis sus destinarunt opes quantas antiqu formas ob labores susceptos expli romanus utrum clarissim 5 laetum? praefectum urbi	S QVIBVS ET PALVDES SICCARVNT TAS HABERE NON POTVIT AD PVRGANDAS CITAQVE MERITA SENATVS POPVLVSQVE VM ET INLVSTREM QVINTILIVM S CONSECRAVIT DEDICAVITQVE					
<p>9 10 11 12 13</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">VI</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">MIS</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">SSA</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">A</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">VI</div> </div>						

N. 6 Fabrettius edidit de aquis p. 98; n. 2. 3. 4. C. L. Viscontius et in schedas rettulit et edidit *Giorn. Arcad.* N. S. 4 (1857) p. 63; omnia fragmenta exceptis n. 3. 6 descripsit Stevenson.

Eiusdem tituli partes esse fragmenta 1. 2. 5 confirmant iudice Stevensonio interstitia versuum aequalia et margines supra et infra eiusdem altitudinis. Etiam fragmenti 4 litterae eiusdem altitudinis sunt nec differt versuum interstitium. Scriptus fuit titulus in tabulis compluribus, quae singulae longae fuerunt n. 4.40 litterasque habuerunt per singulos versus a vicenis ternis ad vicenas septenas. Tabula enim prima cum a dextra certe integra sit, item quinta tam a dextra quam a sinistra, item secunda a sinistra, adsumptis supplementis ex parte certis, quae intercedunt inter eam et quintam, apparet tabulam integram, cuius pars est secunda, aequasse primam et quintam et duas alias eiusdem magnitudinis ante primam et inter primam et secundam desiderari. — Fr. 3 Viscontius in schedis sic exhibet quasi adhaereret fragmento secundo:

AETO DIL D
R GIGNEBAT
DISPOSITIONE

Litteras fractas v. 4 fuisse STEP dimidiatas probabiliter coniecit Stevenson. — Littera L eminent peraeque.

Gildo ex regulis Mauris oriundus comes et magister utriusque militiae per Africam imperante Theodosio contra imp. Honorium cum rebellasset a. 397, anno sequenti devictus est et interfectus. Ad bona eius, quae amplissima fuerunt (cf. Claudian. bell. Gild. 157 seq.: *privato iure tenetur exigui specie fundi, quod Nilus et Atlas dissidet, occiduis quod Gadibus arida Barce quodque Paraetonia secedit litore Tingis, hoc sibi transcripsit proprium: pars tertia mundi unius praedonis ager*), pertinent constitutiones quinque imp. Honorii quas subieci: 1) a. 399 Dec. 4 (C. Th. 9, 42, 16) ad Peregrinum comitem et procuratorem divinae domus. *Ex possessionibus Gildonis, quae ad nostrum aerarium sunt devolutae, canonem omnium titulorum ex integro sollemni more imputata cautione solvi praecipimus.* 2) a. 400 Iun. 8 (C. Th. 7, 8, 7). Pompeiano proconsuli Africae. *Praedia ex Gildonis hostis publici et satellitum eius bonis sociata domui nostrae ne transeuntes hospitii gratia intrent, ut sciant omnes a possessoribus nostris penitus abstinentium: quinque auri libras multae nomine inferre cogendo quisquis praedium nostrum manendi causa importunus intraverit.* 3) a. 405 Apr. 20 (C. Th. 9, 42, 19). Ursicino comiti sacrarum largitionum. *Possessiones, quae ex bonis Gildonis aut satellitum eius in ius nostrae serenitatis retentae sunt, ab occupatoribus nostro patrimonio adgregentur* cet. 4) a.

408 Nov. 11 (C. Th. 9, 40, 19). *Donato proconsuli Africae. Satellites Gildonis custodiis mancipentur et proscrizione damnentur.* 5) a. 409 Aug. 6 proposita Karthagine (C. Th. 7, 8, 9) Sapidiano. *Licet proxime iusserimus quinque librarum auri condemnatione proposita praedia quae ex Gildonis bonis ad nostrum aerarium delata sunt, ab hospitibus excusari, nunc etiam praecipimus, ut omnes domus ex eodem iure venientes, in quibuslibet civitatibus sint constitutae, ab hospitibus excusentur, quo possint conductores facilius inveniri cet.* Quod his constitutionibus quodammodo indicatur bona Gildonis ad exemplum Plautianorum sub Severo (cf. procurator ad bona Plautiani vol. III n. 1464) post confiscationem mansisse sub administratione propria, confirmat Notitia Dignitatum Occidentis c. 12, ubi sub dispositione comitis rerum privatarum secundo loco nominatur comes Gildoniaci patrimonii. Unde necessario sequitur reditus eos ad certum usum et duratum destinatos esse; is tamen qui fuerit, auctores non tradiderunt. Nam quod significant tituli urbani (vol. VI n. 1187: *imperatoribus invictissimis felicissimisque dd. nn. Arcadio et Honorio fratribus senatus populusque Romanus vindicata rebellionem et Africae restitutione laetus, item n. 1730: Flavio Stilichoni . . . Africa consiliis eius et provisione liberata ex s. c.*) eam victoriam urbi Romae laetissimam fuisse, id eo recte referetur, quod rebellante Gildone

commeatibusque ex Africa interceptis gravissima fame vexata est, eo autem devicto status rerum urbanarum in melius mutatus (Symmachus ep. 7, 38: *iam spes melior urbis maestae vultum serenat et alimonia, interim proviso fulta subsidio, frugis Libycae stipulatur adventum*). Sed extitisse arcam formis urbis reficiendis destinatum ostendunt Symmachus (rel. 20: *ex formarum conditis*) et novella Valentiniani III

quinta de pantapolis (in fine: *cespes formensis*). Eam arcam ex Gildoniaco patrimonio auctam esse cum iam hic titulus doceat, poterit item comparari, quod ex constitutione data a. 399 Nov. 27 (C. Th. 15, 2, 8) intellegitur, eo tempore sumptu publico formam Augustam (Frontinus de aquaeduct. 12 cet.) in Campania relectam esse.

4052 [= 5685] ara quadrata cum tympano. In ruderibus Carsiolorum in loco dicto *la fonte di Civita* in vinea Ant. Ferrari de Oricula GVALT. *Al largo di Nasetta* GARR. In casa rustica de Vecchis GORI, STEVENSON.

in tympano:
urceus et patera

a sinistra: CERERI · SACR   *a dextra:*
patera et infra vir vir ti- mulier urceus, infra
ovis bovem biis stolata ad sus
ducens canens tripodem
stat sacri-
ficans

in postica:
truncus lauri

Recognovit Stevenson. Gualtierius ms. apud Antinorium; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 184; Gori *guida a Tivoli* 4 p. 34.
1 sic Stev., ... FRI SACR GARR., SACR Gualt. Gori.

4053 [= 5684] in lapide Tiburtino. Pereti apud Vindittium VIND. Romae in museo Vaticano VISC. Ibi est *gall. lap.* inter sacros pariete primo. J. n. m. 6732

PHILARGVRVS · VILICVS · CORRI
AED · LAR · D · S · P · F · C

Recognoverunt Henzen et Stevenson. Est in vol. I n. 1305 et in tabula Ritscheliana LXXVIJ. Vinditti apud Vulpium Lat. vet. 10 (1745) p. 681 et Revillam ms. f. 7. 33. 35 et cod. Vat. 9126 n. 6 et 9127 f. 340 et Amadutium ms. (inde Marini cod. Vat. 9122 f. 19); E. Q. Visconti cod. Paris. 9697 f. 142.

2 fin. G in lapide cerni ait Ritschl, negat qui lapidem data opera admotisque scalis recognovit Stevenson.

4054 [= 5694] Pereti apud Vindittium VIND. Romae in museo Vaticano VISC. Ibi extare negat STEVENSON.

I N P E R I O
L · TITIEI
L · EGN
EX · S · C

Vinditti apud Vulpium Lat. 10 p. 680 et apud Revillam f. 30 et cod. Vat. 9127 f. 340 et apud Amadutium; Visconti cod. Paris. 9697 f. 142.

2 sic Vind., L·TITIEI Visc.

4057 [= 5698] titulus monumenti rotundi. Arsoli in porticu domus Massimi REV. Ibidem in hortis STEV.

L · ANINIVS · L · L · EROS
LICTOR
AVGVSTI · CAESARIS
EX · TESTAMENT · ARBITRATV
5 THIASI · L

4055 [= 5686] *colonna alta due palmi e mezzo, ritrovata fra le ruine dell' antico Carseoli si conserva nel cortile della casa di D. Antonio di Vendetti in Pereto* REV.

P P E S S C E N I T I
A E X S N D E R C O R
H I L A R S V M I
A N I O C V S · P V Q · S
5 M · R / B R I V S · M · L · N
A E X S N D E R · S A
F A C C V

Revillas f. 46; Amadutius ms. (inde Marini cod. Vat. 9122 f. 103).

1—4 in fine fractos dat Am. — 1 P I E S S C E N I T I REV. — 2 A E X S N D E R C O R R I (C O R / M a r.) Am., A E X S A D E R C O R REV. — 3 V I A T / . . . Am. — 5 M · R / B R I V M · L V . . . REV. — 6 A E X S N D E R · S A A I L . , A E X S A D E R · S A REV. — 7 F · C · C A m.

4056 [= 5687] *trovata nella villa di Don Antonio di Vendetti poco lontano da Pereto; esiste nel cortile della di lui casa* REV. In Carsiolorum ruinis paucis abhinc annis effossa VIND. Arsoli nuperrime rep. VENVTI (1739). Veronae in museo MAFF. (1749) et RELIQVI. Ibidem adhuc n. 532. — Falsum exemplum Romae in museo marchionis Locatelli (*in faccia a S. Carlo al Corso*) viderunt BONADA MARIN.

‡ E R E N N I A E
C V P R E S S E N I A E
E T R V S C I L L A E · A V G
C O N I V G I · D · N · D E C I
5 A V G · M A T R I · A V G G
N · N · E T C A S T R O R
S · P · Q · C

Descripsi. Rodulphinus Venuti misit Muratorio d. 24 Mart. 1739 (inde Mur. ed. 1036, 4) ediditque numism. antiq. 2 (1744) p. 40; Revillas ms. f. 35. 38; Vinditti cod. Vat. 9126 n. 13; Amadutius ms.; Maffei M. V. 102, 4 (inde Donat. 146, 7). Falsum exemplum referunt Bonada carm. t. I p. 198 et Marini cod. Vat. 9124 f. 52 qui damnat. Orelli 994.

Recognovit Stevenson. Revillas ms. f. 4 et apud Mur. ms. 18, 224, ed. 886, 10; Brocchi ms.; Marocco 11, 166; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 184; C. L. Visconti ms. et *Giorn. Arcad.* N. S. 1 (1857) p. 59.

4058 [= 5689] Pietraseccae in praedio Iohannis de Angelis in Vallevento.

A V R V N C V L E I A E · I · L · L ·
S O C R A T I A · C · A P P V L E I O · C · F
A N I · F I R M O · C · L E G · I I I · S C I T I C A E
A V R V N C V L E I O · C · L · L A T R O N I
5 A V G V S T A L I

Rossi apud Cardinalium *iscr. ant.* n. 336.
1 lege A V R V N C V L E I A · L · L · — 3 requiritur
7 · L E G · I I I I · S C Y T H I C A E . — 4 in. deest praenomen.

4059 [= 5688] Pereti apud Vindittium VIND. Romae in museo Vaticano VISC. Ibi est *gall. lap.* magistr. I. J. n. m. 6923

T I T I E D I O · F L A C C O
F I L · T R · M L · I I · L E G · X · G E M
P R A E F E C T · F A B R · B I S
T I T I · V I R · I V R · D I C · Q V I N

Henzen, Stevenson, Dressel recognoverunt. Vinditti apud Vulpium Lat. vet. 10 (1745) p. 679 et apud Revillam f. 7. 38 et apud Amadutium ms. (inde Marini cod. Vat. 9122 f. 128 ex schedis Amadutii) et cod. Vat. 9126 n. 7 et cod. Vat. 9127 f. 340; Visconti cod. Paris. 9697 f. 125. 142, cod. Paris. 7 f. 124.

1 quae inclinavi, hodie desiderantur. — TITIEDIO potius fuisse quam TITTEDIO ait Dressel. — 2 GEM priores, hodie vestigia tantum remanent.

4060 Carsioli GARR. Arsulis in hortis Massimi STEV.

m. p e T R O N I O · M · f
A N N · X X I I /
H I C S E P V L T
L · P E T R O N I V S
5 M · F · F R A T E R
C O H · V I · P R · P O S

Recognovit Stevenson. Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 183, cui descripsit Barbatius.

1 F N I O · M · I Garr., III · I · I O M Stev. — 6 fin. P O . . Garr. Significatur *coh(orte) VI pr(inceps) pos(terior)* omisso vocabulo legionis, cuius omissionis alterum exemplum non novi.

4061 Carsioli ad fontem bipertita GARR. Hodie pars prior infixata est ponti Carsiolano.

M · A N N E I V S · Q · F · A N I · M · A N N I V S
P O S T V M V S · A V G V R ·

Recognovit Stevenson partem priorem. Utramque ed. Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 182. Hiatus non indicat Garr.

4062 [=5694] duo exempla videntur extitisse. Extra Peretum Carsiolos versus in ecclesia monachorum S. Petri PHOEB. *Ritrovata nell' antica magnifica fabbrica, la quale (secondo l'antica tradizione de' terrazzani) fu villa di Vespasiano, e recentemente vi si è scoperta vicina una antica strada, la quale probabilmente era un ramo della via Valeria* REV. Pereti prope plateam S. Georgii VIND. I, 'domi meae' IDEM II. Pereti in hortis Maccaffani CARD. Extra Peretum prope vineam olim Camposecco, iam Cappellucci, in angulo maceriae ad viam antiquam iuxta rudera aedificii ex saxis quadratis facti STEV.

Oggi all'ingresso nel
Municipio (1987) R4

Q · AVILLIENS · Q · F · BASSVS
MAGISTER · IVNI · V ·
III · VIR · AED · POT
III · VIR · IVR · DIC ·

BAEBIDI
AVILL
HONORE

sopra spazio e fuori
in stesio in bronzo

Priorem titulum descripsit Stevenson. Eundem solum dant Phoebonius integrum p. 210 (inde Corsignani de viris ill. p. 320 et Mur. 679, 5), mutilum (vide infra) Vinditti II (cod. 9126 n. 4) et Rossius apud Cardinalium n. 308; utrumque [Revillas f. 7' et Vinditti I (cod. 9126 n. 4 et cod. 9127 f. 340)].

Priorem titulum Phoeb. Rev. Vind. I Stev. (hic effractis duabus primis litteris, neque adnotatur quicquam ab altero latere deesse) dant ut supra exhibui, eundem mutilum sic: Q·AVIL·LIENS·Q·F... | MACISTER IVNI... | III VIR AED... | III VIR IVR... Vind. II, sic: ..LIENS·Q·F... | ..AGISTER·IVNI... | ..VIR·AED... | ..VIR·IVR... Rossi. In posteriore, quem non habent nisi Vind. II et Revillas, 2 AVILL Vind. 9126, AVII// Vind. ep. 1774, AVI.. Rev. — 3 HONOREM Rev.

4064 Pereti apud Vindittium.

CN · COSSVTIO · L · F · AN
SVCESSINO · IIII · VIR
IVR · DIC · QVAEST · R · P
POPVLVS · EX · AERE · COLL · OB
5 MERITA · EIVS
EX · S · C

Vinditti apud Vulpium Lat. vet. 10, 678.
3 IVR addidi hiatus non indicato.

4065 [=5692] Carsiolis in muro ecclesiae S. Mariae in Cellis ROSSI. Frustra quaesivit STEVENSON.

T · DOCETIVS · T · F · FL...
III · V...
CVRIAM · REFICIVNDA...

Rossi apud Cardinalium *iscr. ant.* n. 304.

4063 [=5690] Pereti apud Vindittium VIND. Romae in museo Vaticano VISC. Ibi est *gall. lap. magistr. I. Sae. XXXVII, 7; inv. 6323*

Q · AVILLIENS · FELIX
M · OLIVS · SECVNDV...
III · VIR · I · D
PARIETEM · BASILICAE · REFIC
5 AB FVNDAMENTIS · ET · ARC...
EX · D · D · P · P · F · C ·

Henzen et Stevenson descripserunt. Vinditti apud Vulpium Lat. vet. 10 (1745) p. 680 et apud Revillam f. 7. 37 et apud Amadutium ms. (inde Marini cod. Vat. 9122 f. 102 ex Amadutianis) et cod. Vat. 9126 n. 2 et cod. Vat. 9127 f. 340; Visconti cod. Paris. 9697 f. 142, cod. Paris. 7 f. 77, *mon. Gab.* p. 92. Henzen 6591.

4066 parva tabella. Arsoli in agro rep., est ibi in hortis Massimi *alla Palombara.*

C · IVLIVS
SEDATEO · PAG
FRATRI · ET
HERE · AVDACIS
5 V · A · XVIII · C...
F · C · I · T · O

Recognovit Stevenson. C. L. Visconti ms. et *Giorn. Acad. N. S.* 4 (1857) p. 61.

4067 [=5695] Carseolis DON. REV. Non longe a Pireto prope cauponam q. d. *del Cavaliere* quo spectat ad Carseolorum rudera ante ianua VIND. Prope deversorium *della Spiaggia* inter castra Cazzoli et Riofreddo MINIC. Hodie Arsoli in summis hortis Massimi STEV.

M · METILIO · SVCCES
SO · M · METILI · REPEN
TINI · PATRONI · COL
NIAE · FILIO · PATRO
5 NO · ORDINIS · AVGV
TALIVM · MARTINOR
COLLEGIVM · DENDRO
PHORVM · CARSIOLA
NORVM · PATRONO ·
10 OB MERITA · EIVS ·
L · D · D · D ·

Stevenson descripsit. Donius 9, 32 nescio unde (nam quod Stephanonius excrispisse dicitur, falsum est); Revillas ms. f. 6 et apud Mur. ms. 18, 224, ed. 515, 2; Phil. Camerinius apud Mur. ms. l. c., ed. l. c.; Vulpi Lat. vet. 10 (1745) p. 683 qui vidit; Lupi cod. Vat. 9143 f. 16 'excrispisse Bartaluccius', item f. 84 'dedit Romulus Brogli'; Vinditti cod. Vat. 9126 n. 12; Chaupy *maison d'Horace* 3 p. 223; Gasp. Minicucci *Avezzanensis* apud Marinium cod. Vat. 9131 f. 246; Anonymus

apud eundem cod. eodem f. 278; Hoare *classical tour* 1 p. 384; Guattani *mon. Sab.* 2, 22; Promis *Alba Fuc.* p. 55; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 181; F. Gori *nuova guida a Tivoli* part. 4 p. 36.

Vv. male divisit Vind. — 2 REGEN DON. Bartal. — 6 MARTINORVM Vind., MARTANOR DON. — 7. 8 DENDROPHORORVM DON. Bartal. Vulpi, DENTROPHORVM Vind. — 8. 9 CARSEOLANORVM Rev Vind. — 10 EIVS-S Minic. — Accentus ait Gorius in lapide cerni hos: 2 METILI, 4 FILIO, 7 COLLEGIVM, 8 CARSIOLA, 10 MERITA-EIVS, omnino deceptus scalpri ductibus incertis. — Camerini exemplum male factum omisi.

4069 [=5693] in sepulchro nuperrime detecto sub Podio Dinolphi [= Poggio Ginolfo] prope Carsiolos PHOEBONIVS (apud Gud.); in saltu Sisarae super ruinas Carsiolorum tertio lapide ab oppido Rivi Frigidi IDEM (hist.); prope rudera Carseolorum in templo quondam S. Angeli Piretum versus VIND.

TREBONIVS
RVFVS · IIII · VIR

Phoebonius apud Gud. ms. 225, 4, ed. 140, 3, item in hist. Mars. p. 203 (inde Mur. 751, 4); Vinditti cod. Vat. 9126 n. 15 fortasse ex Phoebonio, quamquam locum indicat diverse.

Versus divisi ad Gud.; Phoeb. (hist.) et Vind. uno versu exhibent. — 1 TRIBONIVS Phoeb. (hist.). — 2 RVF Phoeb. (hist.) Vind.

4070 [= 5697] Pereti apud Vindittium VIND.
Ibidem adhuc.

THORIA INGENVA
H C
co-
rona
magna
C · PETIDIO · PRIMIONI · MAG · MART

Recognovit Stevenson. Vinditti apud Vulpium Lat. vet. 10 p. 682 et apud Revillam f. 39 et cod. Vat. 9126 n. 10 et cod. Vat. 9127 f. 340 et apud Amadutium ms. (inde Marini Arv. p. 252); Garrucci Bull. Nap. N. S. 7 p. 184 a Barbatio. Orelli 2422.

Male v. 1. 2 et v. 3 separat cod. 9126. — 1 THORIA Stev., FHORIA Garr., IHORIA Vulpi, HORIA Rev. Vat. 9126. 9127. Amad. — 2 h(onoris) causa. — 3 PRIMONI Vat. 9126 Garr. — MARTINORVM Vat. 9126, MAR Vulpi.

4071 [= 5696] tabula ex lapide Tiburtino litteris rudioribus et lectu difficillimis. Pereti apud Vindittium VIND. Romae in museo Vaticano MAR. VISC. Ibi est Gall. lap. (dii II). Inv. n. 6820; XXXV, 9

D M S
Q · VARIO · LVCANO · SEVIRO
AVG · MART · PAT · COLL · FA
BRVM · TIGN · ANN · FRVM sic
5 POPVLIQ VIX · ANN · LXXVIII
MENS · VIII · DIEB · XV HORIS X FE
CIT SIBI ET LOLLIAE MATIDIAE
COIVGI SVAE EX COMMVNE PAV sic

Recognoverunt Henzen et Dressel. Vinditti apud Vulpium Lat. 10 (1745) p. 681 et apud Revillam f. 6. 37 et apud Amadutium ms. (inde Marini cod. Vat. 9122 f. 104) et cod. Vat. 9127 f. 142; Visconti cod. Par. 9697 f. 142, cod. Par. 7 f. 77; Marini Arv. p. 158. Orelli 3361. 3935.

Titulus integer est undique. — 4 ante ANN excidisse videtur CVR. — 7 aut SIBI ET AUT SIBET lapis. — 8 ex commune (= communi) pau(pertate) opinor.

4071a Oricolae nella scalino di una scala esterna.

CILLIS · L · F
dec MA FAGA
tem L O Q V E
I · D · PAT

Stevenson descripsit.
I CILLIS traditur.

4072 litteris antiquioribus; L ad angulum acutum inclinatum. Prope Rocca di Botte versus S. Mariae del Monte, nella porta di un casaleto della vigna detta Collelombo.

Q · TATIVS · L · F · FIGI
M MVICIVS · M · F
/// PORFCV · FAC
\\ / / / PEC · LVCEI

Stevenson descripsit indicatam sibi a Perialisi de Vecchis Oricolensi.

4073 fistula plumbea, rep. ad Arsoli in via Subiacensi in praedio q. d. Acqua santa, est apud Petrum de Felici.

AVILLIVS · FECIT
Stevenson descripsit et ectypum sumpsit.

4074 Oricolae apud dominum Laurenti fuit; nuper periit.

ALEXANDRI · RVFI
ALEX · RVF · FI///
IN AGRO P LXVII
IN FRONTE PED · XXVII
Perialisi de Vecchis dedit Stevensonio.

4075 pars tituli monumenti rotundi. Arsoli ante domum parochi humo infixata.

C · ALFIVS · C · F · ANI · P
VI

Stevenson descripsit.

4076 fragmentum vasculi cinerarii ornati. Carsoli effossum prope ecclesiam S. Mariae in Collis, in qua iacet.

SEX · AVI
SEX · I
SATVRNI
VIX · ANN ·

Stevenson descripsit.

4077 operculum vasculi cinerarii. Arsoli in via qua itur ad ecclesiam maximam in angulo domus Belli.

D · M · S ·
T · C · CASTO //

Stevenson descripsit.

4078 in agro Carsiolano.

POLIA COSIDIA
F · F · ORBI
C · POPILLIVS · C · F
RVFVS
5 . . . POPILLIVS · C · F
. . . . .

Garrucci Bull. Nap. N. S. 7, 182, cui descripsit Antonius Barbati.

2 fortasse f(iti) f(ecerunt) orbi, scilicet patre et matre.

4079 [= 5699] Carsiolis in S. Mariae in Cellis infra pulpitum rep. 19 Mai 1808 ROSSI. Ibidem reperit GARR. Frustra indagavit STEVENSON.

m. CVRTIVS · M · L · HILARIO
TITINIAE · L · L · FACVLTATI
CRYS /// E · L · LOCVM · CVLINAE
IN FRON · P // A CIPP · AVIDIA · AD · CIPP · TREBONIOR
5 IN AGR · PED · XX

Duo exempla extant Rossii apud Cardinalium iscr. ant. n. 350 et Garrucci Bull. Nap. N. S. 7 p. 184.

Quae recta dedimus, vidit auctor uterque; quae dantur inclinatis, latentia in fabrica alter uter solus vidit. — 1 CVRTIVS · M · L vidit Rossius. — 2 TITI vidit Rossius. — VLTATI vidit Garruccius. — 3 CRYV vidit Rossius. — E · L · LOCVM vidit Garruccius. — 4 IN · FRON · P (suo versu) vidit Rossius. — A CIPP · AVIDI · A · F (sic) vidit Garrucci.

4080 Arsoli in agro rep., est in hortis Massimi alla Palombara.

DIS · MANIBVS · C · DIDIO
ROMANO · ET · DIDIAE · C · F ·
VENVSTAE · ET · DIDIO · VE
NVSTO · C · DIDIVS · AGATHE
5 MER · PATRONIS · OPTIMIS
FECIT · BENE · MERENTIVS · ET ·
LIB · LIB · POSTERISQVE · SVIS ·

Recognovit Stevenson. C. L. Visconti ms. et Giorn. Arcad. N. S. vol. 1 (1857) p. 60.

4081 vas cinerarium, in quo fuit inter ossa anulus aureus nunc adservatus Arsoli apud chirurgum. Rep. est 23 Mart. 1872 Arsoli prope coemeterium BELLI. Nunc ibi in hortis Massimi alla Palombara.

in operculo:
OSSA

in vase:
C · FABRICI · M · F
CELERIS

Recognovit Stevenson. Belli Cantalupensis misit Ioh. Bapt. Rossio.

4082 in agro Carsiolano in loco dicto le Mole.

D · F · S
M · FVLL · Q · NIO
M · F · CRESCENTIA
QVI VIXIT ANNIS
5 XXVII · M · DVOBVS
DIEBVS / I / XI

Gualtierus cod. Vat. 9144 f. 66.

4083 Carsiolis in aedibus Marcangeli GARR. Hodie desideratur.

VVS
GRATA
GENIO
ESTA
5 MILIAS

Garrucci Bull. Nap. N. S. 7, 184.

4084 [= 5700 = 7257] Carsiolis in turri campanaria ecclesiae S. Mariae in Cellis. Frustra quaesivit STEVENSON.

L · LISIVS · Q · F · ANI · RC . . .
L · LISIVS · L · F · ANI · POI . . .
PATREI · MATRI · F

Tria exempla extant; Gualtieri inter Antinoriana; Rossii mem. dell' Acc. Ercol. 3, 259; Garrucci i marmi antichi di Fabreria vetere (Romae 1858. 4.) p. 9 et Bull. Nap. N. S. 7 (1859) p. 182.

Garrucci exemplum repraesentavi; en duo alia:

Gualtieri: Rossii:
Q · LISIVS . . . A . . . . . Q · LISIVS · Q · F · ANI · RV
L · LISIVS · NI . . . . . L · LISIVS · L · F · ANI · PR
PATREI ATRI · I . . . . . PATREI · MATRI

4085 Carsiolis bipertita in turri campanaria ecclesiae parochialis S. Victoriae.

C · LVTVRIVS | C · F · AN · SEI

Recognovit Stevenson. Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 183, cui descripsit Antonius Zazza. C · F · N · S · EA GARR.

4086 Pireti prope S. Georgium VIND. Adhuc extare titulum narravit de Vecchis STEVENSONIO, qui nihilo minus frustra quaesivit.

D · M
MEMORIAE · IN
FELICISSIMORVM
IVVEN · ERG · PAREN
5 TES · PIENT · VIXER
MVSAEVS · AN · XXIII
FRATERNVS · AN · XXIII
HORAIEVS · ET · MV
SA · FILIS · DVL

Vinditti cod. Vat. 9126 n. 41 et cod. Vat. 9127 f. 344.

9 FILIIS cod. 9126.

4087 Carsiolis ante ecclesiam del Carmine pro gradu.

T · NAÉVIVS · } · L ·
PHYLADES ·
NAEVIAE · } · L ·
APOLLÓNIAE
MATRI · POSIIT

Recognovit Stevenson. Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 184 qui vidit; F. Gori *guida a Tivoli* 4 p. 61.

4095 secundo lapide a Carsiolis versus Tagliacozzum in ecclesia q. d. la Madonna di S. Vincenzo.

VOLESEDIVS · T · R
ANI · GALL ·
VOLESEDIVS · T ·
AESCHIN

Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 182 qui vidit.

4098 tabula marmorea. Arsoli in hortis Massimi alla Palombara.

CTAE · SVAE |
ERONI | ET · LONCAAINII · IIIICAI
MATRI · MEAE | L L M M
AE · SORORI |

Stevenson descripsit.

Ad latus quae leguntur postea addita et detrita parum intelleguntur.

4088 litteris parvis et pravis. Arsoli in agro rep., extat in hortis Massimi alla Palombara.

PROSEXIX
her ES EIVS
AROPHIMVS
fect T

Recognovit Stevenson. C. L. Visconti ms. et *Giorn. Arcad.* N. S. 4 (1857) p. 62.

4089 tabula marmorea. Arsoli in hortis Massimi alla Palombara.

VS · P · F · € M
P O
DILIA · C · F ·
A · VXO
5 DIA · L · F · RVFA

Stevenson descripsit.

4090 ritrovata sotto Pereto nella villa del Sig. Vendetti, ora nella facciata della chiesa di S. Giorgio REV. In fronte ecclesiae S. Georgii STEV.

· R V F A
II
NALEM · VIVA
VM · HONESTE
5 VM · VITAE

Recognovit Stevenson. Vinditti cod. Vat. 9126 n. 3 et Revillas ms. f. 7' et f. 35 dant ut supra legitur. Interpolatam adhibito ut videtur fragmento altero n. 4100 proponit Vinditti l. c. n. 5 sic:

A · } · L · RVFA
AVILLIENI
M · MATRONA · LENNIVA
ET EVM ACCERTVM HONES
VSQVE AD EIVS ANN · VITAE

In codice 1. 2 coniunguntur. Lineam, quae partem antiquam a supplementis quae videntur separat, addidi ego.

4096 ibi ubi est n. 4095.

T · VOLESEDIVS · T · F
ANI · GALL ·
IN FR · P · XV ·

Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 182 qui vidit.

4099 [= 5694] Pereti apud Vindittium.

ERVM
CVTILVS
mise RIM

Vinditti apud Vulpium Lat. 10 p. 681 et apud Revillam f. 7. 35 et apud Amadutum.

3 PRIM Vulp.

4100 Pereti apud Vindittium VIND. Ibi hodie non extat.

M · MATRONAE
AC LAELLIO CONIVGI AMANTISSIMO

Vinditti cod. Vat. 9126 n. 8. Cf. n. 4090.

4091 parva tabella marmorea. Arsoli in agro rep., est ibi in hortis Massimi alla Palombara.

d) M
ABINIO HECATEO
SABINIA · FILV
MENE · CONIVGI
5 KARISSIMO
BENE MERENTI
FECIT

Recognovit Stevenson. C. L. Visconti ms. et *Giorn. Arcad.* N. S. 4 (1857) p. 60, ubi tacite supplevit.

4092 [= 5702] Carsiolis in S. Mariae in Cellis ROSSI. Frustra quaesivit STEVENSON.

D · M
SALVIE · FELICIS
SIME · CVRBISIVS
SVCESSVS
5 COIVGI · DIGNISSIME

Rossius apud Cardinalium *iscr. ant.* n. 403.

4093 al Cavaliere accanto alla chiesa di S. Andrea GARR. Frustra quaesivit STEVENSON.

L · SAVFEI · L · L ·
PHILOMVSEI

Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 183 qui vidit.

4094 Arsoli in agro rep., est in hortis Massimi alla Palombara.

DIS · MANIBVS
VETTIAE · FELICVLAE · V · AN ^{it ab}
ASCANTVS · ET · HOREA · VERNAE
SVAE FECERVNT

Recognovit Stevenson. C. L. Visconti ms. et *Giorn. Arcad.* N. S. 4 (1857) p. 60.

Editum exemplar Viscontianum suppletum est neque emendatum.

4097 Carsiolis alla chiesa di S. Maria in Cellis GARR. Non reperit Stevenson.

S · L · F · VRVIN
F · SIBI · ET

Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 184.

Hiatus notam apposui.

4098 tabula marmorea. Arsoli in hortis Massimi alla Palombara.

4099 [= 5694] Pereti apud Vindittium.

4101 litteris maximis. Pereti in fronte ecclesiae S. Georgii.

ANVS · T · F · AN

Stevenson recognovit. Revillas ms. f. 7'.

4102 al Cavaliere sul muro di un fenile.

IO HS ^W ^W
NS LIBERTI

Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 184.

LXXXVIII. AEQVICVLI (*Nesce nel Cicolano*). Tribu Claudia.

Aequos esse eos ipsos, qui posteriore tempore Aequiculi potius appellatur, ait Diodorus¹⁾ confirmantque tituli infra editi omnes. Populi eius saepissime in vetustis Romanorum annalibus nominati ab historia antiquiore hoc loco abstinemus; sufficit monuisse eos regionem alpistem inter Tibur et lacum Fucinum tenuisse et secundum Diodorum eorum qui de his temporibus rettulerunt longe optimum testem urbem eorum iam a. u. c. 270 captam esse (11, 40: τὴν τῶν Αἰχολανῶν πόλιν ἐχειρώσαντο), ubi aperte significatur oppidum genti cognomine postea notum sub nomine Aequiculorum. Unde item explicantur quae referuntur 14, 102 ad a. 361: πρὸς Αἰχολοὺς διαπολεμοῦντες Λίφλον πόλιν κατὰ κράτος εἶλον, item 14, 106 ad a. 362: Ῥωμαῖοι δὲ Λιφοῖκουσαν πόλιν ἐκ τοῦ τῶν Αἰχῶν ἔθνους ἐλόντες (scilicet ob victoriam anni praecedentis) κατὰ τὰς τῶν ὑπάτων εὐχὰς μέγαν ἀγῶνα τῷ Διὶ συνετέλεσαν. Nam cum Aequiculi pariter atque Marrucini (v. p. 282) et Marsi (v. p. 349) unam rem publicam efficiant et propterea eodem vocabulo tam oppidum quam populus significetur, omnino in corruptelis illis nihil latet nisi ipsum Αἰχλον vel Αἰχικλον. Finem acceperunt bella cum Aequis splendida victoria quam Samnitibus ad pacem petendam adactis de Aequis reportavit consul a. 450 P. Sempronius Sophus (Diodor. 20, 101: ἐμβάλων εἰς τὴν τῶν Αἰχλων χώραν ἐχειρώσατο τετραράκοντα πόλεις — scilicet vicos — ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις πενήτην ἀναγκάσαι δὲ πᾶν τὸ ἔθνος ὑποτάττεσθαι Ῥωμαίοις cet.; Liv. 9, 45 cf. 10, 1). Post eam cladem cum coloniae duae iuris Latini Alba (v. p. 370) et Carsoli (v. p. 382) in agrum, qui Aequorum fuerat, deductae sint, maiorem agri partem Aequi tum amiserint necesse est. Simul autem ipsis civitas data est (Cicero de off. 1, 11, 35), scilicet sine suffragio, ut eorum res publica ita solveretur. — Posteriore aetate Aequiculorum rei publicae pauci meminerunt. Chorographi Plinius et Ptolemaeus in oppidorum numero Aequiculos omisissent videntur propterea quod inter gentes iam recensitis semel posuisse satis habuerunt, sicut propter eandem causam Ptolemaeus Marsos quoque omisit. Mentionem eorum fecerunt Strabo ni fallor 5, 3, 11 p. 238, nam πόλις Κούκουλον, quam utpote non longe a via Valeria distantem componit cum oppidis ad eam sitis Varia Carsolis Alba, sine dubio haec est²⁾; item Ovidius fast. 3, 93 Martis mensem apud Aequiculos decimum locum habere testatus; Silius inter populos Latinos 8, 371 *Aequicula* rura commemorans; catalogus denique coloniarum deterioris notae, si quidem hoc pertinet qui p. 255 in Piceno sub littera E legitur *Eicicylanus ager*. At nisi tituli essent, plane nesciremus antiquae gentis reliquias post deductas in eum agrum colonias Latini iuris duas posteriore aetate rem publicam aliquam Aequiculorum (sic n. 4112) sive Aequiclorum (sic n. 4128) effecisse. Habet tamen ea singulare quiddam. *Vicus* is ad quem spectat titulus satis antiquus n. 4131 sub magistris ut videtur duobus num sit ipsum commune Aequiculorum, parum constat; quamquam qui nominatur n. 4120 *magister iure dicundo*, qualem alibi non repperi, non videtur posse recte explicari, nisi sumas Aequiculos eo tempore quo titulus scriptus est vici magis quam municipii locum obtinuisse. Utut est, posteriore certe tempore Aequiculos municipii loco fuisse dubitari non potest, quamquam minime certum est id ipsum vocabulum scriptum esse in titulo n. 4121. Adsunt magistratus tales, quales solent esse in rebus publicis optimi iuris, *quinquennales* (n. 4130), fortasse etiam *praefecti quinquennialium* domus imperatoriae (n. 4122), *duoviri iure dicundo* n. 4127, *duoviri* n. 4128. Accedunt *aediles* (n. 4126, 4132) et *quaestores* (n. 4120, 4126, 4132). *Ordo* passim no-

1) Diodorus 14, 117: ὑπ' Αἰχλων τῶν ὄν Αἰχικλων καλουμένων. Plurimumque apud Diodorum appellantur Αἰχοί (13, 6, 42, 14, 102, 106) ut apud auctores Latinos; reliquae formae quae inveniuntur Αἰχοί bis 42, 64, 14, 117, Αἰχολοί 20, 101, Αἰχολανοί 14, 40, Αἰχολοί 13, 98 videndum ne sint omnes corruptae; certe Latini Aequiculorum formam non norunt.

2) Holstenio auctore (adnot. ad Cluver. p. 455) Cuculum Strabonis hodie solet collocari ubi est vicus Cocollo inter Pescinam et Sulmonem; sed ex eo vico nullo tempore quicquam prolatum est quod aetatis Romanae indicium faciat; denique cum Latina oppida hoc loco Strabo recenseat, non extra Latii Straboniani fines oppidum illud quaeri debet.

minatur; senatus vocabulo certe tertio saeculo eum usum esse ostendit n. 4118. Denique inveniuntur rei publicae servi *arcarii* (n. 4109, 4110, 4111, 4112). Accedunt *sexviri Augustales* (n. 4124 ingenus; 4125, 4134) et *collegii agellani* n. 4129. Manumissi a re publica dicuntur *Aequiculi* (n. 4112).

Nersarum meminit Vergilius significans gentis Aequiculae esse eas (Aen. 7, 744: *et te montosae misere in proelia Nersae Ufens ... horrida praecipue cui gens ... Aequicula*), neque diversus est vicus *Nervesiae* in *Aequiculis* apud Plinium h. n. 25, 8, 86. Cum his recte composuerunt viri docti ibi eruderatum titulum Oscum litteris quoque Oscis scriptum; quae praeterea in his partibus non sunt inventae (Corssen Eph. epigr. 2 p. 185): *pup. herenniu med. tuv. nuersens hereklei prufatted*. Alios duos prope Collemaggiore quos aiunt repertos, nempe scriptum item litteris Oscis ... *meddis | ners. tatiud ...* et scriptum litteris Latinis (Garrucci syll. n. 563): *po. ca. pomsies meddis tale state m. d. d.* Dresselius significavit mala fraude fictos sibi videri. Sed ut hos missos faciamus, notabile est Nersenses, cum ante Romanam aetatem suos magistratus habuissent, postea re publica caruisse. Scilicet Aequiculorum populo post acceptam civitatem Romanam ad vicos pagosque redacto tempore posteriore res publica restituta est sub communi nomine Aequiculorum.

Comprehendimus hoc capite quidquid supra S. Anatoliae vicum (unde et terminus Albensium n. 3930 prodiit et titulus n. 4017 tribum eorum Fabiam habens) ex valle Salti prodiit usque ad vicum Borgo S. Pietro; nam quae deinde sequuntur, ea magis placuit ad Cliterniam relata capite proximo recensere. Ex valle Turani fluvii quos habemus, eduntur inter Sabinos cum Trebulanis; ad S. Salvatoris abbatiam, quae est in clivo inter utramque vallem, sed magis in Salti quam in Turani, repertum titulum n. 4119 hoc loco retinui invitum, nam octoviratus qui in eo legitur, ad Trebulam ducit.

Aequiculorum tituli pariter atque Carsiolani apud antiquiores auctores fere desiderantur. Corvarensium n. 4122 ACCVRSIVS refert acceptum ab amico; Fiamignanenses duos n. 4130, 4142 et tertium abbatiae S. Salvatoris n. 4119 is a quo venit MANVTII liber Sabinensis, scilicet LIGORIVS; duos n. 4130 et ut videtur n. 4157 NAVDAEVS cum Reatinis Donio dedit; quinque n. 4106, 4117, 4121, 4122, 4157 habet PHOEBONIVS vel in schedis Gudianis vel in historia Marsorum (1678); septem n. 4114, 4115, 4121, 4130, 4154, 4155, 4158 Dominicus GUALTIERI a. 1762 (cf. n. 4121) cum Antinorio et Giovenazzo et Lupacchinio obtulisset, pervenerunt ad Muratorium et Marinium aliosque; unum n. 4109 saeculo hoc ineunte descripsit Camillus ROSSI. Primus autem, qui huius regionis titulos diligentius investigavit Felix MARTELLI est Nesceensis. Is post commentarios aliquot brevissimos, quos non omnes vidi¹⁾, edito libro inscripto *le antichità de' Sicoli primi e vetustissimi abitatori del Lazio e della provincia dell' Aquila* (Aquila vol. I 1830 pp. 284; vol. II 1835 pp. 498) in secundo volumine p. 459—482 inscriptiones et huius tractus et viciniarum proposuit collectas. Qui liber mihi tironi etiamtum neque quanto rectius diffidatur quam credatur usu edocto, cum primum in manus incidisset, inter sordes multas (Ianus enim quartum huiusque nominis ultimum et eius generis alia quis non riserit?), thesaurum tenere mihi videbar, quod longe secus esse statim monuit Borghesius magister meus atque fautor operis incepti. Nam ut mittam Ligorianas quas suis infersit et interdum ipsum se vidisse simulat (n. 379*, 444*), inter proprias eius aliae sunt male translatae (ut n. 373* ex Albana Albensem fecit, n. 381* a lacu Nemorensi ad Aequiculos translulit, denique Veleiatem *Minervae memoris* Orell. n. 4428 finxit reper-

1) Sulla scoperta del sito della città di Cliternia, lettera al Marchese Dragonetti 4 Oct. 1849. 8. pp. 14, quae incipit: *Fin dall' anno 1812 mi diedi il piacere di presentare al dotto archeologo Monsignor Gualtieri ... vescovo dell' Aquila le molte lapide da me rinvenute nelle regioni degli Equicoli. — Ubicazione di Ficana e Ficulea. Aquilae 1828. — Lapide di S. Antonio di Borghetto. Aquilae 1830. — Titulos a Martello communicatos esse apparet cum Guattiano (n. 412*) et Dodwello (n. 4125).*

tam esse in Hernicis prope Arcinazzum), aliae interpolatae incredibili amentia (ut ex Forulana n. 4360 . . . . CAESARI | . . . RVLIS-LVDOS | . . . P. CORNELIO effecit FORVLVS LVDOS-Saeculares CN. CORNELIO et L. *munusculo achatico cons.*: EX IVRID-PICEN in titulo *Bull. dell' Inst.* 1833 p. 64 = Henzen n. 6489 reperto Marcosimone, quae Martellio Ficulea est, IVRID-FICVL, ut alia complura exempla hoc loco praetermittam), aliae denique ita confictae, ut plerumque ad sinceram quodammodo applicaret se indeque monstra sua conficeret; cuius consuetudinis optimum exemplum est Corfiniensis n. 334* ad genuinam n. 3168 male expressa. Vel sic tamen insunt in hac farragine male ordinata genuinae quaedam neque ex libris editis exscriptae, sed ex Antinorianis ut videtur aliae (v. n. 4925), aliae eaeque plures ex ipsis lapidibus, ipsaeque falsae eius magna ex parte originem videntur duxisse ex titulis adhuc ineditis perperam lectis et peius interpolatis. Quod etsi ita esse suspicor, tamen retinere me neque potuit neque debuit, quin paucissimis exceptis quae sine ulla offensione legerentur, Martellianas omnes alia auctoritate non defensas sive falsas sive interpolatas in suspectarum ordinem amandarem. Haec quae repetivi ex editione priore iam confirmata sunt; nam agro Aequiculano sollicitate explorato non paucae Martellianarum iusto vindice reperto et interpolationibus detersis suo loco restitui

potuerunt. Restant tamen vel hodie tituli quidam nullo alio testimonio defensi, qui licet non tam conficti quam corrupti viderentur, inter suspectos relinquendi erant. — Eodem tempore Carolus BUNSEN quae in eo agro data opera investigaverat exposuit in annalibus instituti archaeologici t. VI (1834) p. 411 seq.; sed labores eius ad antiquorum oppidorum rudera magis spectabant quam ad inscriptiones. — Nuper demum cum diligentia et fide agri Aequiculani monumenta explicaverunt LEOSINIVS Aquilanus; Iosephus COLVCCI (*Bull. Napolitano, Nuova Serie* vol. 7 a. 1859 p. 89 seq.; eiusdem auctoris libri *gli Equi* quod solum prodiit prius volumen Florentiae 1866. 4. pp. 125 inscriptiones non habet); GARRVCCIVS, qui Aequiculorum titulos collectos edidit (ibidem p. 153 seq.; circumfertur idem commentarium seorsum impressum sub titulo *il Ciccolano ed i suoi monumenti*. Neapoli 1859. 8); Gaetanus RICCI, qui Fiamignani degens per aliquot annos territorium Aequiculorum strenuo labore exploravit et in ephemeride *Gazzetta di Aquila* 1875 Aug. 7 — Dec. 8 titulos Nescenses edidit, praeterea quos in schedis servat mihi Dresselioque officiose obtulit; denique DRESSELIVS, qui a me rogatus regionem illam inviam summo, sed fructuoso labore titulorum describendorum causa peragravit.

4103 litteris parum alte incisus in cippo parvo infra latiore quam supra. Collelegati *alle Ville* in aedibus Gagliardi.

SABINVS CL
HERCVB
D · D · I M

Recognovit Dressel descriptam a Riccio.

3 tertia littera i est, non L vel L² Dressel.

4104 litteris vetustis parum alte incisus in cippo infra latiore quam supra. Collelegati *alle Ville* in domo Antonini murata alla porta della cantina.

ST · SELVSIVS · P · EF
HERCOLEI
DONVM · D
LVB · MERITO

Dressel recognovit descriptam a Riccio, ad quod exemplum ed. Garrucci syll. n. 1873.

1 post r punctum esse videri adnotat Dressel.

4105 sub Nescē rep. in fundo Gregorii Domizi sub pavimento cubiculi quadrati antiqui una cum n. 4108. 4137 qui tituli mox confiscati sunt et destinati museo Neapolitano, quo non pervenerunt ACTA, LEOS. Fuit in domo Morelli; hodie desideratur DRESSEL.

IVNONI
SACRVM

Acta musei Neapolitani d. 4 Mai. 1859; Leosini *Bull. dell' Inst.* 1859 p. 115; Colucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 90; Garrucci ibidem p. 163; Ricci *Gazz. di Aquila* 15 Nov. 1875.

4106 [=5703] basis parva. Torani PHOEB. Apud DD. Cattivera MARINI MART. GARR. DRESSEL.

IOVI · O · M ·
L · SABIDIVS ·
TAVRVS

Recognovit Dressel. Phoebonius et apud Gudium ms. 246, 4, ed. 14, 1 et in hist. p. 177 (inde Mur. 6, 4); Xaverius Marini *memorie di S. Barbara* (Fuligni 1788) p. 197; Martelli n. 6; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 179. Holstenius ad Cluver. p. 414 ait Torae fuisse se 1645 die 13 Mai. et invenisse in ecclesia columnas et inscriptiones fractas.

1 L post M apparuit Garruccio; litteram ibi deesse posse adnotat Dressel.

4107 in S. Agapiti sub Fiamignano in aedibus prope ecclesiam.

SACRVM
IOVI · O · M ·
ET · DIS · DEAB
T · POMPVSIVS
5 PRIMIGENIVS

Dressel descripsit. Dedit item Ricci.

2 ante IOVI vestigia litterae s apparent, sed quae fallere videantur.

4108 litteris non bonis Nescē rep. una cum n. 4105. Adhuc in aedibus Morelli pro gradu.

MARTI
VLTORI

Recognovit Dressel. Acta musei Neapolitani d. 4 Mai. 1859; Leosini *Bull. dell' Inst.* 1859 p. 115; Colucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 91; Garrucci ibidem p. 164; F. Gori *guida a Tivoli* 4 p. 73; Ricci *Gazz. di Aquila* 17 Nov. 1875.

4109 [=5705] litteris pravis et evanidis. Sub Nescē in contrada Silvestri vicino il casale Domizi DRESSEL. — Norciae AMATI BORGH. errore.

INVICTO · MITHRAE
APRONIANVS · ARKAR
REI · P · D · D
DEDICATVM · VII · K · IVL
5 MAXIMO · ET · ORFITO COS p. C. 172
PER · C · ARENNIVM · REA
TINVM · PATREM

Recognovit Dressel. Cam. Rossi qui descripsit citat in libro *l'arco Traiano di Benevento* (Neapoli 1846) vol. 3 p. CCCLXXII deditque canonico Federicio (cod. Casin. 843) et Amatio (cod. Vat. olim n. 1445; cf. Borghesi in epistula 30 Iun. 1818 ad Labusium opp. 6 p. 419); Bunsenus dedit Kellermanno ediditque adhibito exemplo Rossiano ann. inst. 1834 p. 412; Martelli n. 43; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 464; Ricci *Gazz. di Aquila* 4 Dec. 1875.

7 FAB · MAG PRO PATREM Mart.

4110 [=5706] Nescē rep. possidet Martelli una cum statua numinis affabre sculpta MART. *Colle della Sponga, casa Martelli* GARR.

..... sacelluM · SOLIS · INVICTI
mithrae pro salute · ORDINIS · ET · POPULI
apronianus arkarivs · REI · P · VETVSTATE collap
SVM
5 perm. ordin. de siva · PECVNIA · RESTITUIT

Martelli n. 44; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 164 de visu; Ricci *Gazz. di Aquila* 27 Nov. 1875.

4111 [=5707] Civitellae prope Nesce in gradibus ecclesiae parochialis.

SALVTI
FORTVNATVS REI publ
ARKARIVS

Recognovit Dressel. Leosini misit Instituto; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 165; Ricci *Gazz. di Aquila* 27 Nov. 1875.
2 REIP Garr. Ricci.

4112 [=5704] Pace in domo baronis Antonini.

ROSA
PRO · SALVTE · ORDINIS · ET · POPVLI · SIGNA
SERAPIS · ET · ISIDIS · CVM · ERGASTERIS · SVIS
ET · AEDICVLAM · IN · SCHOLAM · PERMIT
TENTE ORDINE ·
5 APRONIANVS · R · P · AEQVICVL SER · ARK stc
CVM · AEQVICVLA · BASSILLA · ET · AEQVI
CVLO · APRONIANO · FIL · PEC · SVA · FECIT
L · D · D · D

Recognovit Dressel. Descripserunt Simelli (unde ed. Petit-Radel ann. inst. IV 1832 p. 8); Runsen (qui dedit Kellermanno, ipse ed. ann. inst. VI 1834 p. 114); Martelli n. 15; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 164. Henzen n. 5138/9.

4113 basis parva cubicâ litteris pulchris. Fiamignani in aedibus Ferraresi.

STATAE

Recognovit Dressel. Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 163, cui dedit Ulysses Morelli; Gori *guida a Tivoli* 4 p. 72.

4114 [=5708] Nesce in aedibus rusticis Petri Domitii.

T · POSTVMIVS · T · L
ANTIQCVS · D · D
L · M

Gualtierius exscripsit Antinorio.

4119 origine Trebulanam magis esse quam Aequiculanam monui in praefatione. In abbatia S. Salvatoris octavo ab Reato lapide LIG. (MET.); a S. Salvatore negli Equicoli SAB.; in agro Reatino supra Farfam in abbatia S. Salvatoris FIGH.; in agro Reatino ODER. Monasterium illud situm est in valle Salti inter vicus Vaccarella et Rocca Vittiana. — Reate PANV. 498 LIG. (Taur. 47. 26).

SEX · TADIVS · SEX · F · VOL · LVSIVS · NEPOS · PAVLLINVS · PROCOS
SORTITVS · PROV · CRET · CYR · LEG · PRO · PR · PROV · AFRIC
PRAEF · FR · D · LEG · PR · PR · PROV · ASIAE · LEG · PR · PR · PROV · MAC
PRAET · CAND · AED · CVR · Q · PROV · PONTI · ET · BIT · TR · MIL · LEG
5 IIII · F · F · XVIR · STLIT · IVD · VIIII · VIR · II · QQ
MVLVIA · C · F · PLACIDA · MARITO · OPTIMO · ET · SIBI

Exempla habemus Ligorii et Pighii et fortasse Morcellianum. Illud habent Ligorius in Sabinensi Manutii f. 8' = 102' (inde Manutius orth. 23, 4) et inter Metelliana cod. Vat. 6034 f. 16' (si vede scritta questa iscrizione in un bel pila nella parte d'avante et si trova alquanto corosa in alcuni luoghi di essa) et Taur. vol. 4. 17. 26; Panvinius cod. Vat. 6035 f. 63. 124', Rom. p. 498. 846 (inde Smetius 85, 9); Metellus in schedula olim solitaria cod. Vat. 6038 f. 17'; Lipsius ms. f. 24; Grut. 474, 6 ex Panvino Manutio Metellianis Scultetianis. Pighii est in cod. mai. f. 138. 193. Referunt item Morcelli de stilo inscr. Lat. (1780) p. 328 'ex autographo' eodemque exemplo Oderici in sched. Gen. f. 110 'misit N. N.', fortasse de lapide. Orelli 3658.

V. l., quae fere nulla est, dedi Sabinensis, Ligorii (Met.), Pighii 138. 193, Morcellii, Oderici. — Versus distinxit ad Morc. et Oder. — 1 s. pro sex bis Pigh. 138. — 2 CR-ET-CVR Oder., CRET-CYP Pigh. 193. — 4 PONT Lig. (Met.) Pigh. 138 Morc. — 5 F·F· Pigh. 138 Lig. (Met.) Morc. Oder., FE Sab. (in marg. F·F·), FEL Pigh. 193, FER Lig. (Taur. 4). — 6 C·F·PLACITA Pigh. 138, CEPTACIDA Pigh. 193.

4115 [=5709] in oppido Nescae in Aequiculis vocabulo (=contrada) S. Silvestri iuxta aedes rusticas Petri Domitii.

IMP · CAESAR
DIVI · CLAVDII
F · AVGVST · TI
NERONI

5 PONTIF · MAX
TRIB · POT · IIII · CON · III p. C. 58?

D · D

Dominicus Gualtierius exscripsit Antinorio imperfecte.

4116 [=864*] Civitella di Nesce iacet inter rudera RICCI.

IMP · CAESARI
DIVI · TRAIANI
PARTHICI FIL DIVI
NERVAE NEPOTI trai
5 ANO · HADRIANO
AVG PONTIF · MAX
TRIB POT · XIII COS III · P · P p. C. 129
QVOT · OPERA PVBLICA
VETVSTATE DILAPSA
10 PECVNIA SVA
RESTITVERIT
D · D

Martelli n. 10; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 165 ab amico; Ricci *Gazz. di Aquila* 17 Nov. 1875.

1 CAESARI, 3 FILIO, 4. 5 TRAIANO Mart. — 5 ADRIANO Ricci. — 6 PONTIFICI·MAXIMO Mart. — 7 COS III Mart. Ricci, COS II Garr. — 8 PVBLICA, 9 DELAPSA, 11 RESTITVIT Mart. — 12 om. Garr.

4117 [=5710] in ruinis Torae oppidi [=Torano; cf. Phoebonius hist. p. 177] ad fluvium Toranum [scilicet eum qui est ad oppidum Torano, cf. Phoeb. l. c.] in ecclesia S. Anatoliae in pavimento ante altare PHOEB.

IMP · CAES

M · AVRELIO · ANTONI
NO · AVG · PONTIFICI · MAX
IMP · CAES · L · SEPTIMI · SEVERI · PII
5 PERTINACIS · AVG · ARABICI
ADIABENICI · PARTHICI · MAXIMI

FILIO · COS · III p. C. 208

Phoebonius apud Gud. ms. 242, 2, ed. 92, 3. 3 delendum est MAX.

4118 [=865*] sotto le terme a fabrica ciclopea di Civitella di Nesce MART.; a poca distanza dal luogo detto le Terme, ove più abbondano gli avanzi della distrutta Nerse RICCI. Frustra quaesivit DRESSL.

IMP · CAESARI
!!!!!!!!!!!!
PIO · FELICI · AVG
PONTIF · MAX · TR · POT · III
5 COS · III · PAT · PATRIAE
S · P · Q · A · DECRETO · DEC
P

Martelli n. 12; Ricci *Gazz. dell' Aquila* 20 Nov. 1875, qui ait vidisse se. Genuinam videri monui iam in ed. priore.
2 erasum esse ait Ricci. — 6 S·P·Q·A/DECRETO Ricci.

4120 in ecclesia S. Maria del Colle inter S. Anatoliae et Torano GARR. Hodie ad S. Anatoliae prope ecclesiam in villa Constantini Placidi DRESSL.

D M
L · CALLIO · L · F · CLA
RESTITVTO · VE
TERANO · AVG
5 EX · CHO · PRI · PR
MAG · I · D · Q
HOSTILIA · C · F
PROCVLA CON B · M
CVM · QVO VIX · AN · x//
10 FACIVNDVM
CVRAVIT

Recognovit Dressel. Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 179.

4121 [= 5711] Torre di Taglia in ponte parvi rivuli PHOEB.; nella facciata a ponente della chiesa di S. Elpidio parrocchia del paese così detto e di Torre di Taglia GVALT. Ibidem adhuc DRESSEL.

rosa
T · RAI O · T · F · POL
C R I S P I N O
DRVS · CAESARIS · BENIFIC
MILITAVIT · COH · VI · PR
5 AN · XVIII · V · AN · LXX
H E R · P O S V E R
II III III III III III III AN · A E Q
I N · F · P · X · I N · A · P · XII

Recognovit Dressel. Phoebonius hist. Mars. p. 178 (inde Mur. 804, 4); Gualtieri, qui descripsit a. 1762, apud Antinorium ms. et in cod. Vat. 9144 f. 93 et apud Lupacchium cod. Neap. f. 55b (inde Marini cod. Vat. 9128 f. 25'); Martelli n. 33; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 166.

Varia lectio omitti potuit praeter v. 7, quem dedi ut exceperit Dressel, H.....MVNAEQ Garr., ...ALQ Phoeb., II..... Gualt., om. Mart.

4122 [= 5712] Corbarii ante portam oppidi PHOEB.; in foro MARTELLI temere. Extare negant GARRUCCI *Bull. Nap.* N. S. 7, 157 et RICCIUS. — Sine loco ACC.; Cartagenae MVR. 763 errore.

.. ⁵⁰ BIDIVS · C · F · PAP · PRIM · PIL
7 ¹⁰ G · V · ET · LEG · X · ET · LEG · VI · ITA · VT · IN
^{leg.} X · PRIMVM · PIL · DV CERET · EODEM
^{que} ^{tem} PORE · PRINCEPS · ESSET · LEG · VI · PRAEF · G · VING
5 . . ^{ca} ^{ESAR} · DIVI · AV · G · ET · TI · CAESAR · AUG · DEM //
A · DON // CV //
IELIA · GN · F · PVPILLA · VXSOR
CRISPINA · NEPTIS

Duo exempla supersunt Accursio subministratum ab amico cod. O. 125 fasc. XLIX scriptum manu aliena (inde Mur. 763, 6; ex eo Lumiares *inscripciones de Carthago* p. 133, 23) et Phoebonii apud Gud. ms. 260, 2 melius quam in hist. Mars. p. 177 (inde Mur. 848, 7). A prioribus Martelli n. 4. Henzen 6779.

1 SABIDIVS Phoeb. (ed.); cf. n. 4406. — 2 [G·V·ET Acc., SV·ET Phoeb. — ITA Phoeb., ET·A Acc. — 3 in. x om. Acc. — 4 TEMPOR Phoeb. — ESSE Phoeb. (ms.). — PRAEF·G// Acc.; PRAEF. (PRAEB ed.) GV Phoeb. — 5 CAESAR Phoeb. — DIVI Acc., DIVS Phoeb. (ms.), DIVVS Phoeb. (ed.). — F om. uterque. — A//DEM// Acc., AVG·DEM//SVA Phoeb. — 6 A·DON...VT Phoeb. (ms.), A·DONAVIT Phoeb. (ed.). — 7 IELIA·GN·F Acc., CORNELIA·AG·N·P Phoeb. — VXSOR Acc., v. s.. Phoeb. (ms.), VSR Phoeb. (ed.) — 8 CRISPIN Phoeb. — Martellius Phoebonii exemplum corruptum et interpolavit ita: SABIDIVS · TAVRVS · C · F · PRIMIPIL | VETERAN · LEG · X · ET · LEG · VII | TRAI · IN · X · PRIMIPILVM | DVM · ET · EODEM TEMPOR | PRINCEPS · ESSET · LEG · VI | PRAET · B · DIVI · IVLI · CAES · DIVVS | AVG · ET · TIB · CAESAR · AVG · DO · M · SVA · PECVN · DONAVIT | CORNELIA · PVPILLA · M · P · V · S · K | CRISPINI · NEPTIS.

4123 [= 875*] extra vicum Torano in stabulo Bartholomaei Felli MART.; al forno del Barone Antonini GARR. Iacentem in cisterna domus Maliti vidit DRESSEL, describere non potuit.

A · VARIUS · L · F · CLA · VARRO
CENTVRIO · LEG · IIII sic
GAVIA · Q · F · VXSOR
EX · TESTAMENTO · SELEVCVS · L
5 FECIT

Martelli n. 9; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 180.

1 VARRO om., 2 CENTVRIO, 3 CAVIA·O·F Mart. — VXOR GARR. — H·M·H·N·S add. Mart.

4124 [= 867*] in vico S. Stephani di Riotorto prope vicum S. Luciae MART.; ante ecclesiam S. Nicolai addit GARR. Periit DRESSEL.

C · BRVITIVS · C · F
PRISCVS · VI · VIR
AVG · F · SIBI · ET
SVLPICIAE · D · L
5 A M P L I A T A E
ET · SVLPICIO
AMBLIATO ET · 'sic' GARR.
SVLPICIO ·
CASTORI · FIL ·

Martelli n. 30; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 168.

1 fin. CLA add., 3 AVG·F om., 4 D·L om., 6 SVLPICIO, 9 FILIO Mart.

4125 [= 5714] in rupe incisa. Nesce in loco q. d. S. Silvestro GARR. Frustra quaesivit DRESSEL.

C · CALVEDIVS · PRISCVS
VI · VIR · AVG · SIBI · ET
ARRIAE · POETHADI
CONIVGI · SVAE
5 SILVESTRI · FIL · V · A · V ·
POSTERISQ · SVIS · FEC

Dodwell *Bullettino dell Inst.* 1831 p. 46 omnino ex schedis Martellii; Martelli n. 14; Bunsen Ann. 1834 p. 147, qui vidit; Leosinius misit Instituto archaeologico; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 167; Ricci *Gazz. di Aquila* 20 Nov. 1875. Henzen n. 7097.

2 VIR] v. Dodw. Mart. — 3 APRIAE Bunsen, ADRIAE Ricci. — POETIADI Dodw. Mart., PCET (vel 1) HADI Buns., POERIADI Leos. — 4 CONIVG·Dodw. — fin. ET add. Dodw. Mart. — 5 SILVESTRO Leos. — V·A·V] AVG Leos. — 6 POSTERISQ·SVVIS·FEC 'sic' Bunsen, POSTERISQVE·SVIS·FEC Garr. Ricc., POSTERISQ·SVIS (om. FEC) Leos., IOSHN·POSVET Dodw., POSVET tantum Mart. — Fasces esse in lapide ait Dodw., negat Bunsen.

4126 litteris bonis. Ad S. Elpidii, quae pars est vici Torre di Taglia, nell' abaco sopra il capitello della prima colonna nel soccorpo della chiesa a destra dell' ingresso.

L · CARCVRIN //
AED · Q
TARONIA · TER //

Partem recognovit Dressel; Riccius dedit. Quae Dressel non vidit, dedi inclinatis.

4127 basis magna. Nel luogo detto S. Rufina tra Piagge e Pagliare nel terreno di Anibale Annibaldi.

D M
CLAVDIAE FRON
TINAE · CLAVDIVS
SATVRNINVS II VIR
5 I D ET RVPEDINA
IANVARIA FILIAE · CA
RISSIMAE · ET · SIBI
POSVERVNT

Dressel recognovit descriptam a Riccio.

4128 [= 870*] basis quadrata. Peschiorochiani ante ecclesiam.

L · CRESIDIO · L · F · CLA · BASSO
II · VIR · AEQVICL · III · VIR · CARS
FORTVNATVS · L · FECIT · ET · SIBI
ET CAECILIAE · LVCVSTAE

Recognovit Dressel. Martelli n. 17; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 167; Ricci *Gazz. di Aquila* 4 Dec. 1875.

1 CRESIDIO Garr. Ricci, GRESIDIO 'sic' Dressel, CRISIDIO Mart.; cf. n. 4143. — 2 AEQVICL Dressel, AEQVICI Mart. Garr. ('sic'; cf. p. 156) Ricci. — IV VIRO Mart. — 3 L·FECIT·ET] MI·COH·III Mart. — 4 LVCVSTAE] IACVSTAE Mart.

4129 [= 5720] reperta ad S. Hippolyti m. Iulio a. 1837; posuit in aedibus suis Ferd. MOZZETTI. Pagliare prope Fiamignanum in aedibus Mozzetti GARR. DRESSEL.

D M
IANVARIO · L · IVLI · FRONTONIS
HELIVS · ACTOR · ET · LEGAS · SER ·
FILIO · PIENTISSIMO · FECERVNT
5 ITEMQVE COLLEGIVS AGELLANVS
BENE · MERENTI

Recognovit Dressel. Ferd. Mozzetti dominus misit Gervasio ex Teramo 29 Dec. 1837 (inde Gervasio *iscr. in Lesina* 1853 p. 32); mihi misit Valia a se descriptam adhibito videlicet exemplo Mozzettino; Garrucci *Bull. Nap.* 7 p. 178.

3 HPLIVS Val., LIVIVS Mozz. — LEGAS Dressel, LECAS Garr. [Val., LICAS Mozz. — 5 I·T·F (vel E) · MEQVE COL (vel CVLO) L·F·CIVI Val. Mozz.; in ed. priore ex coniectura dedi quod est in lapide. — AGELLANVS potius quam ACELLANVS Dress., ACELLANVS Val. Garr., ACELLIVS Mozz.

4130 [=5713] ad S. Petri in Colle Roscio SAB.; non longe a Reate ad S. Petrum Collis Roscii GRVT. similiterque DON. MVR.; apud Roscium collem in Aequiculis SIRM. Intellegitur S. Pietro di Colle rosso distans M p. a Fiamignano. Fiamignani in monasterio Capucinatorum MART. GARR. DRESSSEL.

M · M · LARTIENI & SABINI & PATER
ET · FILIVS · QVINQVENNALES · AQVAM
IN FANVM SVA · INPENSA · PERDVXERVNT · SALIEN
TES · QVADRIFARIA SVO LOCO RESTITVERVNT · CANALES · VE
5 TVSTATE · CORRVPPOS ET · DISSVPATOS · RESTITVERVNT FISTV
LAS OMNES ET SIGILLA · AHENEA POSVERVNT · TECTA REFECE
RVNT OMNIA · SVA INPENSA FECERVNT

Recognovit Dressel. Ligorius in libro Sabinensi Manutii (cod. Vat. 6040) f. 11=105 a quo exemplo pendent Grut. 1020, 5 'ex schedis Ursini Gutenstenius' et 1020, 4 ex iisdem, hic cum interpolationibus Gutenstenianis. Marianus Victorinus de antiq. Reate cod. Neap. f. 55; Sirmundus cod. 1418 n. 49. De lapide rursus Don. 2, 17, cui excripsit Naudaeus; Antinorius apud Mur. 478, 1; Martelli n. 31; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 167. Orelli 3322.

Vv. ordinem ex antiquis servat Donius. — 1 LARTIENI Sab. Grut. 5. — 4 fin. E hodie deest. — 5 ET om. Sab. Grut. 5 Victor. Sirm. — 6 fin. E hodie deest. — Interpolata recensio Gutensteniana haec est: M · M · LARTIEN · SAB · P · ET · F · QVINQ · AQVAS · SALIENTES · IN · PLANVM · PERDVXERE . . . IA · SVA · LOCO . . . ALES · VETVSTATE · CORRVPPOS · DISSVPATOSQ · RESTITVER · FISTVL · NOVAS · CVM . . . LIS · AENEIS · POSVERE · PORTICVS · OMNES · REFECE · CVNCTA · IMPENSA · SVA · FECERE.

4133 litteris elegantibus. Nesce rep. cum n. 4105; est in aedibus Morelli.

L · V · O · L · V · S · I · U · S
· T · M · A · L · L · I · U · S
CAIVS / Q · P · O · N · I · P · O · N · I · U · S
orchestra AM · STRAVERVNT · PODIVM · ET · TRIBVNAI et
5 statum VSTITIAE · AVGVSTAE / DECVRIONIBVS
VDOS · SCAENICOS · QVADRIDVO · ET

Fragmentum secundum recognovit Dressel. Colucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 91; Minervini ibidem p. 152 ad ectypum; Garrucci ibidem p. 165 ad idem ectypum; Leosini *Bull. dell' Inst.* 1859 p. 115.

3 CAIVS Col. Min., CAIVS Leos., CAIVS Garr. — 4 in. IAM Col. — 3 et 5 nota virgulas quibus commata separantur.

4134 Nesce.

. . . S ET . . .
AIAIR · AVg

Colucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 91 (inde Garrucci ib. p. 168); Ricci *Gazz. di Aquila* 17 Nov. 1875.

4135 [=5715] rep. alle *Campetelle*, deinde Pagliare prope Fiamignanum in aedibus Mozzei VAL. Frustra quaesivit DRESSSEL.

L · AEMILP
ARTHENI

Descripsit Valia a. 1838.
LIAEMILP | ARTHENI traditur.

4136 Torani alle *Peschie* GARR. Frustra quaesivit DRESSSEL.

T · ALBIVS · T · F

Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 181.

4137 sub Nesce rep. una cum n. 4105. Fuit in domo Morelli; hodie desideratur.

ALFIA · C · F
MATER

Acta musei Neapolitani d. 1 Mai. 1859; Leosini *Bull. dell' Inst.* 1859 p. 113; Colucci *Bull. Nap.* N. S. 7, 89; Garrucci ibidem p. 166; Ricci *Gazz. di Aquila* 17 Nov. 1875.

4138 [=5716] in una vigna detta del Sartore nella scesa che si fa da Peschiorocchiano al ponte del monumento MART.

Q · APELLIVS · Q · F
PHILOTIMVS
SIBI · ET · APELLIAE
AgATHE
5 MERIDI

Martelli n. 21.

5 ACATEMERIMI traditur, quo errore aliquatenus firmatur inscriptio.

4131 [=876*] Borgo Collefegato in aedibus Gagliardi MART.; alle *Ville* in columnae capitulo addit GARR.

IVRIVS · T · F · ST · PONTIVS
de VEICI · SENT · FAC · COIR

Martelli n. 7; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 179 et diverse syll. n. 1871, utroque loco addens ectypum sibi misisse a. 1854 Philippum Placidi et recognovisse sibi lapidem bis Ulysem Morelli.

1 ST] STEL, 2 SENT] SENTINAS Mart. — Garrucius priore editione sic dat: IVRIVS_olo_o...IV, posteriore, sed iisdem ut supra dixi auctoribus, ut supra legitur, nisi quod hiatus nullus adnotavit. Quod quomodo explicem nescio.

4132 [=874*] litteris pulchris, sed evanidis. Borgo Collefegato in foro MART.; in un *fabbricato di Gregorio Ponziano presso il molino* DRESSSEL.

T · STATIVS · T · F · ST · N
AED · Q
ANNIA · AN · F · VXO sic

Recognovit Dressel. Martelli n. 3; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 166.

3 praenominis Annii alterum exemplum nullum extat.

4139 [=5717] optimis litteris. Rep. prope Nesce bipertita BVNSEN. Iam Nesce in un *fabbricato del marchese Antonini Castiglione* RICCI.

C · BETVIVVS
SPVRIVS
L · ASIVS · L · L
ALIXSAI_{der}
5 BET(VI)IA · C · /
SECVIDA

Plenam fere descripsit Bunsen in litteris ad Kellermannum et ann. inst. 1834 p. 118 (inde Martelli n. 16), exceptis principiis vv. 3—6 Garrucius *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 177 ad ectypum missum sibi a Morellio; Ricci *Gazz. di Aquila* 20 Nov. 1875. Henzen 6204.

N litteram formae singularis esse adscriptum Bunsen. — 4 ALIXSAI. traditur; scripsi ALIXSAI_{der}. — 5 fin. hiatus non adnotat Buns. — C. Betuinus cum esset spurius filius Betuinae C. f. (vel l.) Secundae ab Alexandro opinor, inde cognomen traxit.

4140 Peschiorocchiani in sacristia ecclesiae pro gradu DRESSSEL.

CAESIENA
/ALANIO
/CPAC

Recognovit Dressel. Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 168; Ricci *Gazz. di Aquila* 1 Dec. 1875. 3 prima littera et quarta incertae sunt.

4141 S. Maria del Colle inter S. Anatoliae et Torano GARR. Perit DRESSEL.

M · PIO · M · ·
CALVENO
OSSA · SITA
CALVENA · L · F

Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 181.
1. 2 corrupti sunt.

4142 aS. Agnolo di Fiumata SAB., ubi praecedit n. 4130; id est la Fiumata prope Fiamignanum.

L · CASIENVVS · A · F · CLA
EX · TESTAMENTO · HS ♀ ♀
ARBITRATV
POLAE · RVNTIAE · L · F · VXORIS
5 L · CASIENI · L · L · ERONIS
L · CASIENI · L · L · HILARI

Servavit Ligorius in Sabinensi libro Manutii f. 11' = 105'. Inde Manutius orth. 415, 42; Grut. 864, 8 'ex Manutio et Ursini schedis' interpolatam a Gutenstenio.

Versuum divisionem mutavi. — 1 CASCIENVVS, 4 POLLIAE ARVNTIAE, 5 ET · L · CASCIENI · L · L · EROTIS, 6 CASCIENI Grut.

4143 rupi incisa inter Peschiorocchiano et Nesce in contrada Tulesca (= due lesche; cf. n. 4155).

T CRESIDIO · L · F
FORTVNATO
/ / / / /
/ / / / /
5 I / / / / /
/ / / / /
/ / / / /
cavum ad cineres recipiendos

Dressel descripsit vestigia quae supersunt.

4144 [= 871*] pulchris litteris. Borgo S. Pietro in turri campanaria.

FADIVS
T · FADIVS · I
AVLI
EX · TES
5 L · FAD

Recognovit Dressel. Martelli n. 32; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 160.

A dextra desecta visa est Dresselio. — Martellius interpolavit sic: C · FADIVS | T · FADIVS | AVEI | EX · TEST · L · FADIVS.

4145 [= 5719] litteris bonis antiquioribus. Peschiorocchiani in pavimento ecclesiae ad latus prope altare quoddam.

Q · GAVIVS · Q · F
QVINTIO
SIBI · ET · ROSSIAE
O · L · SELENIONIS
5 VI · F

Recognovit Dressel. Martelli n. 18; Ricci *Gazz. di Aquila* 1875 Nov. 20.

3 SOSSIAE Mart.

IX

4146 Nesce.

. . . O IVS TO . . .

Colucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 91; Ricci *Gazz. di Aquila* 17 Nov. 1875.

4147 Nesce.

LVPI

Colucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 94; Garrucci ibidem p. 177; Ricci *Gazz. di Aquila* 17 Nov. 1875.

4148 litteris bonis et magnis. Mercato prope Fiamignano, *architrave della diruta chiesa.*

CLA · MACCVS ·
CLA · MACCVS ·
VEFA ·
CA ·

Dressel descripsit ut supra legitur; CLA · MA reliquis omissis dedit Riccius.

4149 [= 873*] Borgo Collefegato in muro laterali ecclesiae S. Anastasiae.

C · POMPONIVS
C · L · DASIVS
VIVOS · SIBI · ET
HELENAE · C · L
5 PHRONESINI

Recognovit Dressel. Martelli n. 4; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 178.

2 C · L] M · F · CLA (propterea olim falsam esse dixi, merito opinor: 'redit sevir ingenuus tributum habens') et 3 VI · V · OSSIBETEI Mart.

4150 alla Fontana di Villetta sotto Collemaggiore.

POMPVSIA C · F ENNIA
PRIMILIA · SIBI · ET
VALERIAE · F PRIMILLAE
ET TIC / / / / / I
5 VIRO

Riccus dedit. Dresselius vidit terra obrutam ita, ut 2 seq. legere non posset.

2 PRIMILLIA traditur.

4151 titulus monumenti rotundi litteris pulchris. Collefegati in fundamentis curiae.

OSCLITIVOCV
SABINA · VXOR
PRONEPOS · CLA · LVPVS
PRONEPOS · CLA · LVPVS

Recognovit Dressel. Ulysses Morelli apud Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 177.

1 fuit fortasse NepOS CLA . . . CVs.

4152 [= 5723] litteris pulchris antiquioribus. Peschiorocchiani in turri campanaria.

C · SEPTVMIVS
O · L
PAMPFILVS

Recognovit Dressel. Martelli n. 49; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 178 ad ectypum; Ricci *Gazz. di Aquila* 1 Dec. 1875.

4153 Nesce.

abASCANT . . .

TERTIAE

Colucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 91; Ricci *Gazz. di Aquila* 17 Nov. 1875.

4154 [= 5724] litteris maximis et pulcherrimis aetatis liberae rei publicae DRESSEL. M p. a Peschiorocchiano in ecclesia S. Mariae di Monte Falcone sive della Neve; prior pars extat in latere ecclesiae, posterior in pariete postico.

L · TITIENVVS · C · F
C · N · CLA
NONIA · TARENTINI · L · F
V X O R

Recognovit Dressel. Antinorio exscripserunt alii et Gualterius; Martellius n. 20; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 177; Ricci *Gazz. di Aquila* 20 Nov. 1875.

Priorem partem viderunt Martellius et Dresselius soli. — Praeter consuetudinem patris mulieris, scilicet Nonii Tarentini condicionis libertinae, nomen ita indicatur *Tarentini (liberti) (filia)*.

4155 [= 5725] prope Nesce in agro dicto le due lesche vel Arrinca.

LVALVAIVSP
CALVPNAOLIN
IECL

Dom. Gualterius exscripsit Antinorio.

4156 basis, prope Nesce alla Fontana di Civitella.

V A R I A
C · M O D I C
D I D I A E · L H C
F E C
5 I N · A G · F X V I · I N

Dressel descripsit.

4157 [= 5726] in ecclesia patriarchali S. Luciae in Aequicolis DON. Villa S. Lucia prope Fiamignano pone ecclesiam GARR. DRESSEL. — Torre di Taglia (non Corvari) in ecclesia S. Elpidii PHOEB. errore (cf. n. 4124).

C · VETTENVVS · C · L · APHRODISIVS
C · VETTENVVS · C · L · TERTIVS
C · VETTENVVS · C · L · SEXTVS
VETTENA · C · L · HILARA
5 VETTENA · C · L · MAXIMA

Recognovit Dressel. Donius 15, 31, qui dicitur sumpsisse ex schedis nescio quibus bibliothecae Vaticanae, sed magis habuit a Naudaeo (cf. n. 4130); Phoebonius hist. Mars. p. 178 (inde Mur. 1606, 4); Martelli n. 29; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 179.

50

4158 [= 5727] litteris antiquioribus bonis. Peschiorocchiani in palatio ducis GVALT.; in hortis Iosephi Ferri GARR.; in aedibus eiusdem DRESSEL.

T · VIBIENVS · T · F
CLA
GRASSIANVS sic
AEQVISIA · C · F · VXOR

Recognovit Dressel. Gualtierius exscripsit Antinorio; Martelli n. 22; Ulysses Morelli apud Garruccium *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 168; Ricci *Gazz. di Aquila* 1 Dec. 1875.

4159 litteris vetustis. Collemazzolini ad fontem.

///
//LIEI · TE · N
sALVE

Dressel descripsit.

Prima littera superstes fortasse B fuit.

4160 litteris magnis. Inter Nesce et Civitellam in contrada S. Silvestre in angulo aedium Domizi.

ATRI ·

Dressel descripsit.

4161 in rupe inter Peschiorocchiano et Nesce in contrada i Bussi prope villam dirutam Morelli.

D M S
r // IVTV //
II / N // //
// // // //

Dressel excepit vestigia haec evanida. Iuxta fuit alterum epitaphium quod evanuit totum.

4162 litteris magnis. Colle Viati prope Colle Maggiore in angulo aedium quarundam.

testamentO

Dressel descripsit.

4163 extra Corso, quae villa est Fiamignano, in via qua itur ad Collemazzolino.

IN FRON · P · X
IN AGRO · P · XX

Dressel descripsit.

4164 in S. Agapiti sub Fiamignano in ecclesia in gradu altaris.

IN F · P
IN A G
P · X

Dressel descripsit. Riccius dedit.

4165 sulla via che conduce da Alzano a Colle Maggiore a sinistra in una rupe tagliata a picco RICCI. Frustra quaesivit DRESSEL.

ΛΒΙΥΛΛ

Riccius dedit.

LXXXIX. CLITERNIA (Capradosso). Tribu Claudia.

Inter oppida Aequiculorum apud Plinium 3, 42, 106 collocantur *Cliternini*, apud Ptolemaeum 3, 1, 56 Κλαίτερνον. Fuisse ibi fere ubi nunc est Capradosso intellectum est ex titulo n. 4169, unde item innotuerunt oppidi magistratus *duoviri* et *quaestores*. Accedunt *sexviri Augustales* ex n. 4166. 4167. Tribus eadem fuit atque Aequiculorum qui proprie dicuntur Claudia.

Comprehendimus hoc capite titulos repertos in dextra ripa fluvii Salti, vicis Petrella Staffoli Capradosso Calcariola; Borghetti autem inventi et qui prodierunt in dextra ripa Velini fluvii edentur inter Sabinos.

4166 basis magna sub Staffoli Petrellam versus in diruta ecclesia S. Iohannis.

C · ARRVTIO · SABNO
ET · IEGIAE · CYPRI
P · IEGIVS · P · L · MARTIALIS
P · IEGIVS · P · L · PHILOCHDES
5 VI · VIRI · AVG
ET · IEGIA S a
BINA · PRIVATA
NOBILIS · FILI · OPTVMIS
PIISSIMIS · Q · PARENTIBVS · ET
10 SIBI · POSTERIS · Q · SVIS · FEC

Recognovit Dressel. Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 159.

4 sic visum est Dresselio in lapide esse, PHILOCIDES Garr. — 6 requiritur IEGIAE.

4167 Capradossi in ecclesia S. Mariae.

ui VIRI aug.
ET SED
IEGIA · LI

Dressel descripsit.

4168 sub Staffoli Petrellam versus in aede S. Iohannis antea, nunc ibidem in hortis Olinti Petrangeli.

C H E R E N N I V S · P H I L O I ui vir?
R E G I O · L E P I D I · I T E R V M · A V G u s t a l i s
V I V I R · A V G V S T A L I S · R E A t e g l a d i a t
P A R · V · Q · C · D E D I T · E T · C R V S T · M V s u m g . s i b i e t
5 V H A X C I I
F V L V I A E · V X S O R I · T R E B

Recognovit Dressel exemplum, quod ab amico acceptum Leosinius a. 1856 misit Instituto archaeologico.

3 in. 4 in. quae non vidit Dressel dedi inclinatis. — 4 Q · C · quid significet, nescio. — 5 minoribus litteris interiectus significat opinor *v(icit) h(oneste) a(nnos) XCII*.

4169 [=5732] basis pulchris litteris scripta DRESSEL. Capradossi in ecclesia parochiali S. Stephani rep. a. 1790, dum altare primum instauratur MARINI; *al campanile della chiesa parochiale* DRESSEL. — Capradossi in ecclesia rustica S. Andreae MART.

DIS · MÁNIBVS
T · SELLVSI · C · F · CLA
CERTI

AÉDILI · REÁTE · QVAEST · IV
5 DVVMVIRO CLITERNIAE
PRAÉF · FABR · COS · II
IYDICI · EX · V · DECVRIS
VIXIT · ANNOS · LXXXVII
SINE · AÉRE · ALIÉNO

Recognovit Dressel. Habet iam Marinius cod. Vat. 9126 f. 65 et cod. 9127 f. 27 manu aliena. Primus edidit Martelli *sulla scoperta del sito di Cliternia* 1819. 8. p. 7, Sic. n. 34, unde sumpserunt Liberatore *opusc.* I p. 62 et (quod monstrant lectiones) Melchiorius Avezzanensis. Aliunde Donarellus apud Cappellum Accumoli p. 55 et schedae Cassittii. Orelli 3784.

Idem nomen legitur in fistula plumbea aliquando musei Borgiani, hodie publici Neapolitani (I. R. N. 6829, 11): T·SELLVSI·CERTI.

4170 [=879*] lapis longus palm. 8, latus palm. 2, altus palm. 1/2; in via a Petrella Capradossum prope hunc vicum a sinistra viae ad ecclesiam rusticam S. Andreae iacet in solo MART. Frustra quaesivit DRESSEL.

PRIVATA · FACIVNDOS · COERAVIT

Fide stat Martellii *scop. di Cliternia* 1819 p. 5, Sic. p. 171 n. 36, a quo pendent tam Bunsen ann. inst. 1834 p. 113 quam Melchiorius Avezzanensis ms.

FACIVNDOS Clit. — COIRAVIT Sic.

4171 litteris antiquis; v potius est quam L. *Gran cippo precipitato dal Monte Verano nel tenimento di Calcariola comune di Civita Ducale nella destra del Salto presso il ponte di S. Martino* RICCI. Ibidem sepultum totum reperit et extrahi iussit DRESSEL.

VIA INFERIOR
PRIVATAST
T · VMBRENI · C · F
PREARIO · ITVR
5 PECVS · PLOSTRV
NIQVIS · AGAT

Dressel recognovit descriptam a Riccio. Ab hoc acceptam ed. Garrucci syll. n. 1872.

Via inferior privatatast T. Umbreni C. f.; precario itur; pecus plostru(m) ni quis agat.

4172 [=5722] rep. in S. Giovanni de' Staffoli, deinde Pagliare in aedibus Mozzetti MART. Ibidem viderunt RELIQUI.

P · PES CENI s
P · T · L · HILARV s
NATIONE
GALLVS

Recognovit Dressel. Martelli n. 37; Leosinius misit Instituto; Garrucci *Bull. Nap.* N. S. 7 p. 160.

4173 rep. inter Petrellam et Staffoli in ecclesia S. Iohannis, est Staffoli in villa Olinti Petrangeli.

p CAMEDIVS · P · L · AIAX
CAMED IA · C · L
MVRTI s IN FR P IIX
IN AG P VII

Dressel descripsit titulum evanidum factum totum.

2 post D, 3 post TI hiatus est scriptura antiquior. — 3 MVRTI s de postrema littera dubitans Dressel.

4174 litteris magnis. Petrella Salto *alla rampa di una chiesetta presso S. Martino*. Supra legitur † SCE MRE OR P N.

L · HIRREDIVS

Dressel recognovit a Riccio descriptam.

4175 [=5739] Capradossi. — Frustra quaesivit DRESSEL.

SATVR · SIBI
ET · DOTICINI
FILIAE · PIAE · ET
MARIONI · FRATRI

2 DOTICINI Amad. Melch., DODICINI Mart. (Sic.), DOTICINAE Mart. (Cl.) Capp. — 4 MARION Melch.

Amaduzzi anecd. 4, 528 a Riccomanno; Donarellus apud Cappellum Accumoli p. 55; Martelli *sulla scoperta di Cliternia* 1819 p. 6, Sic. p. 171 n. 35, qui exscripsit; Melchiorius Avezzanensis ms.

4176 Capradossi in muro prope ecclesiam parochialem.

Dressel descripsit.